

RAPORT O STANIE GMINY GRZMIĄCA

ZA 2018 ROK

Szanowni Państwo

Raport o stanie gminy przygotowany został po raz pierwszy, zgodnie z nowymi założeniami art. 28 aa ustawy o samorządzie gminnym. Przygotowuje go organ wykonawczy, czyli wójt do 31 maja każdego roku, podsumowując swoją działalność w roku poprzednim.

Zebrane informacje od pracowników merytorycznych urzędu gminy, jednostek organizacyjnych i instytucji są źródłem informacji o stanie naszej gminy. Raport opisuje sytuację gminy pod względem gospodarki, środowiska, przestrzeni publicznej, społeczeństwa oraz zarządzania gminą.

Funkcjonowanie gminy w omawianym roku to przede wszystkim realizacja założeń programu postępowania naprawczego, który miał na celu poprawę kondycji finansowej gminy, niestety kosztem realizacji wielu zadań.

Co roku będę przedstawiał Państwu szczegółowe dane i informacje o funkcjonowaniu naszej gminy. Przed nami ogrom pracy do wykonania. Mam nadzieję, że zmiany będą następować i będą efektem wytężonej pracy zespołu, a co najistotniejsze będą cieszyły się uznaniem i zadowoleniem mieszkańców naszej gminy.

Zachęcam Państwa do zapoznania się z raportem.

Z poważaniem
Patryk Makowski
Wójt Gminy Grzmiąca

Spis treści

1. Zarządzanie gminą.....	7
1.1. Wójt, sekretarz, skarbnik	7
1.2. Rada Gminy	7
1.2.1. Skład Rady Gminy Grzmiąca oraz komisji	7
1.2.2. Realizacja uchwał Rady Gminy Grzmiąca.....	9
1.3. Jednostki pomocnicze	10
1.4. Urząd Gminy Grzmiąca.....	10
1.5. Informacja o realizacji polityk, programów i strategii	11
2. Demografia	16
3. Finanse gminy.....	18
3.1. Dochody i wydatki gminy	18
3.2. Analiza zadłużenia gminy	21
3.3. Środki zewnętrzne.....	21
3.4. Program postępowania naprawczego Gminy Grzmiąca	22
4. Promocja.....	24
4.1. Kształtowanie wizerunku i promocja Gminy Grzmiąca.....	24
4.2. Promocja gospodarcza gminy w roku 2018	24
4.3. Zarządzanie informacją	27
4.3.1. Serwisy internetowe	27
4.3.2. Elektroniczne usługi publiczne (e-usługi).....	27
5. Oświata i wychowanie.....	28
5.1. Finansowanie oświaty.....	28
5.2. Liczba nauczycieli w szkołach.....	28
5.3. Szkoły, dla których organem prowadzącym jest Gmina Grzmiąca	29
5.3.1. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjum	29
5.4. Wychowanie przedszkolne	30
5.4.1. Przedszkola i oddziały przedszkolne	30
5.4.2. Liczba dzieci w przedszkolach	30
5.5. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2018 roku	30
5.6. Dowozy uczniów do szkół	31
5.7. Programy realizowane w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Grzmiąca	31
5.7.1. Programy zdrowotne realizowane w szkołach	32
5.8. Stypendium dla najlepszych uczniów	33

6.	Gospodarka	34
6.1.	Przedsiębiorstwa.....	34
6.2.	Rynek pracy.....	34
6.3.	Tereny inwestycyjne	35
7.	Mienie komunalne.....	37
8.	Gospodarka przestrzenna.....	39
9.	Gospodarka nieruchomościami.....	41
9.1.	Struktura gruntów na obszarze gminy.....	41
9.2.	Grunty gminne	42
9.2.1.	Struktura nieruchomości gminnych.....	42
9.2.2.	Sprzedaż nieruchomości gminnych.....	43
9.2.3.	Dzierżawa i użytkowanie wieczyste	44
9.2.4.	Sprzedaż lokali	44
10.	Infrastruktura techniczna	45
10.1.	Wodociągi i kanalizacja	45
10.2.	Elektroenergetyka	45
10.3.	Gazownictwo.....	46
10.4.	Ciepłownictwo	47
10.5.	Telekomunikacja	48
11.	Inwestycje.....	49
11.1.	Granty sołeckie	49
11.2.	Fundusz sołecki	52
12.	Komunikacja	53
12.1.	Komunikacja.....	53
12.2.	Komunikacja drogowa	53
13.	Środowisko	54
13.1.	Ochrona środowiska	54
13.1.1.	Ochrona środowiska przyrodniczego.....	54
13.1.2.	Obszary chronionego krajobrazu	56
13.1.3.	Rezerваты przyrody	56
13.1.4.	Pomniki przyrody	56
13.1.5.	Cenne zadrzewienia cmentarne i przydrożne w Gminie Grzmiąca	57
13.1.6.	Parki podworskie	58
13.1.7.	Użytki ekologiczne	59

13.1.8. Gatunki chronione strefowo	59
13.1.9. Lasy chronione	59
13.1.10. Korytarze ekologiczne	60
13.1.11. Ochrona krajobrazu	60
13.1.12. Ochrona zasobów wodnych	61
13.1.13. Ochrona przed substancjami niebezpiecznymi	61
13.1.14. Edukacja ekologiczna	62
13.2. Gospodarka komunalna	62
13.2.1. Gospodarka odpadami	62
13.2.2. Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi	65
13.2.3. Utrzymanie porządku	65
13.2.4. Pozostałe usługi komunalne	66
14. Kultura	66
14.1. Gminna Biblioteka Publiczna w Grzmiącej	66
14.1.1. Sieć biblioteczna (status formalno-prawny bibliotek)	67
14.1.2. Zbiory biblioteczne	67
14.1.3. Czytelnice	67
14.1.4. Działalność edukacyjna, kulturalno-oświatowa i promocja biblioteki	68
14.1.5. E-usługi bibliotek	68
14.1.6. Finansowanie działalności biblioteki	69
14.1.7. Wskaźniki	69
14.2. Świetlice wiejskie	70
14.3. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi	71
15. Pomoc społeczna	72
15.1. Ośrodek Pomocy Społecznej	72
15.1.1. Strategia rozwiązywania problemów społecznych	73
15.1.2. Gminny Program Wspierania Rodziny	73
15.1.3. System zabezpieczenia społecznego – instrumenty	74
15.1.4. System pomocy społecznej	75
15.1.5. Aktywna polityka społeczna	76
15.1.6. Instrumenty i zasoby lokalnej polityki seniorskiej	78
15.2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii	79
15.2.1. Działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin ...	80

15.2.2. Punkt Konsultacyjny Dla Rodziny	80
15.2.3. Realizacja programu edukacyjno-profilaktycznego	80
15.2.4. Działalność gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	81
15.2.5. Finansowanie programu	81
15.3. Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym.....	81
15.3.1. Stypendium szkolne	82
15.3.2. Zasiłek szkolny.....	82
15.4. Dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników	82
16. Bezpieczeństwo publiczne.....	83
16.1. Straż Gminna.....	83
16.2. Ochotnicza Straż Pożarna.....	84
17. Współpraca gminy	86
17.1. Członkostwo gminy	86
Wykaz tabel	88
Wykaz wykresów	88
Wykaz rysunków.....	89

1. Zarządzanie gminą

1.1. Wójt, sekretarz, skarbnik

Wójt Gminy Grzmiąca – Tadeusz Hajkowicz (kadencja 2014-2018)

Patryk Makowski (kadencja 2018-2023)

Zastępca Wójta – Krzysztof Oleś

Sekretarz – Aleksandra Lachowska

Skarbnik Gminy Grzmiąca – Barbara Golczyk

1.2. Rada Gminy

1.2.1. Skład Rady Gminy Grzmiąca oraz komisji

Skład Rady Gminy Grzmiąca w poszczególnych kadencjach:

Tabela 1. Skład Rady Gminy Grzmiąca w poszczególnych kadencjach

Lp.	Kadencja 2014-2018	Kadencja 2018-2023
1.	Henryk Kreklau - przewodniczący	Monika Stokowiec - przewodnicząca
2.	Józef Wygonny - wiceprzewodniczący	Aleksandra Cygan - wiceprzewodnicząca
3.	Andrzej Bielecki	Maria Cichocka – Adaśko
4.	Bożena Pruchniak	Beata Dziuba
5.	Alicja Szewlaków	Tadeusz Hapyn
6.	Marek Bulczak	Teresa Mittelsztet
7.	Julita Downar	Joanna Pesta
8.	Kazimierz Okuszeko	Rafał Rolniczak
9.	Edward Bakalarz	Małgorzata Siara
10.	Leonard Śniadecki	Marek Stawecki
11.	Henryk Wiczorek	Danuta Babiak
12.	Krzysztof Trybulski	Magdalena Strzelec
13.	Danuta Żurawska	Alicja Szewlaków
14.	Katarzyna Jezierska	Leonard Śniadecki
15.	Krystyna Szcześniak	Renata Ziółkowska

Skład osobowy stałych Komisji Rady Gminy Grzmiąca w poszczególnych kadencjach:

KOMISJA REWIZYJNA

Tabela 2. Skład Komisji Rewizyjnej

Lp.	Kadencja 2014-2018	Kadencja 2018-2023
1.	Andrzej Bielecki - przewodniczący	Rafał Rolniczak - przewodniczący
2.	Bożena Pruchniak - wiceprzewodnicząca	Marek Stawecki
3.	Alicja Szewlaków	Magdalena Strzelec
4.	-	Alicja Szewlaków

KOMISJA BUDŻETOWO - FINANSOWA

Tabela 3. Skład Komisji Budżetowo-Finansowej

Lp.	Kadencja 2014-2018	Kadencja 2018-2023
1.	Marek Bulczak - przewodniczący	Danuta Babiak - przewodnicząca
2.	Julita Downar	Teresa Mittelsztet
3.	Kazimierz Okuszek	Joanna Pesta

KOMISJA ROLNICTWA, GOSPODARKI I BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Tabela 4. Skład Komisji Rolnictwa, Gospodarki i Bezpieczeństwa Publicznego

Lp.	Kadencja 2014-2018	Kadencja 2018-2023
1.	Edward Bakalarz - przewodniczący	Leonard Śniadecki - przewodniczący
2.	Józef Wygonny - wiceprzewodniczący	Maria Cichocka - Adaśko
3.	Leonard Śniadecki	Beata Dziuba
4.	Henryk Wieczorek	Małgorzata Siara

KOMISJA OŚWIATY, KULTURY I SPRAW SOCJALNYCH

Tabela 5. Skład Komisji Oświaty, Kultury i Spraw Socjalnych

Lp.	Kadencja 2014-2018	Kadencja 2018-2023
1.	Krzysztof Trybulski - przewodniczący	Tadeusz Hapyn - przewodniczący
2.	Danuta Żurawska - wiceprzewodnicząca	Aleksandra Cygan
3.	Katarzyna Jezierska	Monika Stokowiec
4.	Krystyna Szcześniak	Renata Ziółkowska

KOMISJA SKARG, WNIOSEKÓW I PETYCJI

Tabela 6. Skład Komisji Skarg, Wniosków i Petycji

Lp.	Kadencja 2018-2023
1.	Joanna Pesta - przewodnicząca
2.	Teresa Mittelsztet
3.	Małgorzata Siara

1.2.2. Realizacja uchwał Rady Gminy Grzmiąca

Rada Gminy Grzmiąca w roku 2018 podjęła 82 uchwały, z czego:

- 29 objętych było nadzorem Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie;
- 53 objęte były nadzorem Wojewody Zachodniopomorskiego;
- 38 podlegało publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

Stwierdzenie nieważności uchwał przez organy nadzoru:

1. Wojewoda Zachodniopomorski rozstrzygnięciem nadzorczym z dnia 26 kwietnia 2018 r. P-1.4131.82.2018.AA stwierdził nieważność uchwały Nr XXXIII/249/2018 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie uchwalenia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Grzmiąca w 2018 roku;
2. Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie uchwałą Nr XXIV.210.K.2018 z dnia 19 września 2018 r. stwierdziło nieważność uchwały Nr XXXVII/275/2018 z dnia 23 sierpnia 2018 r. w sprawie ustalenia dopłaty do taryfowych odbiorców usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków z obszaru Gminy Grzmiąca;
3. Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie uchwałą Nr XXXIII.244.K.2018 z dnia 21 listopada 2018 r. stwierdziło nieważność uchwały Nr XXXIX/286/2018 z dnia 25 października 2018 r. w sprawie wysokości opłaty targowej i sposobu jej poboru w zakresie §1 ust. 1 lit. c i d
4. Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie uchwałą Nr IV.22.2019 z dnia 23 stycznia 2019 r. stwierdziło nieważność uchwały Nr III/15/2018 z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, terminu i miejsca składania deklaracji przez właścicieli nieruchomości zamieszkałej w zakresie pkt 6 i 7 objaśnień załącznika uchwały.

1.3. Jednostki pomocnicze

W gminie Grzmiąca funkcjonuje 18 sołectw.

Kadencja sołtysa i rady sołeckiej trwa 4 lata od dnia wyborów.

Tabela 7. Wykaz sołectw oraz sołtysów

Lp.	Sołectwo	Sołtys
1.	Czechy	Stanisław Wykrętowicz
2.	Gdaniec	Piotr Chojnicki
3.	Godziszów	Henryk Catewicz
4.	Grzmiąca	Henryk Kreklau / Grażyna Pawłowska
5.	Iwin	Iwona Grzywińska
6.	Krosino	Marek Stawecki
7.	Lubogoszcz	Agnieszka Śniadecka
8.	Mieszaki	Grażyna Jaworska
9.	Nosibądy	Stanisław Markiewicz / Kacper Szcześniak
10.	Przeradz	Monika Tarnowska
11.	Przystawy	Małgorzata Siara
12.	Radusz	Stanisława Gryga
13.	Radomyśl	Magdalena Pieńkowska
14.	Równe	Teresa Mittelsztet
15.	Storkowo	Maria Cichocka-Adaśko
16.	Sucha	Kamila Tenderys
17.	Wielanowo	Aleksandra Cygan
18.	Wielawino	Kinga Drapała

1.4. Urząd Gminy Grzmiąca

Zarządzeniem nr 34/2016 Wójta Gminy Grzmiąca z dnia 02 września 2016 roku nadano Regulamin Organizacyjny dla Urzędu Gminy Grzmiąca, który określa:

1. Zakres działania i zadania Urzędu Gminy Grzmiąca.
2. Organizację urzędu.
3. Zasady funkcjonowania urzędu.
4. Zakres działania kierownictwa Urzędu i poszczególnych komórek organizacyjnych urzędu.

W skład urzędu wchodzi następujące komórki organizacyjne:

1. Kierownictwo urzędu w skład którego wchodzi:
 - a) Wójt Gminy,
 - b) Zastępca Wójta,

- c) Sekretarz Gminy,
- d) Skarbnik Gminy.
- 2. Referat Budżetu i Finansów – w skład którego wchodzi następujące stanowiska pracy:
 - a) stanowisko pracy ds. księgowości budżetowej,
 - b) stanowisko pracy ds. księgowości podatkowej,
 - c) stanowisko pracy ds. księgowości wymiarowej,
 - d) stanowisko pracy ds. płac i podatku dochodowego od osób fizycznych,
 - e) stanowisko pracy ds. windykacji i egzekucji.
- 3. Urząd Stanu Cywilnego – w skład którego wchodzi:
 - a) Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego,
 - b) Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego.
- 4. Straż Gminna – w skład której wchodzi:
 - a) Komendant Straży Gminnej,
 - b) Strażnicy Straży Gminnej.
- 5. Samodzielne stanowiska pracy:
 - a) stanowisko pracy ds. handlu, usług oraz promocji i rozwoju gminy,
 - b) stanowisko pracy ds. gospodarki nieruchomościami,
 - c) stanowisko pracy ds. budownictwa, architektury, zagospodarowania przestrzennego i gospodarki lokalami,
 - d) stanowisko pracy ds. ochrony środowiska, rolnictwa i leśnictwa,
 - e) stanowisko pracy ds. obsługi Rady Gminy i Oświaty,
 - f) stanowisko pracy ds. organizacyjno – kancelaryjnych,
 - g) stanowisko pracy ds. administrowania systemem informatycznym,
 - h) stanowisko pracy ds. zamówień publicznych i współpracy z organizacjami pozarządowymi,
 - i) stanowisko pracy ds. gospodarki odpadami,
 - j) pełnomocnik ds. rozwiązywania problemów alkoholowych,
 - k) radca prawny.

1.5. Informacja o realizacji polityk, programów i strategii

Urząd jako gminna jednostka organizacyjna realizuje zadania należące do samorządu gminy i działa w oparciu o przyjęte dokumenty programowe:

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Grzmiąca

Wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego stanowi instrument wieloletniego planowania finansowego. Inicjatywa w sprawie sporządzenia projektu uchwały w sprawie WFP i jej zmiany należy wyłącznie do zarządu jednostki.

Wieloletnia Prognoza Finansowa obejmuje m.in. prognozę takich parametrów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego, jak:

- dochody bieżące oraz wydatki bieżące budżetu;
- dochody majątkowe oraz wydatki majątkowe budżetu;
- wynik budżetu wraz ze wskazaniem przeznaczenia nadwyżki albo sposobu sfinansowania deficytu;

- przychody i rozchody budżetu, z uwzględnieniem długu zaciągniętego oraz planowanego do zaciągnięcia.

Obligatoryjnym elementem WFP jest również kwota długu jednostki samorządu terytorialnego wraz ze wskazaniem sposobu sfinansowania jego spłaty, fakultatywnym zaś upoważnienie dla organu wykonawczego do zaciągania zobowiązań. Ustawodawca nakazuje ponadto, aby część składową WFP stanowiły objaśnienia przyjętych wartości.

WPF obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. Prognozę kwoty długu sporządza się na okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania.

W roku 2018 dokonano trzech zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej:

- Uchwałą nr XXXV/261/2018 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 28 czerwca 2018 r.
- Zarządzeniem nr 22/2018 Wójta Gminy Grzmiąca z dnia 29 czerwca 2018 r.
- Uchwałą nr XXXIX/283/2018 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 25 października 2018r.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Grzmiąca i miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

Podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grzmiąca, które zostało przyjęte przez Radę Gminy Grzmiąca uchwałą nr IV/20/2002 z dnia 30 grudnia 2002 roku.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego stanowi podstawę planowania przestrzennego w gminie. Uchwałą nr XXXV/224/2010 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 26 stycznia 2010 roku uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Krosino i Boleszkowice.

W 2018 roku wydano łącznie 66 decyzji administracyjnych w sprawie ustalenia zasad zagospodarowania i zabudowy, w tym 58 decyzji o warunkach zabudowy z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową, usługową, gospodarczą, magazynową i zagrodową oraz 8 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ponadto na wnioski zainteresowanych wydano 89 zaświadczeń o przeznaczeniu nieruchomości w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Wydano również 2 decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na przedsięwzięcia wymagające ustalenia oddziaływania inwestycji na środowisko.

Program ochrony środowiska dla Gminy Grzmiąca na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025

Program jest dokumentem analizującym istniejący stan poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego Gminy Grzmiąca oraz przedstawiającym cele i zadania konieczne do realizacji w poszczególnych obszarach interwencji w celu zachowania dobrego stanu środowiska, a tam gdzie konieczna jest jego poprawa przedstawione zostały działania naprawcze.

Program jest kontynuacją poprzedniego gminnego programu ochrony środowiska, który uchwalony został przez Radę Gminy Grzmiąca uchwałą nr V/27/2011 z dnia 28 lutego 2011 roku. W związku z upływem okresu programowania POŚ konieczna była aktualizacja tego strategicznego dokumentu. Uchwałą nr XXXII/238/2018 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 23 lutego 2018 roku przyjęto Program ochrony środowiska dla Gminy Grzmiąca na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Grzmiąca

Mając na uwadze troskę o środowisko naturalne Gminy Grzmiąca, a także zobowiązania Polski dotyczące redukcji emisji gazów cieplarnianych do atmosfery, Gmina Grzmiąca uchwałą nr XI/80/2015 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 26 listopada 2015 roku przyjęła Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Grzmiąca.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN) jest gminnym dokumentem strategicznym, którego zasadniczym celem jest opracowanie strategii obniżenia emisji gazów cieplarnianych ze źródeł pierwotnych i wtórnych zlokalizowanych na terenie gminy. Dokument ten zawiera zestaw działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych zmierzających do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych poprzez: podniesienie efektywności energetycznej budynków, zwiększenie mocy instalacji odnawialnych źródeł energii oraz zmniejszenie emisji dwutlenku węgla w transporcie.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej obejmuje wszystkie sektory (budownictwo użyteczności publicznej, budownictwo mieszkaniowe, transport, oświetlenie uliczne, przemysł) i podmioty będące producentami, dystrybutorami i użytkownikami energii uwzględniając podmioty zarówno publiczne jak i prywatne.

Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z terenu Gminy Grzmiąca

Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z terenu Gminy Grzmiąca został uchwalony przez Radę Gminy Grzmiąca dnia 26 marca 2014 roku uchwałą nr XXXVI/222/2014.

Przygotowanie programu poprzedzone zostało wykonaniem inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest wraz z analizą poglądowego stopnia pilności usunięcia azbestu.

Celem programu jest:

- oczyszczanie terenu Gminy Grzmiąca z azbestu poprzez usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- eliminacja negatywnych skutków zdrowotnych oddziaływania azbestu na człowieka;
- likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko zgodnie z obowiązującym prawem do końca 2032 roku.

Corocznie sporządzany jest raport do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego dotyczący rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest.

Lokalny program rewitalizacji gminy Grzmiąca na lata 2017-2023

Uchwałą nr XXXIX/292/2018 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 25 października 2018 roku przyjęto Lokalny program rewitalizacji gminy Grzmiąca na lata 2017-2023.

Niniejszy program powstał w ramach projektu rewitalizacji społecznej dla 18 samorządów lokalnych województwa zachodniopomorskiego, który rozpoczął się 1 października 2016 roku.

W ramach projektu zaplanowano dla społeczności lokalnych dotacje w wysokości 20.000,00 zł. Wyznaczono podobszary rewitalizacji dla miejscowości: Wielawino, Wielanowo, Mieszatki, Godziszewo, Sławno i Przystawy, Lubogoszcz, Grzmiąca.

Realizacja programu nastąpi w 2019 roku.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017-2019

W celu budowania systemu wspierania rodziny w Gminie Grzmiąca opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017-2019, przyjęty uchwałą Nr XXIII/165/2017 z 30 marca 2017 roku. Podstawowym jego założeniem było stworzenie systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról społecznych, a w szczególności funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Podejmowane działania zmierzały do przywrócenia rodzinom zdolności do wypełniania swych funkcji także w sytuacjach, gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych i powrotu do rodziny biologicznej. W minionym roku, tak jak i w 2017, Program realizowany był przez współpracujące ze sobą instytucje powołane do pracy z rodziną i na rzecz rodziny.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grzmiąca na lata 2009-2019

Strategia rozwiązywania problemów społecznych została przyjęta uchwałą Nr XXXIV/220/2009 z dnia 30 grudnia 2009 r. w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grzmiąca na lata 2009-2019. Ten dokument to wieloletni plan programowy, który odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa społecznego mieszkańców Gminy Grzmiąca, w szczególności grupom zagrożonym marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz wskazuje jak przeciwdziałać występującym problemom społecznym. To fundament, na którym należy oprzeć całą strukturę polityki społecznej w gminie.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Grzmiąca

Celem programu jest ograniczanie przyczyn i zasięgu zjawiska uzależnień od substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, zjawiska przemocy oraz przeciwdziałanie bieżącym problemom związanym z zachowaniami ryzykownymi we wszystkich tych obszarach. Zadania realizowane w ramach programu:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych:
 - finansowanie terapii podtrzymującej dla osób uzależnionych;
 - prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla Uzależnionych;
 - prowadzenie grupy wsparcia dla osób uzależnionych.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez:
 - prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin;
 - prowadzenie zajęć dla grup wsparcia;
 - finansowanie treningów dotyczących rozwiązywania problemów w rodzinie alkoholowej;
 - uczestniczenie w procedurze Niebieskiej Karty.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży:
 - finansowanie szkoleń dla nauczycieli w zakresie rekomendowanego programu „Fantastyczne Możliwości”;
 - wdrażanie programu profilaktycznego „Domowi Detektywi”;
 - programy, warsztaty i inne działania edukacyjno-informacyjne w szkołach o tematyce uzależnień;
 - szkolenie terenowe dla sprzedawców napojów alkoholowych.
4. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grzmiącej obejmuje:
 - podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
 - kierowanie osób na badanie biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia;
 - przeprowadzenie kontroli w placówkach handlowych sprzedających napoje alkoholowe;
 - wydawanie opinii w formie postanowienia dotyczącej wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
 - udział w kampanii „Masz Wpływ”;
 - współpracę z zespołem interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Program został przyjęty uchwałą nr XXXI/222/2017 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 28 grudnia 2017 roku.

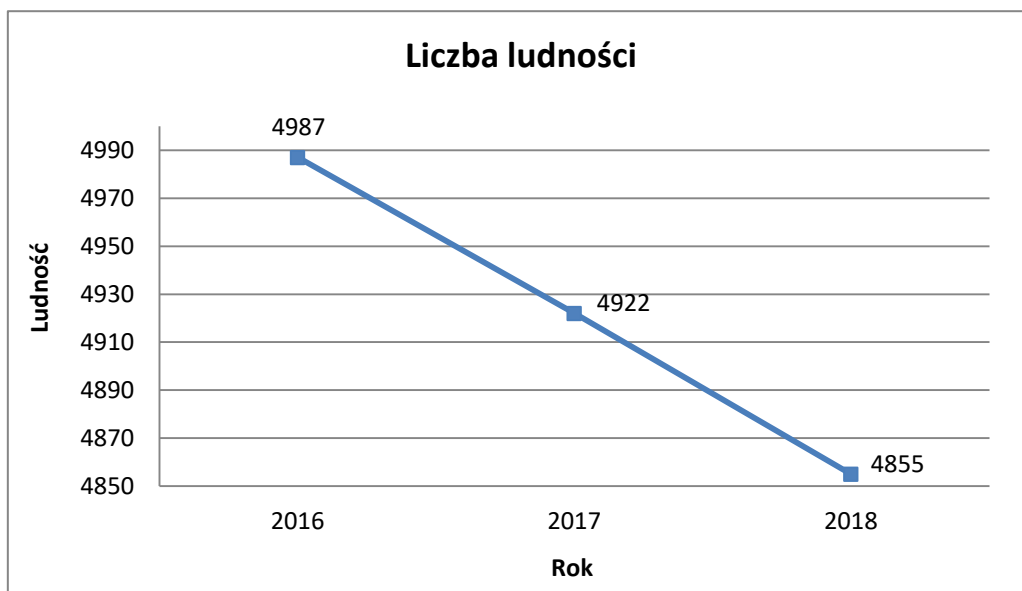
Plan Odnowy Miejscowości

Plan odnowy miejscowości jest dokumentem, który określa strategię działania w sferze społecznej i kulturalnej oraz gospodarczej wsi na co najmniej okres pięciu lat. Dopuszczalne jest również opracowanie tego dokumentu na dłuższy okres. Podstawą do opracowania planu odnowy powinien być gminny plan rozwoju lokalnego. Informacje zawarte w planie odnowy muszą charakteryzować miejscowość. Aby pozyskać wsparcie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich m.in. na realizację przedsięwzięć kulturalnych w gminie, musi istnieć plan odnowy miejscowości. Jedynym aktualnym Planem Odnowy Miejscowości jest Plan Rozwoju Miejscowości Równe na lata 2015-2023. Plan został przygotowany na zrealizowanie inwestycji pn. „Przebudowa nawierzchni jezdni i zjazdów drogi gminnej do miejscowości Równe”.

2. Demografia

Gmina Grzmiąca położona jest w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie szczecineckim.

Gminę zamieszkuje ok. 4855 osób. W porównaniu do lat poprzednich liczba ludności kształtuje się następująco:

Wykres 1. Liczba ludności na przełomie lat 2016 - 2018

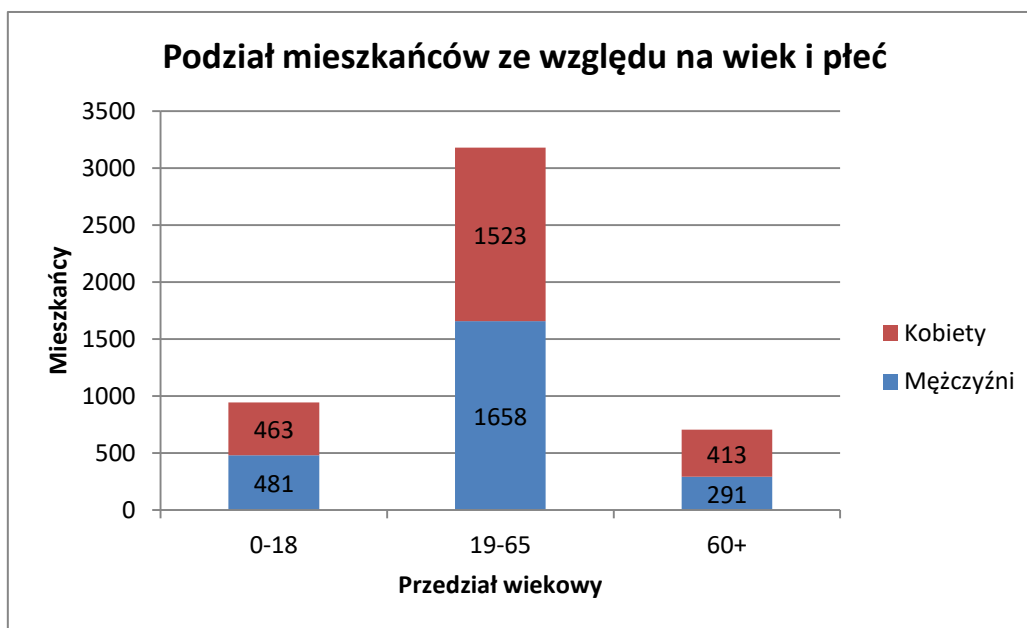
Gmina podzielona jest na 31 miejscowości: Boleszkowice, Czechy, Gdaniec, Glewo, Godziszów, Grzmiąca, Grzmiączka, Iwin, Kamionka, Krosino, Lubogoszcz, Mieszalki, Nosibądy, Owczary, Przeradz, Przystawy, Pustkowie, Radomyśl, Radostowo, Radusz, Równe, Sławno, Storkowo, Strzeszyn, Sucha, Świętno, Ubocze, Wielanowo, Wielawino, Zwartowo, Żarnowo.

Największymi miejscowościami w gminie są Grzmiąca, Krosino i Sucha, w których zameldowanych jest odpowiednio 1212, 469 i 338 osób. Najmniejsze osady to Kamionka i Strzeszyn - zameldowanych odpowiednio 1 i 2 osoby. Niezamieszkałe miejscowości to: Grzmiączka, Owczary, Świętno, Zwartowo.

Obrazek 1. Mapa Gminy Grzmiąca z usytuowaniem poszczególnych miejscowości

Większą część populacji gminy stanowią mężczyźni – jest to 2430 osób, co stanowi 50,32% ogólnej liczby ludności. Podział mieszkańców ze względu na wiek i płeć przedstawia poniższy wykres:

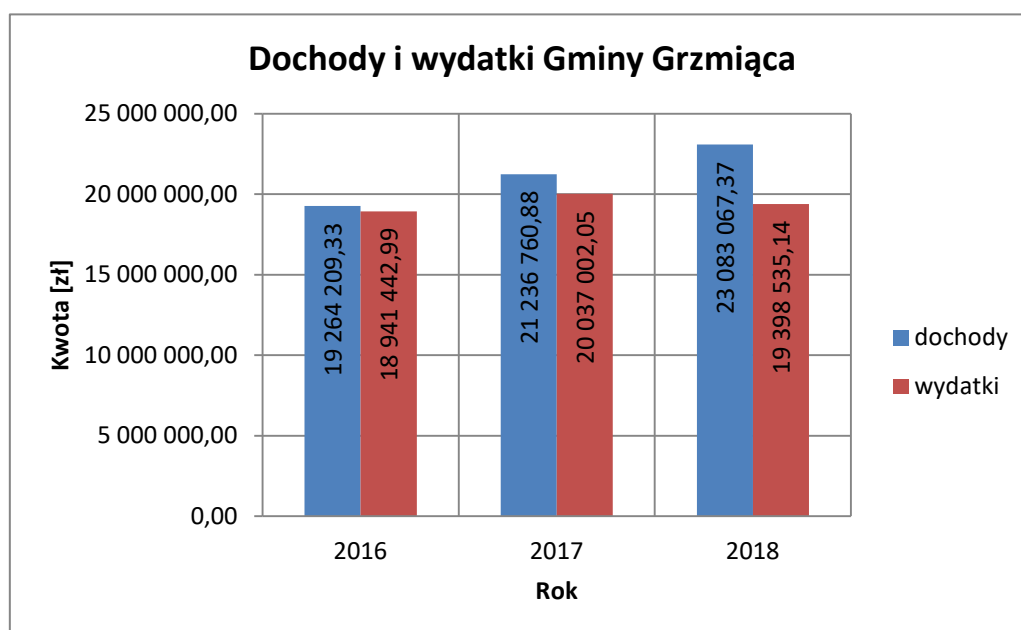
Wykres 2. Podział mieszkańców ze względu na wiek i płeć w Gminie Grzmiąca w roku 2018

3. Finanse gminy

3.1. Dochody i wydatki gminy

Polityka finansowa Gminy Grzmiąca realizowana jest w oparciu o uchwałę budżetową corocznie uchwalaną przez Radę Gminy, która określa źródła dochodów oraz kierunki wydatkowania środków. Realizacja inwestycji oparta jest o przedsięwzięcia wyszczególnione w wieloletniej prognozie finansowej oraz o załącznik do uchwały budżetowej obrazującej wydatki majątkowe.

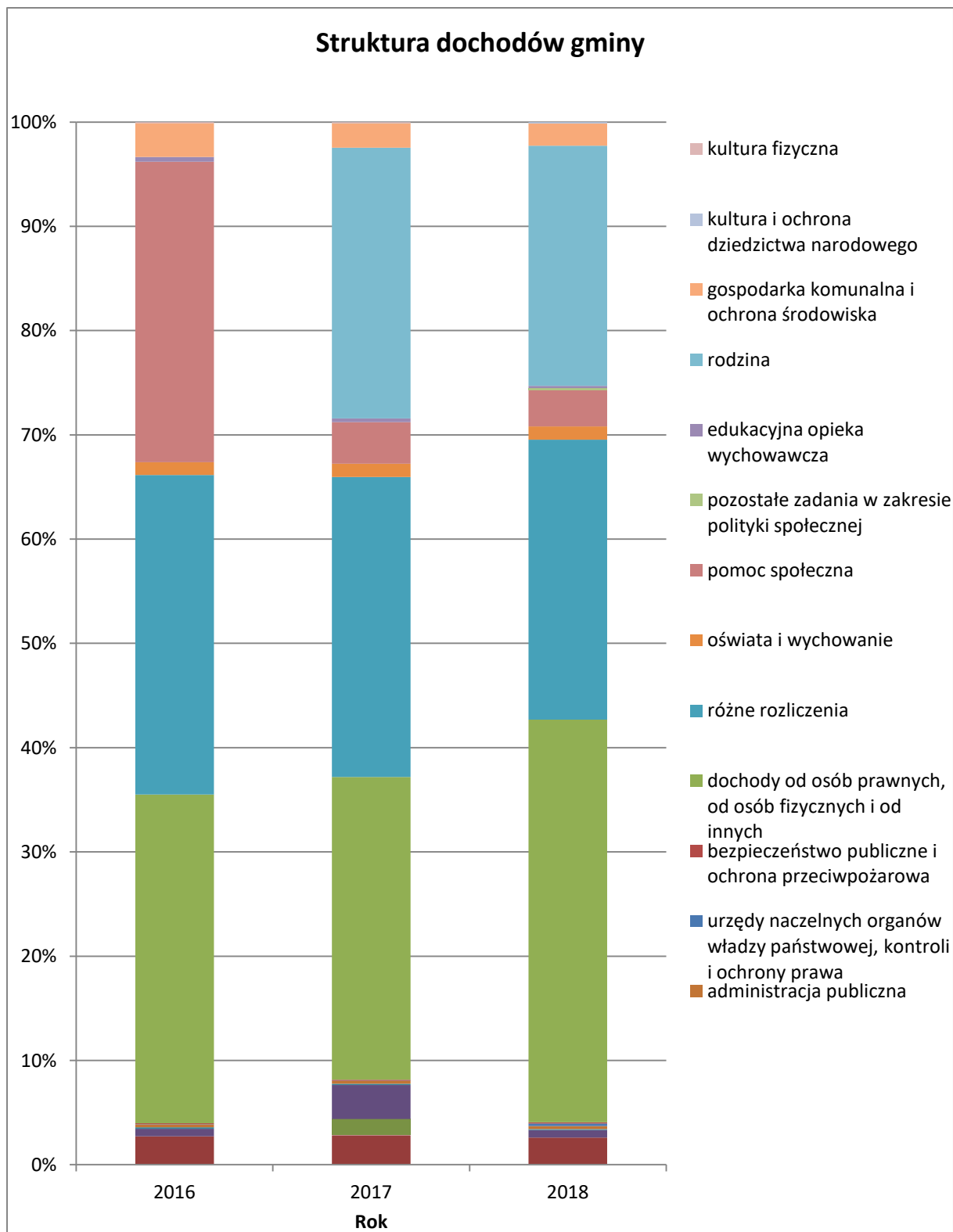
W 2018 roku dochody Gminy Grzmiąca zostały zrealizowane na kwotę 23.083.067,37zł, z czego 22.978.108,76 zł stanowiły dochody bieżące, zaś 104.958,61 zł stanowiły dochody majątkowe. Wydatki natomiast kształtowały się na poziomie 19.398.535,14 zł. Kształtowanie się dochodów i wydatków na przestrzeni lat obrazuje poniższy wykres:

Wykres 3. Kształtowanie się dochodów i wydatków na przestrzeni lat 2016-2018

Wykonywanie przez Gminę zadań publicznych wymaga zapewnienia jej środków finansowych na ich realizację. Źródła dochodów gminy oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów określono w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Największym źródłem dochodów gminy są subwencje ogólne z budżetu państwa, dotacje, dochody własne oraz udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych.

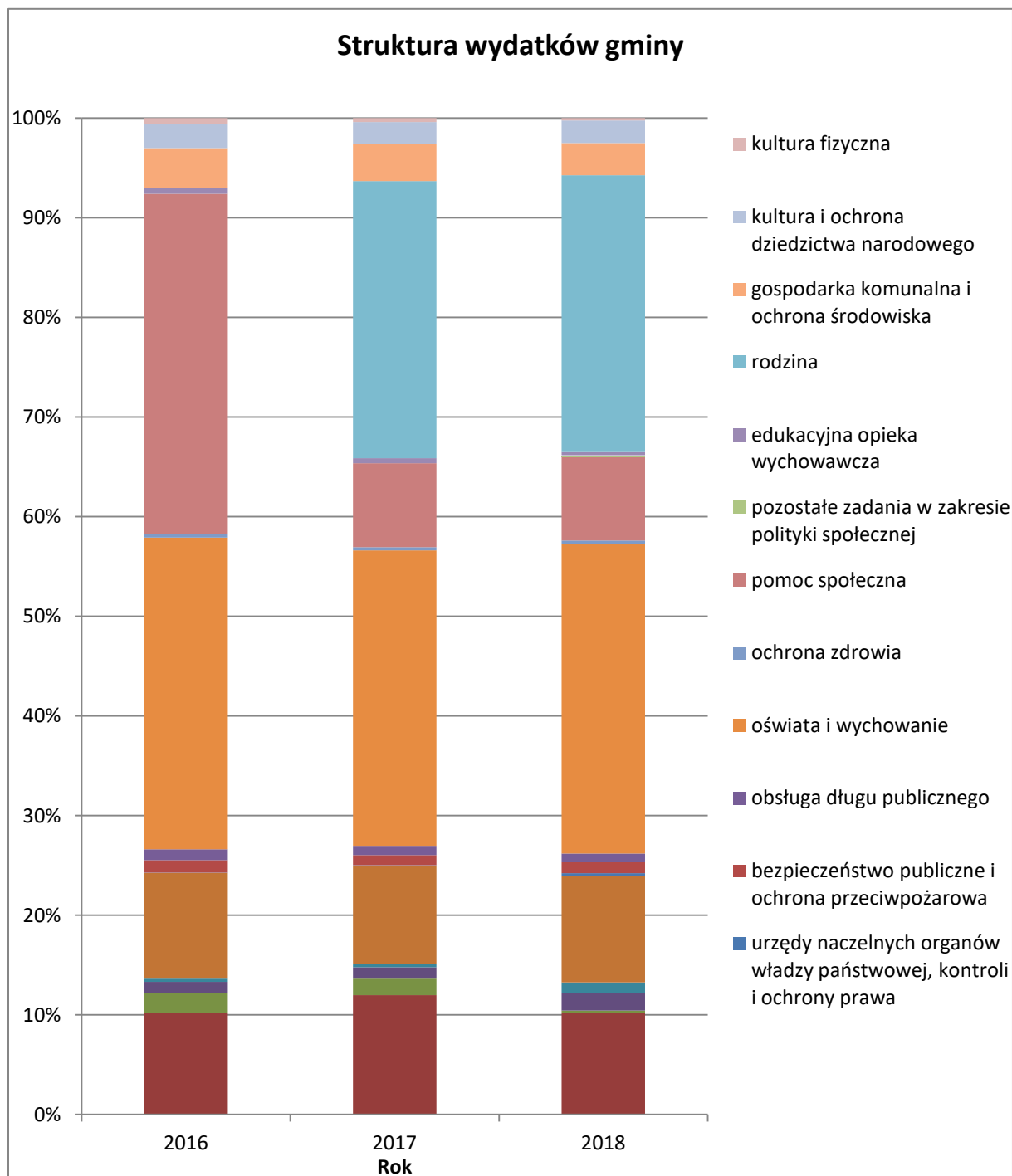
W 2018 roku w gminie obowiązywały maksymalne stawki podatku od nieruchomości. Rada Gminy Grzmiąca nie podjęła również uchwał o obniżeniu średniej ceny skupu żyta oraz średniej ceny skupu drewna stanowiących podstawę określenia wymiaru podatku rolnego i leśnego na 2018 r. To oznacza, że stawki obowiązujące w Gminie na 2018 rok kształtowały się na poziomie maksymalnym, określonym przez Prezesa GUS.

Wykres 4. Struktura dochodów gminy

Gmina ponosi wydatki na realizację zadań zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym. Wydatki Gminy Grzmiąca w 2018 r. zostały wykonane na poziomie 19.398.535,14zł, co stanowi 95,7% zakładanego planu, z czego 19.039.728,13zł stanowiły wydatki bieżące, zaś 358.807,01zł stanowiły wydatki majątkowe. W celu zobrazowania najważniejszych kierunków wydatkowania środków budżetowych na wykresie poniżej zestawiono wysokość wydatków poniesionych w każdym z działów

klasyfikacji budżetowej. Z tego wykresu wynika, że głównymi kierunkami wydatkowania środków pieniężnych przez gminę była oświata i wychowanie, rodzina (świadczenie 500+, dobry start) oraz administracja publiczna. Znaczące wydatki ponoszone były również na pomoc społeczną oraz dopłaty do wody i ścieków.

Wykres 5. Struktura wydatków gminy

3.2. Analiza zadłużenia gminy

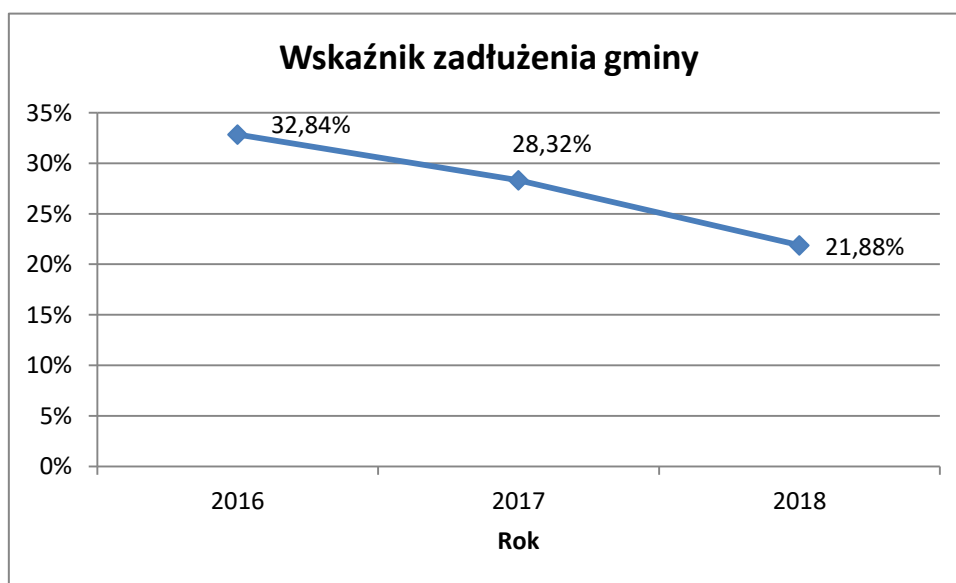
Wysokość długu Gminy Grzmiąca zmienia się na przestrzeni lat w zależności od wysokości zrealizowanych przychodów i rozchodów. Wskazać jednak należy, że następuje sukcesywny spadek kwoty długu.

Tabela 8. Analiza zadłużenia gminy

Lata	Kredyty	Pożyczki	Inne zobowiązania zaliczane do długu	Razem zadłużenie
2016	5 776 515,43	210 064,60	340 514,56	6 327 094,59
2017	3 357 510,12	2 316 000,00	340 514,56	6 014 024,68
2018	2 563 339,92	2 316 000,00	170 257,28	5 049 597,20

W 2018 roku nie zaciągano przychodów z tytułu pożyczek i kredytów. Dokonano terminowych spłat rat kredytów na kwotę 794.170,20 zł.

Wskaźnik zadłużenia gminy na przestrzeni lat

Wykres 6. Wskaźnik zadłużenia gminy na przełomie lat 2016-2018

3.3. Środki zewnętrzne

Gmina Grzmiąca na realizację zadań pozyskuje środki finansowe zewnętrzne.

W 2018 roku Gmina otrzymała następujące środki zewnętrzne:

1. Dofinansowanie do nabycia wyposażenia i urządzeń ratownictwa, niezbędnych do udzielania pomocy poszkodowanym bezpośrednio na miejscu popełnienia przestępstwa z Funduszu pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości (Program I Priorytet IIIB) – 26.357,76 zł.

2. W ramach Konkursu Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego „GRANTY SOŁECKIE 2018” – 28.810,55 zł, w tym:
 - Umeblowanie i doposażenie kuchni wiejskiej w miejscowości Lubogoszcz - 9.993,61 zł.
 - WSPÓLNY DACH – miejscem spotkań integracyjnych i budowania wspólnoty – Radomyśl - 9.251,94 zł.
 - Budujemy nasz wspólny dom – świetlica jako centrum aktywności społecznej mieszkańców – Storkowo - 9.565,00 zł.
3. Projekt prowadzony w konkursie przez Fundację Legalna Kultura w ramach programu „Ja w Internecie” realizowany w ramach Działania 3.1 „Działania szkoleniowe na rzecz rozwoju kompetencji cyfrowych” Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020” – 44.799,93 zł.
4. Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Gminy Grzmiąca - dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 - 12.307,75 zł.

3.4. Program postępowania naprawczego Gminy Grzmiąca

Program postępowania naprawczego przyjęto uchwałą Nr XXVI/184/2017 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 30 czerwca 2017 r. Program został zmieniony uchwałą Nr XXVIII/195/2017 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 13 września 2017 r. Obowiązuje na lata 2017-2019. Przystąpienie do realizacji PPN wiązało się z koniecznością podjęcia licznych działań zmierzających do poprawy struktury dochodów i wydatków. Program ten zakładał realizację wielu działań naprawczych. Stopień realizacji założeń programu postępowania naprawczego w 2018 roku oraz osiągnięte efekty obrazują zamieszczone poniżej tabele.

Tabela 9. Stopień realizacji założeń programu postępowania naprawczego Gminy Grzmiąca za cztery kwartały 2018 roku

Efekty finansowych działań naprawczych	Plan na 2018r. wg PPN	Plan na 2018r. wg budżetu	Wydatki za IV kw. 2018r.	Stopień realizacji planu
Utrzymanie maksymalnych stawek podatku od nieruchomości	3.084.127,00	3.115.788,00	5.051.348,76	162,10
Utrzymanie maksymalnych stawek podatku rolnego i leśnego	706.000,00 226.486,00	635.223,00 224.373,00	596.028,86 230.102,48	93,8 102,6
Zamrożenie wysokości dopłat Gminy do ceny wody i ścieków	1.380.000,00	1.388.159,19	1.350.775,17	97,3
Reorganizacja struktury Urzędu Gminy	1.362.122,22	1.362.122,22	1.328.668,15	97,5
Ograniczenie zatrudnienia pracowników robót publicznych i interwencyjnych	0	27.610,74	27.610,74	100,0
Ograniczenie kosztów administracyjnych w Urzędzie – usługi telekomunikacyjne i ryczałt	10.054,00	10.530,00	6.814,61	64,7
Obniżenie wysokości dodatku motywacyjnego dla nauczycieli i dyrektorów szkół	48.961,00	41.885,88	40.176,90	95,9

Zmniejszenie i zamrożenie dotacji podmiotowej dla samorządowej instytucji kultury	390.000,00	408.136,66	408.136,66	100,0
Zmniejszenie i zamrożenie wysokości środków przekazywanych dla organizacji pozarządowych	40.000,00	40.000,00	39.993,81	100,0
Ograniczenie działalności inwestycyjnej	319.675,00	371.103,46	358.807,01	96,7
Ograniczenie wydatków na zakup usług zewnętrznych	871.159,00	995.360,85	910.237,48	91,4
Zmniejszenie wydatków na zakup materiałów i wyposażenia	335.228,00	411.379,19	393.225,50	95,6

Tabela 10. Podsumowanie efektów finansowych działań naprawczych

Lp.	Efekty finansowych działań naprawczych	Planowane do osiągnięcia	Osiągnięte w 2018 roku
1	Zamrożenie wysokości dopłat Gminy do ceny wody i ścieków	27.996	57.220,83
2	Reorganizacja struktury Urzędu Gminy	39.458	33.454,07
3	Ograniczenie zatrudnienia pracowników robót publicznych i interwencyjnych	40.448	0,00
4	Ograniczenie kosztów administracyjnych w Urzędzie	7.426	10.665,39
5	Obniżenie wysokości dodatku motywacyjnego dla nauczycieli i dyrektorów szkół	38.039	46.823,10
6	Zmniejszenie i zamrożenie dotacji podmiotowej dla samorządowej instytucji kultury	16.000	0,00
7	Zmniejszenie i zamrożenie wysokości środków przekazywanych dla organizacji pozarządowych	21.000	21.006,19
8	Ograniczenie wydatków na zakup usług zewnętrznych	148.841	109.762,52
9	Zmniejszenie wydatków na zakup materiałów i wyposażenia	34.772	0,00
10	Reorganizacja oświaty	0	186.312,24
11	Większe wpływy dochodów od założonego planu na 2018 rok	0	2.688.145,79
EFEKTY FINANSOWE		373.978	3.153.390,13

4. Promocja

4.1. Kształtowanie wizerunku i promocja Gminy Grzmiąca

Elementem wszelkich działań promocyjnych jest właściwe oznakowanie inicjatyw i przedsięwzięć gminnych. System identyfikacji wizualnej opiera się na herbie Gminy Grzmiąca, który stosowany jest w oznakowaniu działań własnych gminy, współfinansowanych przez gminę lub realizowanych pod patronatem Wójta Gminy Grzmiąca.

Promocja Gminy Grzmiąca w 2018 roku realizowana była w następujących obszarach:

- prowadzenie portalu gminnego grzmiaca.org.pl,
- publikacje w prasach lokalnych,
- kampanie reklamowe i społeczne
- współorganizacja imprez inicjowanych przez inne podmioty

4.2. Promocja gospodarcza gminy w roku 2018

70 – lecie istnienia Ochotniczej Straży Pożarnej w Grzmiącej

23 czerwca na boisku sportowym w Grzmiącej odbyły się Międzygminne Zawody Sportowo – Pożarnicze jednostek OSP z gmin Grzmiąca i Barwice połączone z obchodami 70-lecia istnienia jednostki OSP Grzmiąca. W zawodach wzięli udział strażacy z OSP: Grzmiąca, Krosino, Storkowo, Barwice i Stary Chwalim. Po części

Obrazek 2. Zdjęcia z zawodów strażackich

oficjalnej odbyły się zawody sportowo – pożarnicze, w których strażacy zaprezentowali posiadany sprzęt pożarniczy i swoją sprawność fizyczną. Po zakończeniu zmagani sportowych wręczono pamiątkowe puchary i nagrody ufundowane przez Urząd Gminy w Grzmiącej i Urząd Miejski w Barwicach. Podczas imprezy organizatorzy zapewnili również wiele atrakcji dla mieszkańców.

Przeprowadzono pokazy ratownictwa medycznego i technicznego w wykonaniu grupy ratowniczej PROMED i jednostki OSP Krosino. Przed publicznością swoje zdolności taneczne zaprezentowały dzieci z zespołu tanecznego ze Stowarzyszenia Rodzice Dzieciom. Panie ze Stowarzyszenia Aktywni dla Grzmiącej przygotowały stoisko z pysznymi domowymi wypiekami, a członkowie Stowarzyszenia Wspólnie i Szkolne Koło Wolontariatu „Otwórz Serce” prowadzili loterię fantową. Harcerze (Dzielne Listki i Fregata) przeprowadzili szereg zabaw animacyjnych, a „Delta” zorganizowała strzelnicę. Dla najmłodszych uczestników imprezy organizatorzy przygotowali mnóstwo atrakcji m.in. dmuchane zamki, zjeżdżalnie, malowanie twarzy, dart, kule bumperball.

Dożynki powiatowo-gminne 2018

Dożynki Powiatowo – Gminne odbyły się 22 września 2018 roku na stadionie w Grzmiącej. Mieszkańcy naszej gminy bardzo aktywnie włączyli się w obchody tego ważnego święta. W Dożynkach udział wzięło prawie 70 wystawców. Swoje stragany rozstawiły sołectwa, gminy, przedsiębiorcy, producenci różności wszelakich oraz artyści z terenu powiatu szczecineckiego i nie tylko. Jak zwykle można było skosztować wielu pyszności, od potraw z grilla począwszy, przez pierogi, na ciastach skończywszy.

Uroczystość dożynkowa była wspaniałą okazją do uczczenia jubileuszu 50-lecia istnienia Zespołu ludowego „Krosinianki” z Krosina. Gośćmi honorowymi tegorocznych Dożynek byli m.in. posłanka na Sejm RP Małgorzata Golińska, senator RP Piotr Zientarski, poseł Stefan Romecki oraz kanclerz Politechniki Koszalińskiej Artur Wezgraj. Mieszkańcy naszej gminy wzięli udział we wszystkich przygotowanych konkursach, zdobywając wiele cennych nagród.

Obrazek 3. Rozpoczęcie Dożynek powiatowo-gminnych 2018

Obrazek 4. Występ zespołu ludowego „Krosiniani”

Wynik poszczególnych konkursów:

➤ **Najciekawszy Totem –Witacz Dożynkowy**

I miejsce zajął witacz wykonany przez Sołectwo Przystawy – gości witają olbrzymie, wypasione i sympatyczne kury pod łanem zbóż.

II miejsce zajął totem witacz wykonany przez Sołectwo Grzmiąca - imponująca pani witająca chlebem gości dożynkowych.

III miejsce przyznano witaczowi Sołectwa Mieszałki. Tu z kolei gości wita sympatyczna rodzina świnek.

V miejsce przyznano równolegle 2 totemom witaczom, a mianowicie: wykonanemu przez sołectwo Storkowo i panu Mirosławowi Klepczarkowi za przepięknego konia z bryczką.

➤ **„Najlepsza prezentacja artystyczna gminy”.**

Gmina Grzmiąca zajęła II miejsce.

➤ **Powiatowy konkurs wieńców dożynkowych**

III miejsce przyznano Sołectwu Radomyśl oraz na V miejscu uplasował się wieniec Zespołu Szkół w Grzmiącej.

Obrazek 5. Wieńce dożynkowe

4.3. Zarządzanie informacją

4.3.1. Serwisy internetowe

- Gminny Portal Informacyjny www.grzmiaca.org.pl jest nadrzędną platformą informacyjną o wydarzeniach i działaniach podejmowanych przez gminę;
- Biuletyn Informacji Publicznej bip.grzmiaca.org.pl – prowadzony zgodnie z wymaganiami prawnymi serwis, gdzie publikowane są dokumenty związane z działalnością samorządu;
- grzmiaca.e-mapa.net – system informacji przestrzennej;
- portale społecznościowe: Facebook – pojawił się pomysł stworzenia konta na portalu w celu promocji gminy, informowaniu o bieżących wydarzeniach.

4.3.2. Elektroniczne usługi publiczne (e-usługi)

Poza usługami centralnymi takimi jak ŹRÓDŁO, CEIDG działa również Elektroniczna Skrzynka Podawcza Urzędu Gminy Grzmiąca (ePUAP).

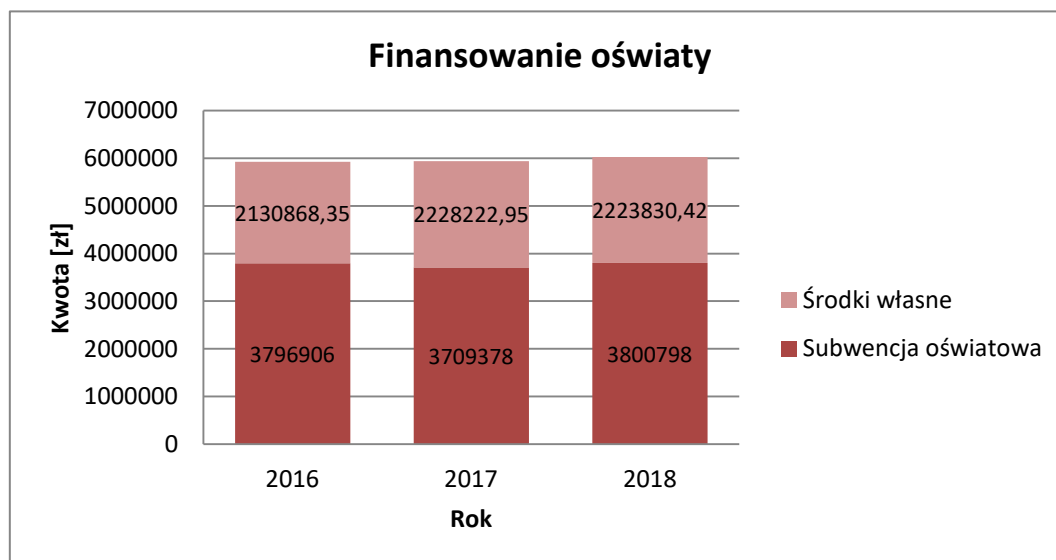
ePUAP to ogólnopolska platforma teleinformatyczna służąca do komunikacji obywateli z jednostkami administracji publicznej w ujednolicony, standardowy sposób. Usługodawcami są jednostki administracji publicznej oraz instytucje publiczne (zwłaszcza podmioty wykonujące zadania zlecone przez państwo).

W celu złożenia wniosku do Urzędu Gminnego Grzmiąca za pośrednictwem platformy ePUAP konieczne jest posiadanie bezpłatnego konta użytkownika na platformie ePUAP, oraz kwalifikowanego podpisu elektronicznego lub potwierdzonego Profilu Zaufanego.

5. Oświata i wychowanie

5.1. Finansowanie oświaty

W roku 2018 wydatki na oświatę wyniosły 6.024.628,42 zł, subwencja oświatowa stanowiła kwotę 3.800.798,00 zł. Udział środków własnych gminy w stosunku do otrzymywanej subwencji oświatowej na przestrzeni lat kształtuje się na podobnym poziomie – ok. 35%.

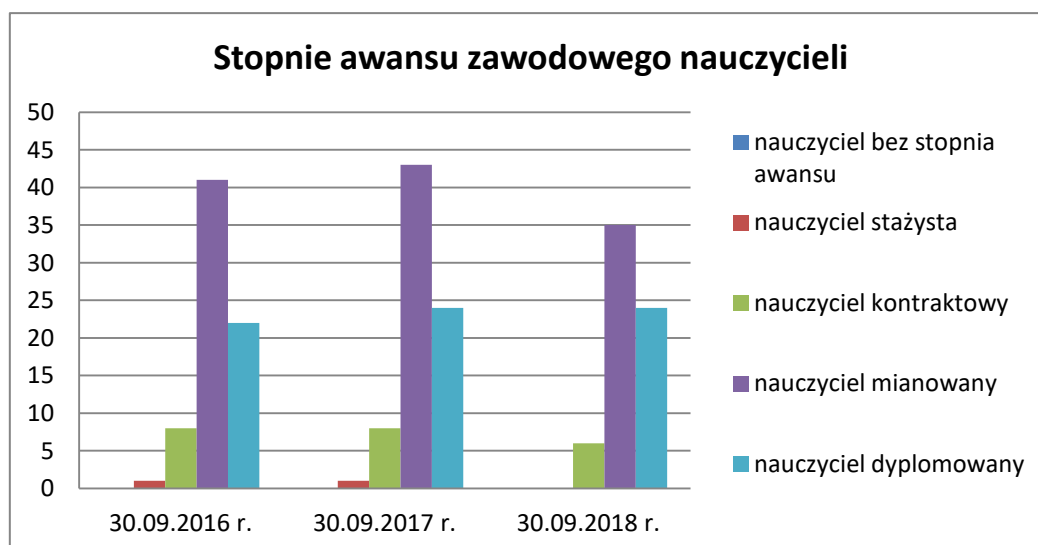

Wykres 7. Finansowanie oświaty w latach 2016-2018

Subwencja oświatowa przeznaczana jest na wynagrodzenia nauczycieli, które w roku 2018 wyniosły 3.871.301,74 zł (wraz z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym).

5.2. Liczba nauczycieli w szkołach

W szkołach prowadzonych przez Gminę Grzmiąca zatrudnionych jest 65 nauczycieli: nauczycieli dyplomowanych -24; nauczycieli mianowanych – 35, nauczycieli kontraktowych – 6.

Wykres 8. Stopnie awansu zawodowego nauczycieli

5.3. Szkoły, dla których organem prowadzącym jest Gmina Grzmiąca

Zespół Szkół w Grzmiącej, w którego skład wchodzi:

- Szkoła Podstawa w Grzmiącej;
- Przedszkole w Grzmiącej.

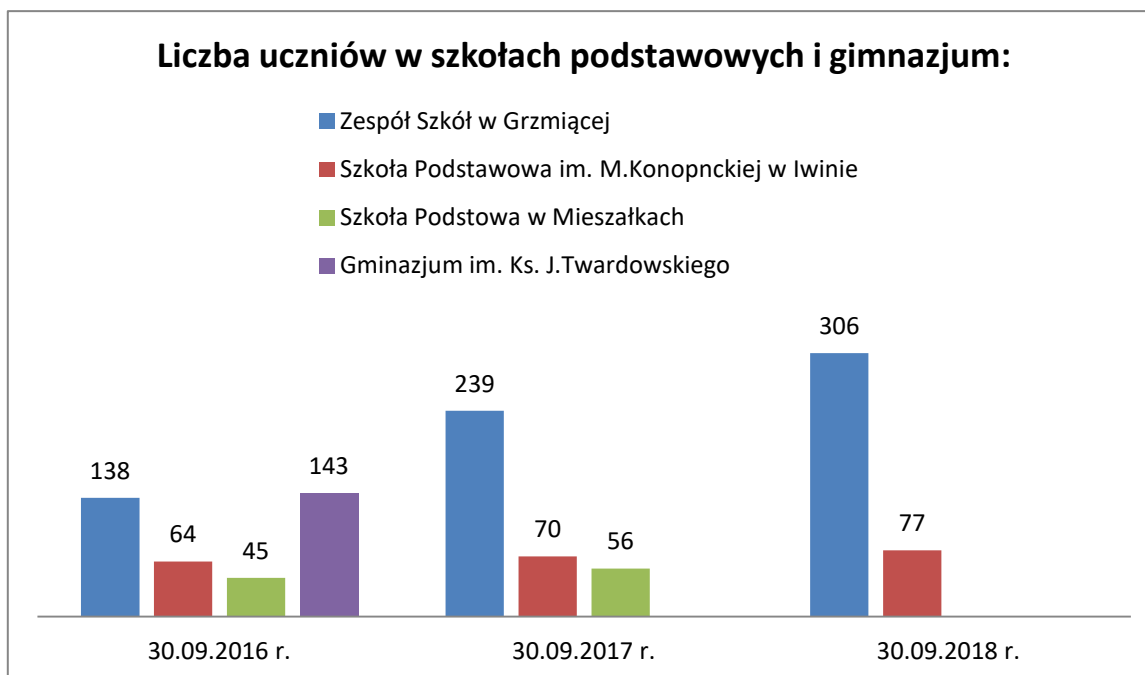
Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Iwinie.

Szkoła Podstawowa w Mieszałkach - Szkoła została zlikwidowana z dniem 31.08.2018 r. Od dnia 01.09.2018 r. funkcjonuje Filia Szkoły Podstawowej w Grzmiącej z siedzibą w Mieszałkach o strukturze organizacyjnej klas I-III z oddziałem przedszkolnym. Uczniowie klas IV-VIII kontynuują naukę w Szkole Podstawowej w Grzmiącej (Uchwała Nr XXXII/230/2018 Rady Gminy Grzmiąca z dnia 23 lutego 2018 roku w sprawie likwidacji Szkoły Podstawowej w Mieszałkach w celu utworzenia Filii Szkoły Podstawowej wchodzącej w skład Zespołu Szkół w Grzmiącej).

5.3.1. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjum

W wyniku reformy oświaty z dniem 1 września 2017 r. Gimnazjum im. Ks. Jana Twardowskiego w Grzmiącej zostało włączone do Szkoły Podstawowej wchodzącej w skład Zespołu Szkół w Grzmiącej. W roku szkolnym 2017/2018 w klasach gimnazjalnych uczyło się 77 dzieci (klasa II i III Gimnazjum), w roku szkolnym 2018/2019 – 42 (klasa III Gimnazjum).

W roku 2018 liczba uczniów ogółem wynosiła 383, z czego 306 osób uczęszcza do Zespołu Szkół w Grzmiącej, a 77 do Szkoły Podstawowej w Iwinie. Strukturę liczby uczniów w poszczególnych latach przedstawia poniższy wykres:

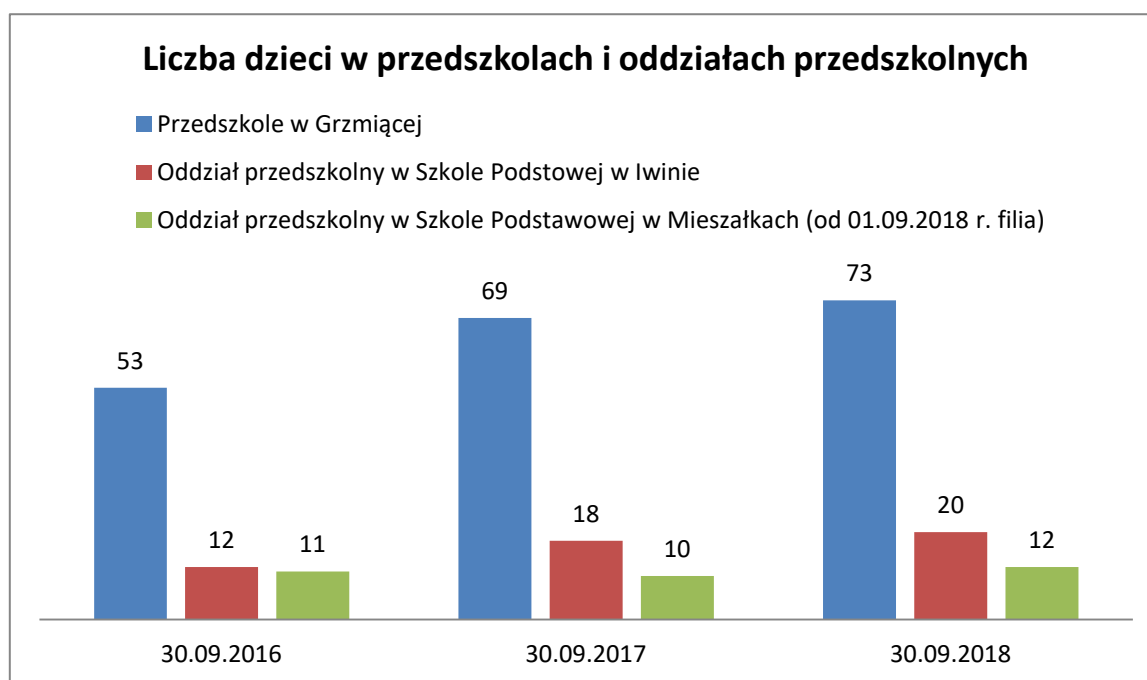
Wykres 9. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjum

5.4. Wychowanie przedszkolne

5.4.1. Przedszkola i oddziały przedszkolne

- **Przedszkole w Grzmiącej** – wychowanie przedszkolne odbywa się w czterech oddziałach (dzieci 3-letnie, 4-letnie, 5-letnie oraz 6-letnie), w roku szkolnym 2017/2018 łącznie do Przedszkola w Grzmiącej uczęszcza 73 dzieci.
- **Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej im. M. Konopnickiej w Iwinie** – zajęcia odbywają się w grupie obejmującej dzieci 6-letnie i dzieci młodsze, w roku szkolnym 2017/2018 do oddziału uczęszcza 20 dzieci.
- **Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Mieszałkach** (od 01.09.2018 r. filia Szkoły Podstawowej w Grzmiącej z siedzibą w Mieszałkach) – zajęcia odbywają się w grupie obejmującej dzieci 6-letnie i dzieci młodsze, w roku szkolnym 2017/2018 do oddziału uczęszcza 12 dzieci.

5.4.2. Liczba dzieci w przedszkolach

Wykres 10. Liczba dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych

5.5. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2018 roku

Tabela przedstawia średnie procentowe wyniki uzyskane przez uczniów klas trzecich gimnazjalnych w porównaniu do powiatu, województwa i okręgu. Wyniki wyższe niż średnie powiatu i województwa uczniowie uzyskali z języka polskiego oraz historii i wiedzy o społeczeństwie. Z przedmiotów przyrodniczych byli lepsi niż powiat i blisko średniej wojewódzkiej. Z matematyki uczniowie uzyskali wynik trzeci w powiecie, z języka niemieckiego na poziomie podstawowym – piąty, a z języka angielskiego – szósty w powiecie.

Tabela 11. Porównanie wyników egzaminu gimnazjalnego

	Historia i wos 30 zdających	Język polski 30 zdających	Przedmioty przyrodnicze 30 zdających	Matematyka 30 zdających	Język angielski podstawowy 9 zdających	Język niemiecki Podstawowy 21 zdających	Język niemiecki rozszerzony 9 zdających
Grzmiąca	56,50	65,73	53,00	44,93	48,19	46,11	23,89
Powiat	54,98	63,99	52,33	47,27	64,31	49,88	25,84
Województwo	55,93	65,01	53,07	48,40	66,78	52,07	39,07
Okręg	57,29	65,51	54,35	49,68	66,47	51,61	37,22

5.6. Dowozy uczniów do szkół

Gmina Grzmiąca zapewnia bezpłatny transport i opiekę w czasie przewozu dzieci do szkół z terenu gminy. Możliwość korzystania z transportu gminnego mają wszyscy uczniowie, którzy mieszkają poza miejscowościami, w których znajdują się placówki. W roku szkolnym 2018/2019 dowożonych do szkół jest 290 uczniów. Gmina Grzmiąca organizuje również dowóz uczniów niepełnosprawnych do Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Szczecinku i Niepublicznego Ośrodka Rehabilitacyjno – Wychowawczego w Kowalkach.

Do placówki w Szczecinku w roku 2018 dowożonych było 7 dzieci, 2 do ośrodka w Kowalkach. W roku 2018 wydatki na dowozy uczniów do szkół wyniosły: 428.848,82 zł.

5.7. Programy realizowane w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Grzmiąca

➤ Aktywna tablica

Program ma na celu rozwijanie szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnej. Dzięki udzielonemu wsparciu finansowemu w wysokości 14.000,00 zł w 2018 r. do Szkoły Podstawowej w Iwinie zostały zakupione 2 monitory interaktywne PrometheanActivPanel i-Series 65" FullHD oraz roboty MakeblockmBot v1.1.

➤ Bezpieczna+

Celem Programu jest upowszechnianie wśród wszystkich pracowników szkoły umiejętności rozpoznawania sytuacji zagrożenia oraz wiedzy o zasadach postępowania w sytuacji zagrożenia. W roku szkolnym 2017/2018 w programie brał udział Zespół Szkół w Grzmiącej.

➤ Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa

Celem programu jest wsparcie organów prowadzących szkoły oraz biblioteki pedagogiczne w zakresie rozwijania zainteresowań uczniów przez promocję i wspieranie czytelnictwa dzieci i młodzieży oraz zakup nowości wydawniczych w latach 2016-2020. W roku 2018 zostały złożone

wnioski, dofinansowanie otrzymał Zespół Szkół w Grzmiącej i Szkoła Podstawowa w Iwinie. Program będzie realizowany w 2019 roku.

➤ **Program dla szkół**

To unijny program polegający na dostarczaniu dzieciom owoców i warzyw oraz mleka i produktów mlecznych. Jest on kontynuacją dotychczasowych programów „Owoce i warzywa w szkole” i „Mleko w szkole”, które były realizowane w szkole od kilku lat, a obecnie stanowią jedno działanie.

Ma na celu propagowanie wśród dzieci zdrowych nawyków żywieniowych oraz poszerzanie wiedzy dzieci na temat pochodzenia owoców i warzyw oraz produktów mlecznych, jak są uprawiane i produkowane.

Program skierowany jest do uczniów klas I – V. Dzieci otrzymują owoce, warzywa, soki, mleko spożywcze oraz naturalne produkty mleczne: jogurt, kefir, serek twarogowy, które spożywają w szkole.

5.7.1. Programy zdrowotne realizowane w szkołach

➤ **„Od uprawy do potrawy”**

Program rozwijający kompetencje, wiedzę, zainteresowanie tematyką zdrowego odżywiania oraz idei niemarnowania jedzenia oraz budujący pozytywne nawyki żywieniowe i postawę bycia świadomym konsumentem.

➤ **„Rekomendowany Program Domowych Detektywów Jaś i Małgosia na Tropie”**

Celem programu jest opóźnienie momentu, w którym młodzi ludzie po raz pierwszy sięgają po alkohol, zmniejszenie spożycia alkoholu wśród nastolatków, którzy już próbowali pić, ograniczanie skali problemów związanych z piciem alkoholu przez młodzież.

➤ **„Niesamowity świat higieny jamy ustnej”**

Program powstał, aby zaangażować dzieci w zajęcia, podczas których zdobędą niezbędną wiedzę na temat zębów oraz dowiedzą się, jak ważne jest dbanie o ich stan już od najmłodszych lat.

➤ **„Zdrowo jem więcej wiem”**

Projekt miał charakter ogólnopolski. Głównym celem programu jest ukształtowanie u dzieci postaw prozdrowotnych poprzez uczenie zasad zdrowego odżywiania oraz przekazywania wiedzy na temat produktów służących zdrowiu i produktów dla zdrowia szkodliwych.

➤ **„Razem łatwiej - mówimy nie uzależnieniom”**

Projekt miał na celu zwiększenie wiedzy nt. środków psychoaktywnych oraz cyberprzemocy, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i swoich bliskich oraz nauki postaw asertywnych.

➤ **„Trzymaj formę”**

Celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

➤ **„Kubusiowi przyjaciele natury”**

Celem programu jest propagowanie wśród dzieci zdrowego odżywiania, ochrony otaczającego nas środowiska, szacunku dla roślin i zwierząt, propagowanie aktywnego wypoczynku.

➤ **„Cała Polska mówi AAA”**

Ogólnopolska kampania, która w swoim głównym założeniu ma inspirować do aktywności na rzecz promocji zdrowia jamy ustnej.

Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Iwinie jako Szkoła Promująca Zdrowie - w czerwcu 2016 roku szkoła otrzymała wojewódzki certyfikat Szkoły Promującej Zdrowie. W ramach realizacji programu Szkoły Promującej Zdrowie podejmowane są liczne działania, które umożliwiają skuteczną edukację zdrowotną.

5.8. Stypendium dla najlepszych uczniów

Uchwałą Rady Gminy Grzmiąca zostały ustanowione corocznie trzy stypendia dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Wysokość stypendium wynosi 350 zł miesięcznie. Stypendium mogą otrzymać uczniowie szkół ponadgimnazjalnych kończących się maturą, na stałe zameldowani na terenie gminy Grzmiąca, ze średnią ocen nie mniejszą niż 4,5 i oceną z zachowania nie mniejszą niż dobra. Stypendium przyznaje się na okres od 1 września do 31 stycznia i od 1 lutego do 30 czerwca, a wnioski przyjmowane są do dnia 15 września i 15 lutego danego roku.

W lutym 2018 r. do Wójta Gminy Grzmiąca wpłynęło 6 wniosków, a przyznano 3 stypendia po 350 zł dla uczniów z najwyższą średnią ocen.

We wrześniu 2018 r. do Wójta Gminy Grzmiąca wpłynęło 5 wniosków. Przyznano 4 stypendia po 262,5 zł każde, ze względu na identyczną średnią ocen (zgodnie z regulaminem nie udało się wyłonić trzech najlepszych uczniów).

6. Gospodarka

6.1. Przedsiębiorstwa

Istotną rolę na terenie gminy odgrywają podmioty gospodarcze, które zatrudniają mieszkańców z naszego terenu. Wśród nich wyróżnić możemy Zakład Przemysłu Drzewnego w Krosinie podległy Koszalińskiemu Przedsiębiorstwu Przemysłu Drzewnego, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „STELDREW”, Zakład Usług Leśnych Bulczak Junior, Usługi Tartaczne w Grzmiącej oraz Wielawinie, od niedawna działająca hurtownia budowlana Wilehurt oraz firma zajmująca się hodowlą ryb Eko-Farm w Żarnowie. Na terenie gminy branżą najlepiej rozwiniętą jest handel. Działa kilkanaście punktów sprzedaży detalicznej oferujących artykuły spożywcze i przemysłowe, które w większość stanowią sklepy prywatne.

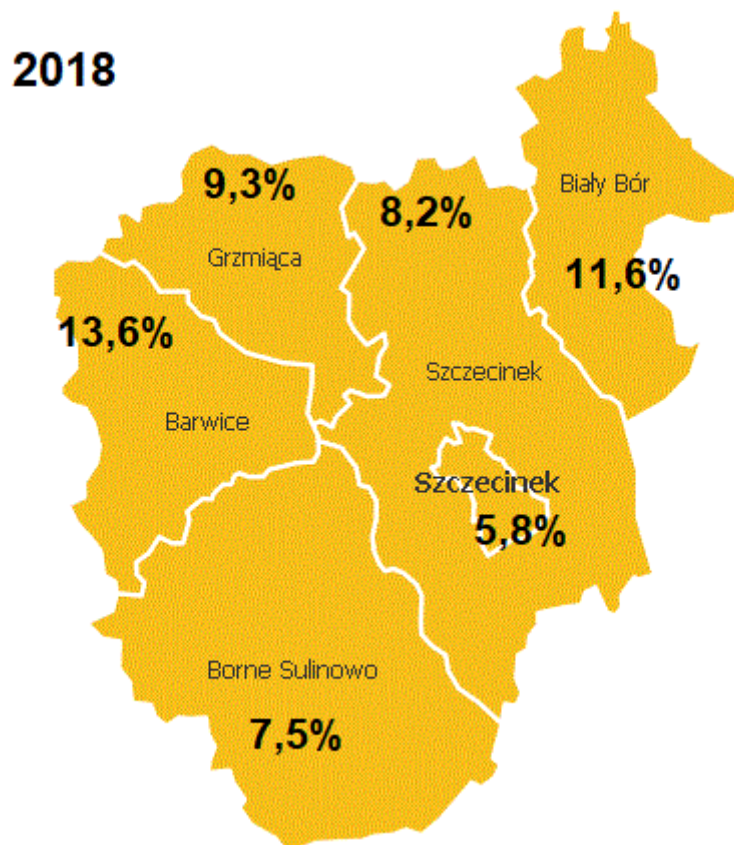
Baza przedsiębiorców znajduje się w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej prowadzonej przez Ministra Gospodarki. Aktywnych przedsiębiorców działających na terenie gminy Grzmiąca wg danych CEIDG jest 201.

Gmina Grzmiąca położona jest na terenie obszarów Natura 2000 (w tym: Dorzecze Parsęty, Ostoja Drawska, Jeziora Szczecineckie), powyżej 50 % terenów gminnych, które mogłyby być przeznaczone na cele inwestycyjne objęte są ochroną przyrodniczą (ochrona gatunkowa i ochrona siedlisk). Obwarowania związane z przestrzeganiem powyższych typów ochrony skutecznie uniemożliwiają planowanie i realizację inwestycji związanych z produkcją energii odnawialnej, przeznaczenie terenów pod produkcję przemysłową i zintensyfikowaną gospodarkę rolną czy hodowlę ryb.

6.2. Rynek pracy

Na obszarze gminy aktywnie działa Powiatowy Urząd Pracy, który współpracuje z przedsiębiorstwami, upowszechnia oferty pracy oraz prowadzi wiele form aktywizacji bezrobotnych, finansowanych przez różne instrumenty finansowe, w tym Europejski Fundusz Społeczny czy Krajowy Fundusz Szkoleniowy. Formy aktywizacji to: staże, praktyki, kursy zawodowe, szkolenia, środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, środki na wyposażenie stanowiska pracy, programy skierowane do osób 40/50, do kobiet czy osób niepełnosprawnych.

Według stanu na dzień 31.12.2018 roku wskaźnik bezrobocia rejestrowanego, czyli procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, w gminie Grzmiąca wynosił 9,3%. Natomiast stopa bezrobocia w powiecie szczecineckim w grudniu 2018 roku wynosiła 15,2%.

Obrazek 6. Procentowe bezrobocie w gminach powiatu szczecineckiego

Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy na dzień 31.12.2018 roku wynosiła 292 osoby, w tym 177 kobiet. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku to 61 osób, w tym 32 kobiety.

W strukturze bezrobotnych największą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne.

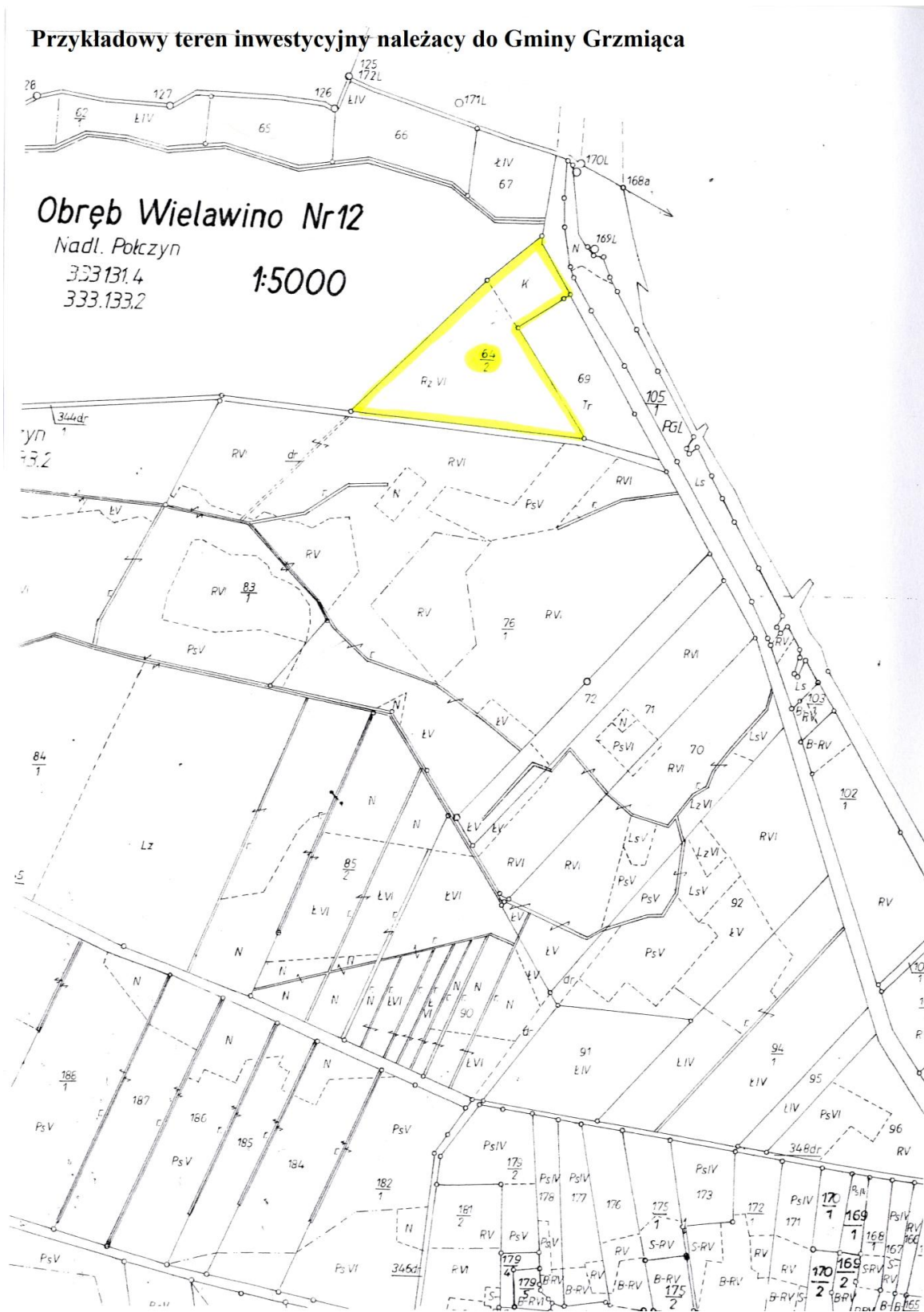
6.3. Tereny inwestycyjne

Na terenie Gminy Grzmiąca występuje kilka terenów inwestycyjnych. Oferta terenów inwestycyjnych obejmuje nieruchomości będące własnością gminy oraz należące do osób prywatnych. Przeznaczenie i kierunki zagospodarowania powyższych nieruchomości skupiają się głównie pod:

- tereny mieszkaniowe;
- tereny usług i produkcji (tylko i wyłącznie pod działalność gospodarczą nieuciążliwą);
- tereny pod lokalizację odnawialnych źródeł energii (farmy fotowoltaiczne i elektrownie wiatrowe);
- tereny usługowe – dom opieki dla osób starszych w Krosinie.

Gmina Grzmiąca aktualnie dysponuje jedynie powierzchnią obszarów pod inwestycje mieszkaniowe jednorodzinne (np. ul. 1 Maja, ul. Spółdzielcza, ul. Kolejowa) oraz dwoma działkami pod planowany Posterunek Policji w Grzmiącej (ul. Spółdzielcza). Pozostałe obszary są we władaniu osób fizycznych i osób prawnych. Aby spełnić kryteria wszystkich zainteresowanych inwestorów

i uatrakcyjnić propozycje, gmina włącza do swej oferty tereny i hale prywatne, których dysponenti deklarują chęć przeznaczenia i zbycia nieruchomości pod konkretne inwestycje.

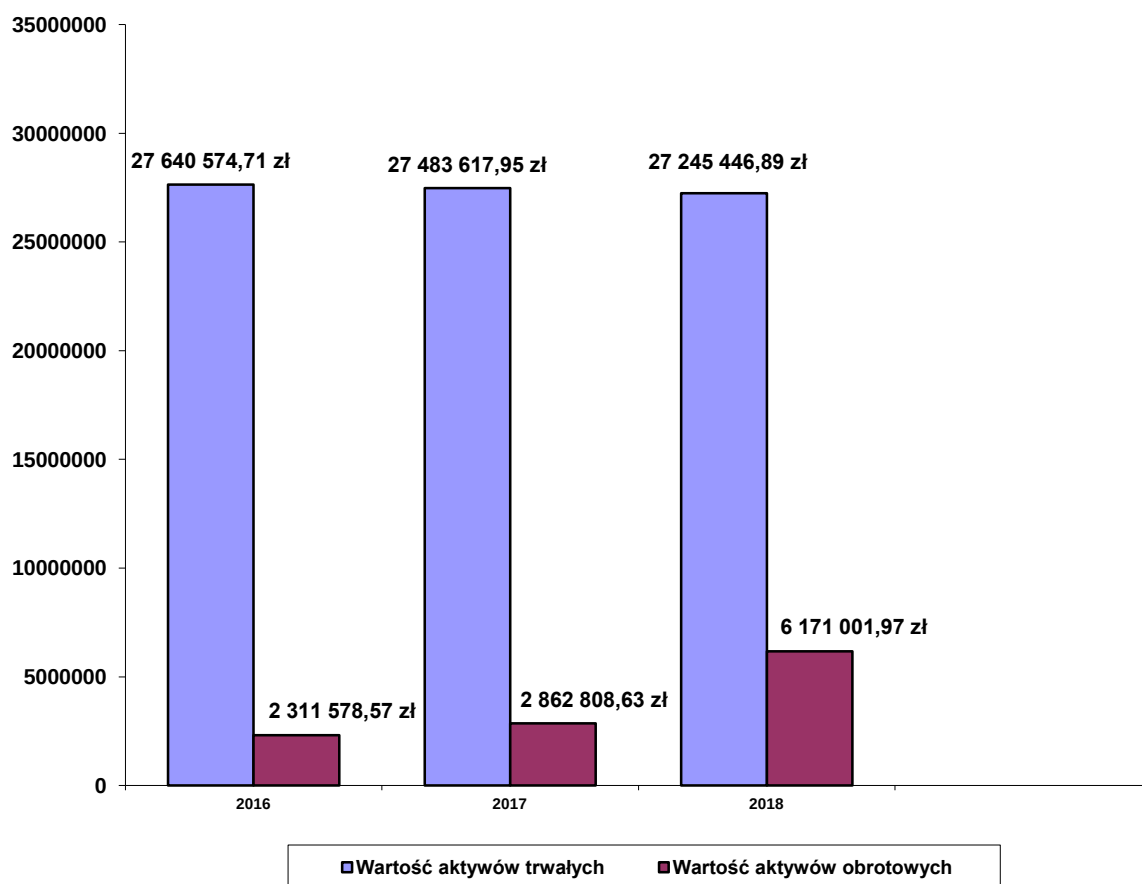
Obrazek 7. Przykładowy teren inwestycyjny

7. Mienie komunalne

Mienie komunalne, zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, to własność i inne prawa majątkowe należące do poszczególnych gmin i ich związków oraz mienie innych gminnych osób prawnych, w tym przedsiębiorstw.

Gmina Grzmiąca, w ujęciu ewidencyjnym (aktywa trwałe i obrotowe) dysponuje mieniem o wartości 33.416.448,86 zł (stan na 31.12.2018 r.).

Wartość mienia Gminy Grzmiąca w porównaniu do lat ubiegłych przedstawia poniższy wykres:

Wykres 11. Wartość mienia Gminy Grzmiąca w porównaniu do lat ubiegłych

W ramach podstawowych zasobów mienia komunalnego stanowiących własność, współwłasność lub pozostających pod kontrolą Gminy Grzmiąca – na podstawie innych uprawnień przysługujących jednostce samorządu terytorialnego – należy wyodrębnić następujące kategorie składników mienia:

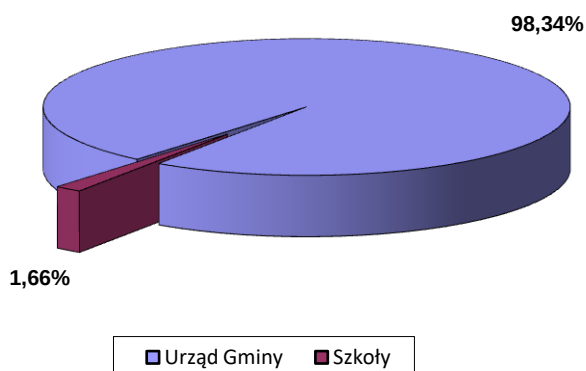
- wartości niematerialne i prawne (aktywa trwałe);
- nieruchomości (aktywa trwałe), w tym grunty i budynki;
- ruchome składniki mienia stanowiące, m.in. infrastrukturę: dróg, terenów rekreacyjno-sportowych, obiektów edukacji i kultury czy też wyposażenie budynków, np. administracji, świetlic wiejskich, szaleatów miejskich, w urzędnia, narzędzia, przyrządy, materiały itd. (aktywa trwałe i obrotowe);
- udziały w spółkach prawa handlowego (aktywa trwałe);

- długo- i krótkoterminowe należności (aktywa trwałe i obrotowe);
- krótkoterminowe aktywa finansowe (aktywa obrotowe);
- długo i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe – czynne (aktywa trwałe i obrotowe);
- inne niż własność prawa majątkowe, w tym:
 - udziały w nieruchomościach (aktywa trwałe w zakresie posiadanego udziału współwłasność),
 - prawo użytkowania wieczystego nieruchomości;
 - prawo najmu,
 - prawo użyczenia,
 - prawo użytkowania,
 - hipoteka na nieruchomości,
 - prawo służebności gruntowej.

Mieniem komunalnym zarządzają lub administrują jego bezpośredni dysponenti, wśród których wyszczególnia się następujące podmioty:

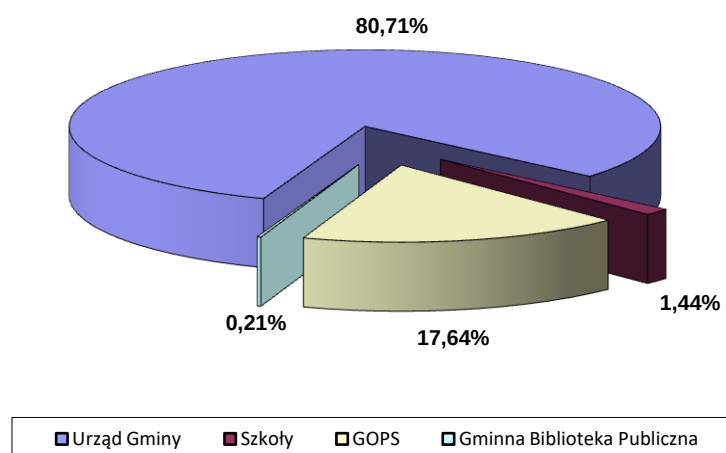
- jednostki organizacyjne realizujące zadania z zakresu:
 - edukacji publicznej (przedszkole i szkoły podstawowe);
 - pomocy społecznej i wspierania rodzin (ośrodek pomocy społecznej);
 - porządku publicznego i bezpieczeństwa (straż gminna);
 - użyteczności publicznej, których nie realizują jednostki organizacyjne wyszczególnione powyżej, a także inne gminne osoby prawne (Urząd Gminy);
- samorządowe instytucje kultury;
- usługodawcy zewnętrzni działający na zasadach rynkowych na podstawie zawieranych umów o charakterze cywilno-prawnym, przy zachowaniu przepisów prawa dotyczących zamówień publicznych i udzielania pomocy publicznej lub w trybie konkursu na realizację zadania publicznego.

Struktura udziału wartości aktywów trwałych dla poszczególnych grup podmiotów (stan na 31.12.2018 r.) została przedstawiona na poniższym wykresie:

Wykres 12. Struktura udziału wartości aktywów trwałych dla poszczególnych grup podmiotów

Struktura udziału wartości aktywów obrotowych dla poszczególnych grup podmiotów (stan na 31.12.2018 r.) prezentuje się następująco:

Wykres 13. Struktura udziału wartości aktywów obrotowych dla poszczególnych grup podmiotów

8. Gospodarka przestrzenna

Właściwa gospodarka przestrzenna jest podstawą dobrego działania wszystkich procesów w gminie. Stąd niezwykle ważną sprawą jest określenie jej w oparciu o strategię rozwoju gminy i niniejsze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

W dalszych pracach związanych z gospodarką przestrzenną należy dążyć do:

- posiadania aktualnych map topograficznych w skali 1:25 000 i 1:10 000 oraz map ewidencyjnych (zadania rządowe). W tym celu konieczne jest podjęcie stosownych działań na szczeblu powiatu i województwa;
- systematycznego opracowywania map dla wsi w których istnieje taka potrzeba ze względów inwestycyjnych (w chwili obecnej Grzmiąca);
- podjąć działania wykazane w odrębnym opracowaniu „Wartości kulturowe”;
- podjąć działania wykazane w studium w części „Uwarunkowania ochrony środowiska przyrodniczego”. Zagadnienia ochrony obszarów przyrodniczych wykraczających poza granice gminy wymaga działań koordynacyjnych odpowiednich Starostw i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Jako pilną sprawę należy uznać dokonanie analizy terenów przeznaczonych w planie miejscowym pod zalesienie i tymczasowo nie przekazywać pod zalesienie gruntów zgodnie z uwarunkowaniami zawartymi w części „Rolnictwo”. Następnie w ramach opracowywanego planu dokonać odpowiedniej korekty polegającej na znacznym ograniczeniu powierzchni przeznaczonych pod zalesienia.

Koniecznym jest również opracowanie programu rozwoju rolnictwa zgodnie z zapisem w części Rolnictwo i w Strategii rozwoju gminy.

Specjalnego potraktowania wymagają zagadnienia infrastruktury technicznej. Część z poszczególnych branż infrastruktury posiada rozwiązania perspektywiczne, które nie wymagają nowych rozwiązań lub ewentualnie nie dużej modernizacji stanu istniejącego. Do takich branż zaliczyć można układ komunikacji drogowej (konieczne są modernizacje części dróg) i gospodarka odpadami komunalnymi.

Należy podjąć działania w porozumieniu z pozostałymi gminami, na szczeblu powiatu i województwa w celu zaplanowania i podjęcia realizacji obiektów gdzie można byłoby składować substancje szkodliwe dla środowiska powstałe w procesach produkcyjnych lub w nich użyte oraz pozostałości po nawozach sztucznych lub środkach ochrony roślin. Koniecznym jest również rozwiązanie w podobny sposób problemu padłych zwierząt.

Zwraca się uwagę na konieczność dokonania okresowej oceny zmian zachodzących w zagospodarowaniu przestrzennym gminy w okresie trwania kadencji Rady zgodnie z art. 32. ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 647). Dokonać również należy ocenę aktualności strategii rozwoju gminy, studium oraz obowiązujących planów miejscowych.

Na terenie Gminy głównym przedsięwzięciem celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym będzie rozbudowa dróg publicznych.

Na podstawie istniejącej strategii Gminy zakłada się kontynuację realizacji nowych inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym w zakresie infrastruktury technicznej, dróg, obiektów usługowych i terenów zabudowy usług sportowo-rekreacyjnych.

Na terenie Gminy występują następujące obszary, dla których występuje obowiązek sporządzenia planów miejscowych:

- obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości;
- obszary przestrzeni publicznej.

Gmina zamierza sporządzić plany miejscowe dla następujących terenów:

- farm elektrowni wiatrowych;
- wsi Grzmiąca.

Nie zakłada się przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne. Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze związane są z budową infrastruktury technicznej, dróg, farm elektrowni wiatrowych oraz zabudową mieszkaniową, usługową i produkcyjną, które znajdują się poza terenami wyznaczonymi w nieobowiązujących planach miejscowych (uzyskano zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze) i podtrzymane ustaleniami studium. Wystąpi to jednak na niewielkich stosunkowo, zwartych obszarach. Wynika to z faktu, że zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne raz dokonane są aktualne cały czas. Obszary przeznaczone na cele nierolnicze określone zostaną w planach miejscowych.

Nowymi obszarami wymagającymi przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości mogą być duże tereny przeznaczone w studium pod zainwestowanie.

Na terenie Gminy nie występują obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych.

W obrębie terenów zabudowanych przekształceń i rehabilitacji wymagają przede wszystkim:

- powojenna zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i jednorodzinna z płaskimi dachami;
- powojenna zabudowa ferm i dużych obiektów hodowlanych oraz zaplecza PGR.

Dotyczy to przede wszystkim wsi Grzmiąca.

Ważnym zagadnieniem jest uporządkowanie układów przestrzennych wsi poprzez wprowadzenie zabudowy plombowej, likwidację ruin i uporządkowanie niezagospodarowanych działek.

Rekultywacja dotyczy głównie wyrobisk ziemnych, których na terenie Gminy jest kilka. W zależności od położenia można ją przeprowadzić w kierunku rolnym, leśnym lub wodnym z możliwością rekreacji.

Na terenie Gminy nie występują tereny zamknięte za wyjątkiem terenów kolejowych.

9. Gospodarka nieruchomościami

9.1.Struktura gruntów na obszarze gminy

Powierzchnia gminy Grzmiąca wynosi 20.512 ha. Struktura użytkowania gruntów przedstawia się następująco :

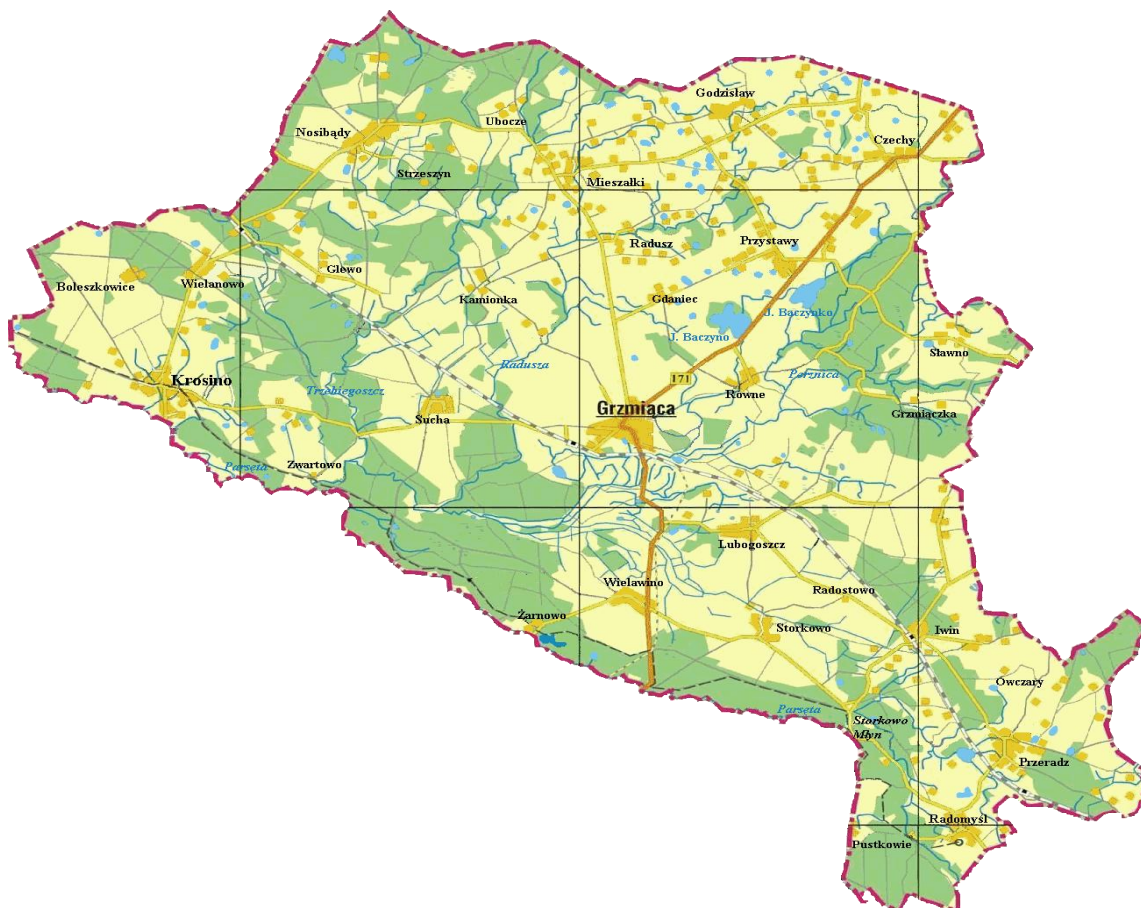
- tereny zabudowane – 163 ha;
- tereny rolne – 10888 ha;
- tereny pod wodami – 142 ha;
- tereny zalesione i zakrzewione – 8213 ha;
- użytki ekologiczne – 63 ha;
- tereny komunikacyjne - 514 ha;
- tereny inne – 11 ha;
- nieużytki – 518 ha.

Na terenie gminy użytki rolne stanowią ponad 53 % powierzchni, zalesienia i zakrzewienia 39 %, natomiast zabudowania i tereny komunikacyjne stanowią jedynie 4 % obszaru gminy.

Rolnictwo obok leśnictwa jest główną funkcją rozwojową gminy. Podstawą działalności rolniczej jest produkcja zbóż oraz hodowla bydła i trzody chlewnej. Wynika to z predyspozycji glebowych, klimatycznych i pozostałych warunków przyrodniczych. Część użytków rolnych pokrytych glebami najniższych klas została zalesiona. Do 2002 r. przekazano Administracji Lasów Państwowych pod zalesienie około 1500 ha, z 3550 ha. przeznaczonych na ten cel w planach zagospodarowania przestrzennego gminy.

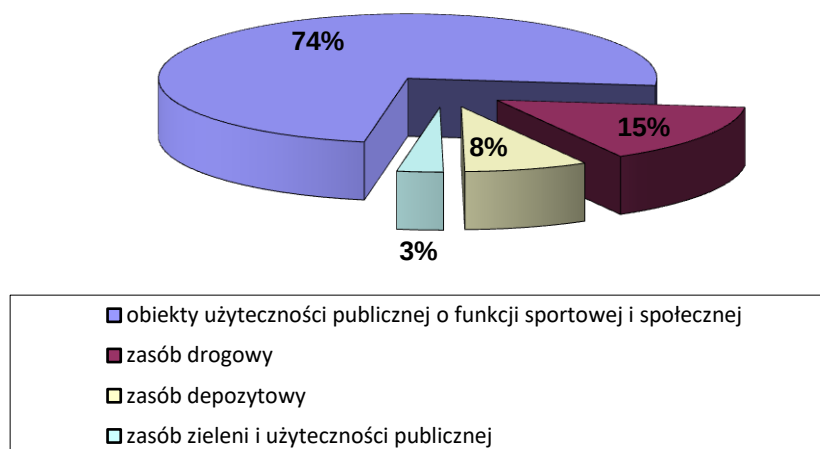
Gmina Grzmiąca należy do gmin czystych ekologicznie a więc posiada dobre warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Istotną rolę w gospodarce gminy spełniają lasy a udział terenów leśnych w powierzchni gminy wynosi ponad 35%.

Według stanu na 31.12.2018 r. Gmina Grzmiąca była właścicielem 382 ha gruntów. Z ogólnej powierzchni gruntów gminnych 44 ha stanowią użytki rolne, 283 ha drogi i tereny komunikacyjne, około 4 % stanowią tereny mieszkaniowe. Z ogólnej powierzchni gruntów gminnych 14 ha znajduje się w krótkotrwałych lub wieloletnich umowach dzierżawy. W użytkowaniu wieczystym, na cele inne niż mieszkalne, gmina posiada zaledwie 0,6650 ha gruntów.

Podział nieruchomości gminnych ze względu na jej przeznaczenie przedstawia następująco:

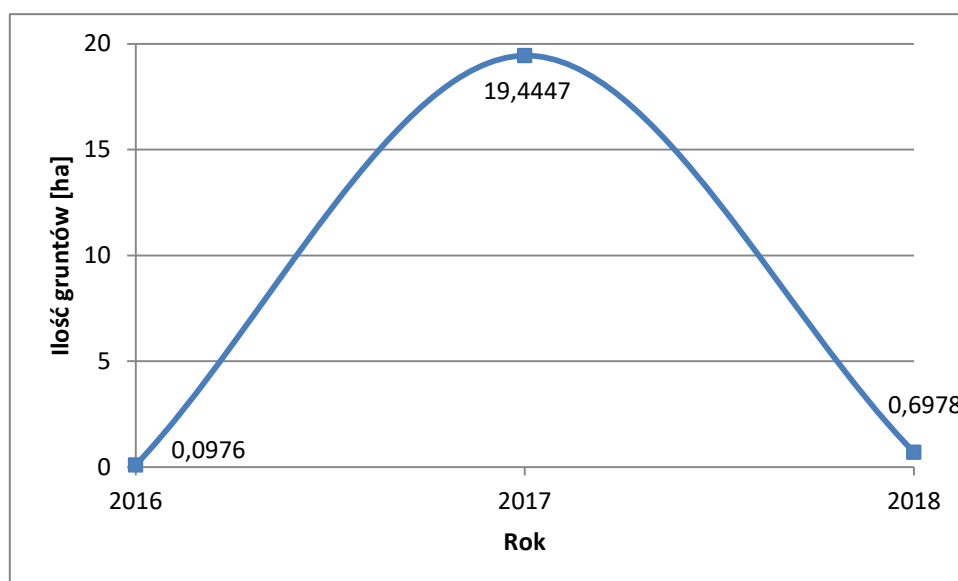

Wykres 14. Podział nieruchomości gminnych ze względu na jej przeznaczenie

9.2.2. Sprzedaż nieruchomości gminnych

W roku 2018 prowadzona była sprzedaż gminnych gruntów i nieruchomości, zbędnych z punktu widzenia realizowanych przez gminę zadań. Zbywane nieruchomości w przeważającej części przeznaczono na cele zabudowy mieszkaniowej i rolnicze. Sprzedano 0,6978 ha gruntów komunalnych, w tym 0,5296 ha pod zabudowę mieszkaniową. Dwa lata wcześniej sprzedano porównywalną ilość gruntów - 0,0976 ha gruntów komunalnych, natomiast w 2017 roku sprzedano największą ilość gruntów - 19,4447 ha, w tym 0,5733 ha gruntów przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej oraz las w obrębie miejscowości Sławno.

Sprzedaż nieruchomości gminnych prezentuje poniższy wykres:

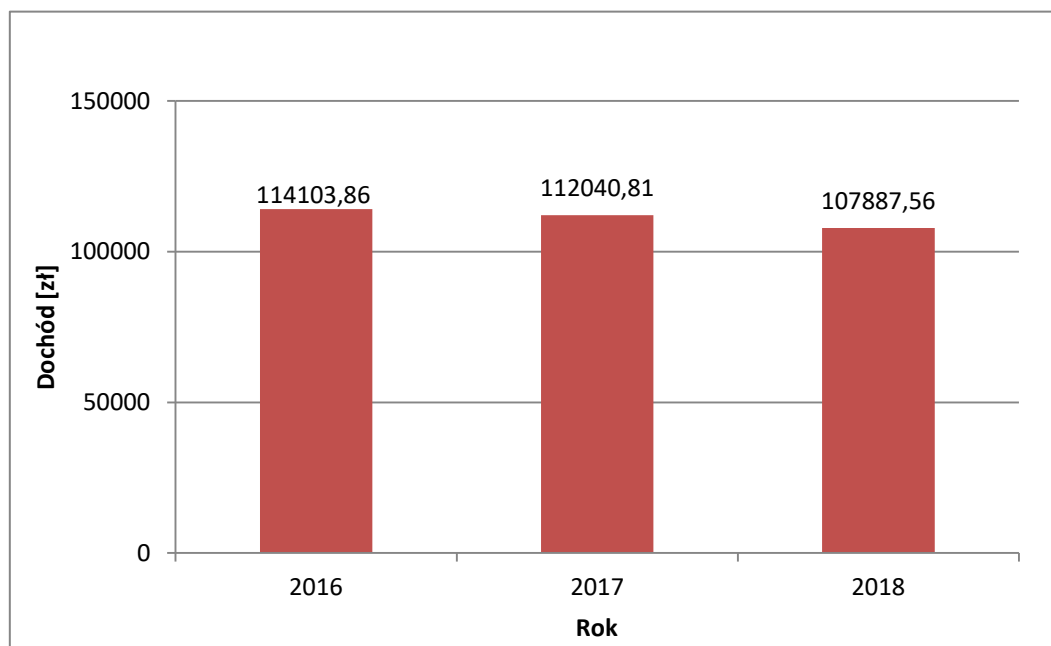

Wykres 15. Sprzedaż nieruchomości gminnych w latach 2016-2018

Środki finansowe uzyskiwane ze sprzedaży gminnych gruntów i nieruchomości stanowią część dochodów budżetowych gminy. **W roku 2018 do budżetu wpłynęło 42.595,00 zł.**

9.2.3. Dzierżawa i użytkowanie wieczyste

Na dzień 31.12.2018 r. gmina posiadała 0,6650 ha gruntów oddanych w użytkowanie wieczyste. Opłaty z tytułu użytkowania wieczystego stanowią dodatkowy stały dochód gminy. Gmina osiąga również coroczne dochody z opłat czynszowych z tytułu zawartych umów najmu i dzierżawy. W 2018 roku dochody te wynosiły 107.887,56 zł. Na przestrzeni lat dochody z tego tytułu kształtowały się następująco:

Wykres 16. Dochody z tytułu dzierżawy i opłat za użytkowanie wieczyste

9.2.4. Sprzedaż lokali

Gmina Grzmiąca na 31.12.2018 r. dysponowała niewielkim zasobem mieszkaniowym (36 lokali mieszkalnych będących w najmie). Sprzedaży dokonuje się w trybie bez przetargowym na rzecz najemców tych lokali z uwzględnieniem 85 % i 90 % bonifikat od ceny w oparciu o uchwały Rady Gminy Grzmiąca zezwalające na ich sprzedaż. W roku 2018 nie sprzedano żadnego lokalu mieszkaniowego.

10. Infrastruktura techniczna

10.1. Wodociągi i kanalizacja

System gospodarki ściekami oprzeć należy przede wszystkim na oczyszczalni ścieków w Grzmiącej, do której należy odprowadzić największą dopuszczalną ilość ścieków z innych wsi. Zmodernizowana oczyszczalnia ścieków w Grzmiącej przyjmuje ścieki z terenu całej gminy, poprzez system nowej grawitacyjno-pompowej sieci.

Łączna długość sieci kanalizacyjnej to 97,54 km.

W nielicznych przypadkach zabudowy rozproszonej (duże odległości do sieci od zabudowy) dopuszcza się budowę przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpływowych. Na terenie gminy funkcjonują 54 przydomowe oczyszczalnie oraz 18 zbiorników bezodpływowych.

Teren całej gminy zaopatrywany jest ze zmodernizowanego i częściowo nowo wybudowanego systemu wodociągowego opartego na zasadzie pierścienia zasilanego ze stacji uzdatniania wody w miejscowościach: Grzmiąca, Wielanowo, Sławno, Godziszew i Przeradz. Woda jest doprowadzana do około 95 % gospodarstw z terenu gminy. Spełnione są najwyższe parametry jakości wody zgodne z Dyrektywą Unii Europejskiej i polskiego ustawodawstwa dotyczącego zbiorowego zaopatrywania ludności w wodę.

Woda dostarczana jest mieszkańcom gminy, po jej przygotowaniu do spożycia, z pięciu stacji uzdatniania, będących własnością Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Spółki z o.o. z siedzibą w Szczecinku.

Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 132,4 km.

10.2. Elektroenergetyka

Kierunki rozwoju sieci elektroenergetycznej związane są ściśle z rozwojem przestrzennym gminy. Podstawą systemu elektroenergetycznego obsługującego gminę jest istniejąca sieć linii wysokiego napięcia, średniego napięcia, niskiego napięcia oraz system trafostacji oparty o GPZ 110/15 kV usytuowany w Grzmiącej. Przebieg głównego systemu sieci został naniesiony na mapie rysunku studium „Uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego”. Na obecnym etapie nie ma możliwości sprecyzowania przebiegu wszystkich sieci. Dlatego dopuszcza się prowadzenie nowych linii elektroenergetycznych w obrębie terenów rolnych, wyjątkowo na krótkich odcinkach przez tereny leśne o ile nie będzie innej, racjonalnej możliwości poprowadzenia linii.

Przeprowadzone badania geologiczne nie stwierdziły istniejących zasobów gazu lub ropy oraz wód termalnych na terenie gminy. Stąd też nie można oczekiwać na uniezależnienie gminy od „importu” paliw i energii. Również nieduże zasoby wodne oraz konieczność ochrony dolin rzecznych nie sprzyjają wykorzystaniu ich do produkcji energii elektrycznej.

W obrębie gminy występuje dużo obszarów otwartych, wysoko położonych, nieznacznie zainwestowanych sprzyjających lokalizacji farm elektrowni wiatrowych na terenach, które nie są przeznaczone pod zainwestowanie (tereny rolne), nie są objęte ochroną prawną wreszcie nie

powodują uciążliwości dla otoczenia. Elektrownie wiatrowe i elektrownie wytwarzające energię elektryczną z promieni słonecznych (fotowoltaiczne) zaliczane są do źródeł odnawialnych.

Elektrownie wiatrowe można lokalizować na obszarach wskazanych w studium na ten cel przeznaczonych oraz położonych poza terenami chronionymi ze względów kulturowych i przyrodniczych (poza obszarami regularnego występowania, ostoje i miejsc rozrodu gatunków chronionych prawem polskim i wspólnotowym) przy zachowaniu stref ochronnych w stosunku do zabudowy związanej z pobytem ludzi. Najbardziej predysponowanymi rejonami do pełnienia tej funkcji są tereny położone w obrębach ewidencyjnych: Grzmiąca, Kamionka, Lubogoszcz, Sucha, Krosino, Wielawino, Storkowo, Czechy. Lokalizacja elektrowni wiatrowych wymaga opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Elektrownie wytwarzające energię elektryczną z promieni słonecznych można lokalizować przede wszystkim w obrębie terenów na których zlokalizowano elektrownie wiatrowe ze względu na infrastrukturę elektryczną oraz poza terenami chronionymi ze względów kulturowych i przyrodniczych.

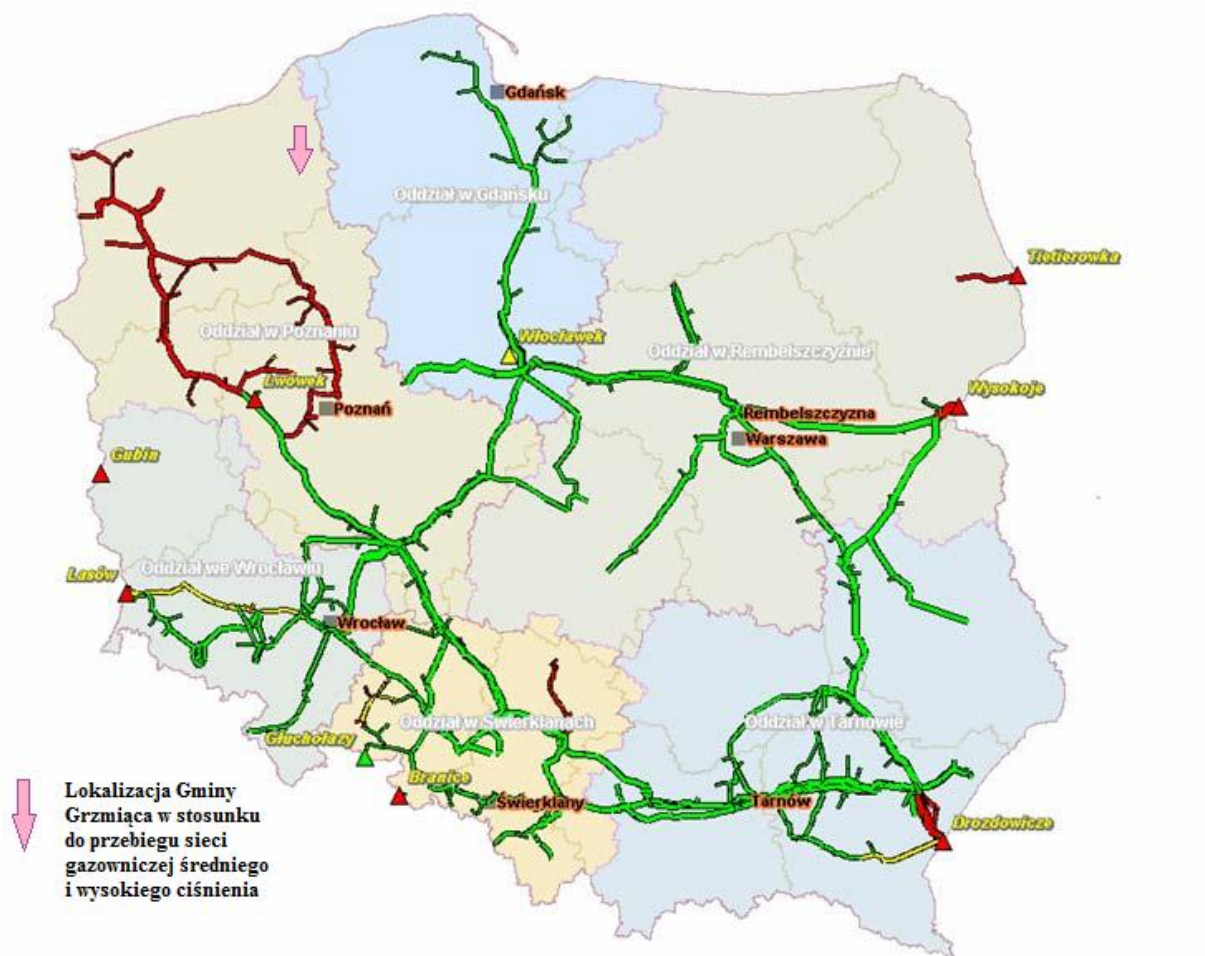
W miejscowości Grzmiąca od 2011 r. funkcjonuje biogazownia elektrociepłownicza o mocy 1,6 MW produkująca energię elektryczną i ciepłą. Zaopatrzenie gminy w energię elektryczną jest na poziomie zabezpieczającym rozwój gminy. Istniejąca sieć elektroenergetyczna zabezpiecza perspektywiczne potrzeby gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną.

Dla poprawy pewności zasilania w energię, dalszego ograniczenia przerw w dostawie energii, zwiększenia efektywności wykorzystania energii wymagane jest:

- modernizacja i rozbudowa rozdzielni 110 /15 kV w GPZ Grzmiącej ,
- modernizacja sieci oświetlenia ulicznego z uwzględnieniem stosowania energooszczędnych źródeł światła,
- modernizacja wiejskich sieci zasilających 0,4 kV i 15 kV, z szerszym niż dotychczas stosowaniem sieci kablowej 0,4 kV w miejsce istniejących sieci napowietrznych.

10.3. Gazownictwo

W przypadku wystąpienia zapotrzebowania na gaz ziemny w ilości pozwalającej na realizację sieci można doprowadzić gazociągi ze stacji redukcyjnej WC/SC z Barwic lub z Bobolic gazociągami średniego ciśnienia bezpośrednio do mieszkańców gminy. Rozpatrywane jest również doprowadzenie gazu z gminy Tychowo (po realizacji sieci w gminie). Najwłaściwszym rozwiązaniem jest doprowadzenie gazu z Barwic i rozprowadzenie go wzdłuż dróg publicznych siecią średniego ciśnienia.

Obrazek 9. Lokalizacja Gminy Grzmiąca na mapie Polski w stosunku do przebiegu sieci gazowniczej średniego i wysokiego ciśnienia

10.4. Ciepłownictwo

Z energii cieplnej produkowanej przez biogazownię korzysta wiele budynków użyteczności publicznej oraz 17 budynków wielorodzinnych i jednorodzinnych tj. około 160 lokali mieszkalnych. Pozostałe budynki ogrzewane są we własnym zakresie. Są to piece miałowe, węglowe i na drewno. Biogazownia rolnicza ogrzewa bloki mieszkalne, Zespół Szkół, halę sportową, ośrodek zdrowia i jeszcze jeden budynek komunalny, w którym mieści się gminna biblioteka publiczna, sala wiejska oraz apteka. Ogrzewa o 30% taniej niż kotłownie węglowe, do których wcześniej były podłączone te obiekty. Tylko w przypadku należących do samorządu budynków daje to oszczędności rzędu 100.000,00 zł rocznie. Do tego trzeba doliczyć 220.000,00 zł podatku od nieruchomości, wpłacanych co rok przez biogazownię do gminnego budżetu.

Obrazek 10. Widok z lotu ptaka biogazowni w Grzmiącej

10.5. Telekomunikacja

W celu zapewnienia korzystania z telefonii sieciowej w zamieszkałych miejscowościach została wybudowana sieć telekomunikacyjna. Istnieje potrzeba budowy tylko lokalnych sieci w obszarze kilku wsi. W obrębie gminy znajdują się wieże telefonii komórkowej pozwalające na korzystanie z telefonów komórkowych. W celu podwyższenia standardu korzystania z telefonii bezprzewodowej:

- Przewiduje się dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej jak i wykorzystując nowe technologie, postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych.
- Ustala się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie.
- Zakłada się w zakresie telekomunikacji pełną dostępność do łączy telekomunikacyjnych, rozwój sieci teleinformatycznych. Dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wskazuje się rozwój szerokopasmowego dostępu do Internetu, urządzenie ogólnodostępnych kawiarenek internetowych.
- Dopuszcza się w obrębie obszaru objętego studium prowadzenie podziemnej i nadziemnej sieci telekomunikacyjnej oraz lokalizację innych inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, jeżeli taka inwestycja jest zgodna z przepisami odrębnymi. Ograniczenia wysokości zawarte w studium nie dotyczą budowli infrastruktury technicznej z zakresu telekomunikacji o ile nie wynikają z przepisów odrębnych.

11. Inwestycje

Z uwagi na wprowadzony w 2017 roku program postępowania naprawczego w Gminie Grzmiąca z zaplanowanych 371.103,46 zł na wydatki inwestycyjne wykonano inwestycje za łączną kwotę 358.807,01 zł. W powyższej kwocie udało się zrealizować:

- spłacić dwie raty należności do KOWR z tytułu sprzedaży działek przed końcem okresu karencji;
- wybudować aleję na cmentarzu komunalnym w Grzmiącej w ramach programu „Zwiększenie dostępności do infrastruktury rekreacyjnej poprzez budowę alei na cmentarzu w Grzmiącej”;
- przygotować dokumentację techniczną dla budowy Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie gminy Grzmiąca;
- inwestycję z przyznanego grantu sołeckiego w miejscowości Storkowo pn. „Budujemy nasz wspólny dom – świetlica jako centrum aktywności społecznej mieszkańców”;
- inwestycję z przyznanego grantu sołeckiego w miejscowości Radomyśl pn. „Wspólny dach – miejscem spotkań integracyjnych i budowanie wspólnoty”;
- inwestycję z przyznanego grantu sołeckiego w miejscowości Lubogoszcz pn. „Umeblowanie i doposażenie kuchni w świetlicy wiejskiej w m. Lubogoszcz”.

11.1. Granty sołeckie

Od 2017 roku sołectwa z terenu Gminy Grzmiąca biorą czynny udział w konkursie „Granty sołeckie”, którego celem jest wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności lokalnej. Organizatorem konkursu jest Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, a nagrodą jest możliwość otrzymania pomocy finansowej w wysokości 10.000 zł na sfinansowanie zgłoszonego do realizacji projektu.

W 2018 roku w konkursie wzięło udział 8 sołectw, z czego trzy otrzymały pomoc finansową w wysokości do 10.000,00 zł na sfinansowanie zgłoszonego konkursu.

Przedsięwzięcia, które udało się zrealizować w ramach „Grantów Sołeckich” w sołectwach z terenu Gminy Grzmiąca:

- **WSPÓLNY DACH – miejsce spotkań integracji i budowania wspólnoty – sołectwo Radomyśl.**

Mieszkańcy sołectwa Radomyśl od dawna zgłaszali potrzebę budowy altany rekreacyjnej. Z otrzymanego wsparcia finansowego zostały zakupione materiały do jej budowy. Mieszkańcy samodzielnie wykonali wszystkie prace niezbędne do zrealizowania zadania począwszy od przygotowania terenu, wykonania wykopów i kotwiczenia altany, poprzez budowę konstrukcji i jej impregnację, więźbę i dach a kończąc na wykonaniu posadzki i niewielkiego placu przed altaną z kostki brukowej na podbudowie piaskowo-cementowej. Realizacja projektu w ogromnym stopniu zaangażowała lokalną społeczność do wspólnej pracy.

Całkowita wartość projektu: 9.251,94 zł (usługa przetarcia drewna do budowy altanki + usługa rozstawienia/złożenia traka lub transport do tartaku, materiały do budowy altany, kostka brukowa i obrzeża, cement, zakup ławek i stołów z transportem).

Obrazek 11. Altana rekreacyjna w miejscowości Radomyśl

➤ **Umeblowanie i doposażenie kuchni w świetlicy wiejskiej w miejscowości Lubogoszcz – sołectwo Lubogoszcz.**

Sołectwo Lubogoszcz otrzymało grant dwa lata z rzędu. W 2017 r. fundusze zostały przeznaczone na remont świetlicy, natomiast w 2018 r. dla efektywniejszego wykorzystania świetlicy, wyposażono kuchnię. Dobrze urządzona kuchnia stwarza bezpieczne warunki do organizowania różnych imprez okolicznościowych, integrujących społeczność. Mieszkańcy bardzo zaangażowali się w realizację zadania. Jeden z nich stworzył projekt i oszacował koszty wykonania mebli. Mieszkańcy wspólnie uzgodnili w jaki sprzęt zostanie wyposażona kuchnia. Pomagali w montażu mebli i sprzętu. Na każdym etapie realizacji zadania angażowali się przy pracach porządkowych. Dobrze wyposażona świetlica zawsze będzie powodem do dumy.

Całkowita wartość projektu: 9.993,61 zł (materiały niezbędne do wykonania mebli kuchennych, butla gazowa z reduktorem i wężem, AGD (lodówka, kuchenka gazowa z piekarnikiem elektrycznym, okap, czajnik, mikrofała, zlewozmywak z baterią, robot kuchenny).

Obrazek 12. Wyposażenie kuchni w świetlicy wiejskiej w miejscowości Lubogoszcz

➤ **Budujemy nasz wspólny dom - świetlica jako centrum aktywności społecznej mieszkańców – sołectwo Storkowo.**

W Storkowie nie było miejsca do wspólnych spotkań, integracji, zajęć edukacyjnych i kulturalnych. Mieszkańcy bardzo entuzjastycznie podeszli do realizacji całego projektu. Już samo przygotowanie wniosku o grant spowodowało zaangażowanie kilku osób. Zajęli się pracami związanymi z uprzątnięciem pomieszczenia po byłym sklepie, demontażem starych okien, zbiciem starego tynku, ułożeniem przewodów elektrycznych. Położyli nową posadzkę oraz tynk, a następnie wykonali obróbki tynkarskie okien. Z pomocą pracowników Urzędu Gminy Grzmiąca mieszkańcy zamontowali i obudowali kominek. Na zakończenie swoich prac pomalowali pomieszczenie.

Całkowita wartość projektu: 10.485,00 zł (zakup i montaż podstawowych okien i parapetów, zakup kominka).

Obrazek 13. Widok pomieszczenia świetlicy wiejskiej w Storkowie w trakcie prac remontowych

11.2. Fundusz sołecki

Gmina Grzmiąca przez najbliższy rok realizuje ograniczenia przyjęte w uchwalonym programie naprawczym. Zgodnie z art. 240 a ust. 5 pkt. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 2077) w okresie realizacji programu postępowania naprawczego jednostka samorządu terytorialnego nie może ponosić wydatków z funduszu sołeckiego, chyba że poniesienie wydatków jest konieczne do zakończenia realizacji zadania rozpoczętego przed dniem przyjęcia programu postępowania naprawczego. W związku z powyższym fundusz sołecki został zawieszony do czasu zakończenia programu postępowania naprawczego.

12. Komunikacja

12.1. Komunikacja

Usługi związane z prowadzeniem komunikacji przewozu osób na terenie gminy prowadzone były przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej w Szczecinku.

Przez obszar gminy przebiega jeden czynny szlak kolejowy, będący odcinkiem trasy Poznań – Kołobrzeg. Jedynie na stacji Grzmiąca zatrzymują się niektóre pociągi pospieszne. Ponadto na terenie gminy znajdują się trzy stacje kolejowe Przeradz, Iwin i Wielanowo obsługujące pociągi osobowe.

12.2. Komunikacja drogowa

W obrębie gminy występują drogi publiczne kategorii:

- wojewódzka przebiega z południowego zachodu (z Barwic) przez Grzmiącą na północny wschód (do Bobolic). Droga wojewódzka nr 171, łącząca Grzmiącą z Bobolicami (17 km) i z Barwicami (14 km) daje możliwość połączenia Grzmiącej z drogami krajowymi: nr 11 Poznań – Kołobrzeg oraz nr 23 Bydgoszcz – Bobolice.
- powiatowe – 72,216 km, które przebiegają przez wszystkie miejscowości na terenie gminy.

Drogi powiatowe: odcinki w sąsiedztwie i w obrębie gm. Grzmiąca:

- 1250Z - Łęknica (od drogi wojewódzkiej nr 172), Białowąs, Krosino, Wielanowo, Nosibądy, Mieszałki, Grzmiąca (do drogi wojewódzkiej nr 171);
- 1258Z - Krosino, Sucha, Grzmiąca (do drogi wojewódzkiej nr 171);
- 1261Z - Wielawino (od drogi wojewódzkiej nr 171), Żarnowo, Stary Chwalim, Knyki, do drogi powiatowej nr 1266Z;
- 1257Z - Mieszałki, Godziszów, do drogi powiatowej nr 3502Z;
- 1263Z - od drogi powiatowej nr 1257Z (Godziszów), Przystawy, droga wojewódzka nr 171 Sławno, droga powiatowa nr 1266Z (Kwakowo);
- 3502Z - (Chmielno) granica powiatu, Czechy, Krągłe, do drogi powiatowej nr 1266Z (Wierzchowo);
- 1264Z - od drogi woj. nr 171, Lubogoszcz, Iwin, Przeradz, Radomyśl (do drogi powiatowej nr 1260Z);
- 1260Z - od drogi woj. nr 171, Storkowo, Radomyśl, Parsęko do dr. woj. nr 172 Połczyn Zdrój - Szczecinek;
- 1266Z - Wierzchowo (od drogi krajowej nr 11), Trzebiechowo, Kusowo, Iwin, Nowy Chwalim, droga wojewódzka nr 172, Jeziorki, Juchowo, Silnowo, do drogi krajowej nr 20;
- 1299Z - Przeradz (od drogi powiatowej nr 1264Z do końca nawierzchni bitumicznej);
- 1185Z - (Tychowo) od granicy powiatu od drogi 1250Z;
- gminne publiczne oraz drogi wewnętrzne – ogółem 366 km, w tym drogi publiczne 36,35 km.

Dawnym drogom zakładowym obsługującym tereny do nich przyległe i zapewniającym dojazd do lasów oraz użytków rolnych na terenie gminy służą drogi wewnętrzne.

13. Środowisko

13.1. Ochrona środowiska

Na terenie gminy Grzmiąca znajduje się kilka obszarów cennych przyrodniczo objętych ochroną prawną wynikającą z ustawy o ochronie przyrody. Ochrona środowiska stanowi jedno z głównych uwarunkowań możliwości rozwojowych gminy, dlatego tak ważne jest jego rozpoznanie i podjęcie decyzji projektowych w zakresie ochrony.

Środowiskiem jest ogół elementów przyrodniczych, w szczególności powierzchnia ziemi łącznie z glebą, kopaliny, wody, powietrze atmosferyczne, świat roślinny i zwierzęcy, a także krajobraz znajdujący się zarówno w stanie naturalnym jak też przekształconym w wyniku działania człowieka.

13.1.1. Ochrona środowiska przyrodniczego

Nieduża część obszaru gminy objęta jest ochroną prawną wynikającą z ustawy o ochronie przyrody i innych ustaw związanych z ochroną środowiska przyrodniczego. Występują tutaj następujące formy ochrony: obszary Natura 2000, pomniki przyrody i użytki ekologiczne. Ponadto ochronie podlega część lasów na podstawie ustawy o lasach.

W związku z wprowadzeniem w kraju sieci obszarów Natura 2000, studium gminy Grzmiąca uzupełniono o ww. obszary.

Podstawą projektowanego systemu ochrony środowiska przyrodniczego gminy są obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты, pomniki przyrody i użytki ekologiczne.

OBSZARY NATURA 2000:

1. NATURA 2000 OBSZAR: OSTOJA DRAWSKA - PLB 320019

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU:

- Lasy iglaste 25%;
- Lasy liściaste 11%;
- Lasy mieszane 9%;
- Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) 6%;
- Siedliska rolnicze (ogólnie) 43%;
- Wody śródlądowe (stojące i płynące) 6%.

Większość terenu należy do Skarbu Państwa, ale znajdują się tu również gospodarstwa prywatne.

2. NATURA 2000 OBSZAR: JEZIORA SZCZECINECKIE – PLH 320009

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU:

- Lasy iglaste 28%;
- Lasy liściaste 8%;
- Lasy mieszane 23%;
- Siedliska leśne (ogólnie) 2%;
- Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) 5%;

- Siedliska rolnicze (ogólnie) 17%;
- Wody śródlądowe (stojące i płynące) 17%.

3. NATURA 2000 OBSZAR: DORZECZE PARSĘTY - PLH 320007.

Jest to projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk pn. „Dorzecze Parsęty” zatwierdzony jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW) zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej z dnia 18.11.2011 r.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU:

- Lasy iglaste 31%
- Lasy liściaste 22%
- Lasy mieszane 20%
- Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) 14%
- Siedliska rolnicze (ogólnie) 13%

Dolina rzeki Parsęty, od źródeł koło Parsęcka aż po strefę ujściową w Kołobrzegu.

Obszar swoim zasięgiem obejmuje:

- źródła Parsęty koło Parsęcka;
- naturalną rynnę rzeki Parsęty - od Radomyśla do Krosina - w otoczeniu kompleksów leśnych, z dopływami: Kłudawa, Knyczanka, Gęsia Rzeka i Rudy Rów;
- strome jary i wąwozy rzeki Perznicy, Trzebiegoszczy i Łozicy;
- liczne zakola, starorzecza, torfowiska, lasy łąkowe i zarośla wierzbowe pomiędzy Krosinem a Osówkiem;
- dolinę Dębnicy;
- przełomowy odcinek rzeki Parsęty koło Osówka oraz leśny kompleks z jeziorami i torfowiskami k. Byszyna;
- dolinę Parsęty, od Byszyna do Karlina, z ujściowymi odcinkami rzek - Mogilica, Topiel, Pokrzywnica i Radew;
- naturalną rynnę rzeki pomiędzy Karlinem a Rozcięcinem oraz dopływ rzeki Pyszki;
- dolinę Parsęty koło Kołobrzegu.

Dorzecze Parsęty obejmuje szereg ważnych siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Łącznie zidentyfikowano ich 25, tworzących mozaikę i pokrywających ponad 50% powierzchni obszaru. Często są to siedliska bardzo rzadkie bądź unikatowe w skali kraju i Europy. Wiele z nich jest ważnym biotopem dla cennej fauny, która podlega ochronie na podstawie konwencji międzynarodowych. Stwierdzono tu występowanie 11 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową oraz koryto rzeczne wymagają utrzymywania ich w sprawności technicznej.

13.1.2. Obszary chronionego krajobrazu

Obejmują one dolinę Parsęty, jej dopływ Trzebiegoszcz oraz silnie zróżnicowane hipsometrycznie i krajobrazowo tereny położone we wschodniej części gminy. System ten uzupełniają rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne oraz obszary cenne przyrodnicze.

Realizuje się następujące cele :

- utrzymanie istniejących obszarów i obiektów chronionych;
- zaprojektowanie nowych form ochrony.

Dążyć należy do ustanowienia:

- 2 rezerwatów;
- 3 obszarów chronionego krajobrazu;
- 16 użytków ekologicznych (istnieje 56);
- 12 pomników przyrody (istnieje 16),
- 2 stanowisk dokumentacyjnych.

Ponadto chronić należy: 13 obszarów cennych przyrodniczo, 4 najwartościowszych obszarów źródliskowych, 11 wiekowych alei i szpalerów drzew.

13.1.3. Rezerваты przyrody

W północno-wschodniej części gminy wytypowano do ochrony rezerwatowej 2 obiekty. Główną przesłanką tej decyzji była duża wartość botaniczna terenów leżących nad śródlęsnymi rzekami: Perznicą i Łozicą oraz rzeźba terenu.

13.1.4. Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Grzmiąca znajduje się 16 pomników przyrody ożywionej, które zostały ustanowione Rozporządzeniem Nr 7/92 Wojewody Koszalińskiego z dnia 8 września 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Koszalińskiego Nr 15, poz. 109) i Rozporządzeniem 12/95 Wojewody Koszalińskiego z dnia 28 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Koszalińskiego Nr 2, poz. 7) oraz uchwałami: Nr XL/192/98 Rady Gminy w Grzmiącej z dnia 22 kwietnia 1998 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew rosnących w oddziale leśnictwa Przystawy gm. Grzmiąca, Nr IX / 60/99 z dnia 27 maja 1999 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody rosnącego drzewa dębu przy drodze nr 611 Krosino-Czechy w miejscowości Mieszalki, gm. Grzmiąca. Część pomników nie jest oznakowana.

Pomnikami przyrody są: 13 okazałych pojedynczych drzew (w tym 7 dębów) oraz 2 grupy świerków na starych cmentarzach w Krosinie i Czechach.

Tabela 12. Drzewa objęte ochroną prawną w formie pomników przyrody

Nr	Gatunek	Lokalizacja	Obwód w pierśnicy lub średnica [cm] i wysokość [m]
1.	Dąb szypułkowy	Mieszalki, przy drodze w kierunku Nosibądów	400 obwód, 17 wysokość
2.	Dąb szypułkowy	przy drodze Sławno-Przystawy	360 obwód, 25 wysokość
3.	Dąb szypułkowy	przy drodze Sławno-Przystawy	300 obwód, 23 wysokość
4.	Sosna pospolita	przy drodze Sławno-Przystawy	280 obwód, 25 wysokość
5.	Daglezja	przy drodze w Świetnie	270 obwód; 28 wysokość
6.	Buk zwyczajny	przy drodze k. Równego	350 obwód; 27 wysokość
7.	Dąb szypułkowy	Kamionka, obręb Kamionka, działka nr 23	730 obwód (wg. D.U, inwentaryzacja – 770), 15 wysokość
8.	Lipa drobnolistna	Grzmiąca, na terenie parku zabytkowego	460 obwód; 30 wysokość
9.	Dąb szypułkowy	Grzmiąca, cmentarz komunalny	300 obwód; 20 wysokość
10.	Buk zwyczajny	Godziszów, cmentarz ewangelicki na wzgórzu za wsią	295 obwód; ok. 30 wysokość
11.	Buk zwyczajny	Godziszów, cmentarz ewangelicki na wzgórzu za wsią	308 obwód; ok. 30 wysokość
12.	Świerk pospolity - grupa 19 drzew	Czechy, cmentarz ewangelicki przy drodze do Bobolic	70 - 170 obwód (obecnie pozostała część drzew)
13.	Świerk pospolity - grupa 22 drzew	Krosino, cmentarz ewangelicki przy drodze do Białowas	120-200 obwód; 18-22 wys.
14.	Dąb szypułkowy	Nosibądy, cmentarz ewangelicki, obecnie katolicki, na skraju wsi	340 obwód; ok. 25 wys.
15.	Dąb szypułkowy	Nosibądy, cmentarz ewangelicki, obecnie katolicki, na skraju wsi	366 obwód; ok. 25 wys.
16.	Aleja 23 lip pospolitych	Mieszalki, cmentarz.	60-120 obwód; ok. 23-25 wys.

13.1.5. Cenne zadrzewienia cmentarne i przydrożne w Gminie Grzmiąca

Lokalizacja i skład gatunkowy:

- Aleja z Suchoj do rzeki Parsęty, głównie złożona z platanów (przeciętne drzew ok. 250 cm w obwodzie w pierśnicy) oraz w domieszce jaworów i brzozy, w sumie ok.150 drzew. Propozycja objęcia ochroną pomnikową (24);
- Nosibądy - aleja lipowa - 14 okazów lipy drobnolistnej. Przekiętny obwód w pierśnicy - ok. 250 cm). Propozycja objęcia ochroną pomnikową (25);
- Mieszalki - aleja lipowa (od końca Mieszalek do rzeki, potem mniej regularnie do lasu) oraz dalej w kierunku Nosibądów. Głównie lipa drobnolistna, poza tym jesion i jawor. W sumie ok. 300 drzew (średni obwód w pierśnicy 150 cm, niektóre lipy - ok. 200 cm);
- Nosibądy - aleja lipowa (lipa drobnolistna) położona przy szosie na południe od Nosibądów, tj. między Nosibądami, a skrzyżowaniem z drogą do Kol. Drzonowa. 139 starych lip, kilkanaście z nich osiąga obwód w pierśnicy liczący ok. 250 cm. Propozycja objęcia ochroną pomnikową (26);

- Grzmiąca – aleja lipowa (lipa drobnolistna) z Grzmiącej w stronę Lubogoszczy między przejazdem kolejowym Grzmiąca a przejazdem kolejowym Lubogoszcz, ok. 120 drzew, kilkanaście o wymiarach zbliżonych do pomnikowych (przeciętne 200 cm obwodu w pierśnicy), w miejscowości Grzmiąca aleja ta przekształca się w szpaler starych lip - 10 drzew (średni obwód ok. 250 cm). Propozycja objęcia ochroną pomnikową (27);
- Wielawino - aleja lipowa (lipa drobnolistna) przy szosie między Wielawinem a Storkowem, ok. 90 drzew. Zróżnicowana wiekowo. Niektóre drzewa stare (przeciętnie ok. 200 cm obwodu w pierśnicy), inne dużo młodsze;
- Lubogoszcz -aleja lipowa (lipa szerokolistna) w parku podworskim w Lubogoszczy, około 30 egzemplarzy, przeciętnie ok.250 cm obwodu w pierśnicy, najstarsze egzemplarze 300-350 cm.

Obrazek 14. Nosibądy - aleja lipowa

13.1.6. Parki podworskie

Na terenie gminy Grzmiąca znajduje się 6 parków wiejskich, które położone są w miejscowościach: Lubogoszcz (dwa parki), Nosibądy, Suche, Grzmiąca i Kamionka. Wykaz parków objętych ochroną konserwatorską znajduje się w tabeli.

Tabela 13. Zabytkowe parki gminy Grzmiąca

L.p.	Nazwa miejscowości	Nr rejestracyjny	Symbol
1.	Lubogoszcz	610	PA1
2.	Lubogoszcz	1074	PA2
3.	Nosibądy	954	PA3
4.	Sucha	1075	PA4
5.	Grzmiąca	1131	PA5

13.1.7. Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne w Gminie Grzmiąca zostały powołane na następujących podstawach prawnych:

- Uchwała Nr XX/128/2000 Rady Gminy w Grzmiącej z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (52 sztuki);
- Uchwała nr XXXVII/230/2002 Rady Gminy w Grzmiącej z dnia 4 czerwca 2002 r. (Nad. Bobolice- 4szt.).

Na terenie gminy Grzmiąca istnieje 56 obszarów objętych formą ochrony - użytki ekologiczne (o pow. 62,50 ha). Dodatkowo proponuje się objąć ochroną 16 terenów. Za użytki ekologiczne uznano grunty będące we władaniu Nadleśnictwa Połczyn, położone w gminie Grzmiąca w obrębie ewidencyjnym wsi: Krosino, Wielanowo, Wielawino i Sucha oraz Nadleśnictwa Bobolice, obręb Godziszew.

Dotychczasowe użytki ekologiczne zostały powołane przez Radę Gminy Grzmiąca zgodnie z ustawą „O ochronie przyrody” z roku 1991 (Dz.U.114, poz.492) na prośbę odpowiedniego nadleśnictwa. Użytki ekologiczne nie wchodziły do krajowego systemu obszarów chronionych (ujednolicony tekst ustawy „O ochronie przyrody” z 2 lutego 2001 r. - roz.3, art.13), ale zmiany sposobów użytkowania są uwidaczniane w gminnym rejestrze gruntów.

13.1.8. Gatunki chronione strefowo

Z pisma (nr WSI.403.167.2013.MM z dnia 19 lipca 2013 r.) Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie wynika, że na terenie Gminy Grzmiąca istnieją dwie strefy ochronne ptaków:

Tabela 14. Gatunki ptaków chronionych strefowo

Gatunek	Gmina	Nadleśnictwo	Obręb	Leśnictwo	Oddział	Decyzja
bocian czarny	Grzmiąca	Szczecinek	Wierzchowo	Wierzchowo	31a	Woj. Zach z dn. 8.03.2007, SR-P-2-6652/36/2/07
orlik krzykliwy	Grzmiąca	Szczecinek	Wierzchowo	Wierzchowo	25p	Woj. Zach z dn. 8.03.2007, SR-P-2-6652/36/2/07

13.1.9. Lasy chronione

Część lasów gminy (tj. około 1400 ha) to lasy ochronne:

- a) **lasy wodochronne** - występują wzdłuż Parsęty; są to głównie drzewostany sosnowe również z udziałem świerka, buka, brzozy, olszowe na siedliskach borowych i lasowych.

Występują na następujących obszarach:

- Nadleśnictwo Połczyn Zdrój, obręb leśny Krosino, oddz. 55 -59, 62, 63, 71, 90-92, 107-112, 136-138, 151-156; (Decyzja nr 23/99 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 04.01.1999 r.);

- Nadleśnictwo Czaplinek, w obrębie leśnym Piława, oddz. 13-20, 25, 26, 39, 45-47, 49, 50 (Decyzja Ministra Środowiska z dnia 03.10.2000 r.);
- Nadleśnictwo Tychowo, w obrębie leśnym Tychowo, oddz. 393 A (Decyzja Nr 14/99 Ministra Ochrony Środowiska zasobów naturalnych i Leśnictwa z dnia 4.01.1999 r.).
- b) **lasy glebochronne** - drzewostany na stokach powyżej 45 st., na stromych zboczach jarów i wąwozów w dol. Trzebiegoszczy i Perznicy. Występują na następujących obszarach:
 - Nadleśnictwo Bobolice, w obrębie leśnym Bobolice, oddz. 735 f, g, 736 f-j, 737 h-k, 738 i-l, 739 h,i, 740 c-g, (Decyzja Nr 55 /99 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 10 sierpnia 1999 r.).
 - Nadleśnictwo Szczecinek, obręb leśny Wierzchowo, oddz. 40 (Zarządzenie Nr 71 ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 10.03.1995 r.).
- c) **lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej** – Nadleśnictwo Tychowo, obręb leśny Tychowo, oddz. 348, 357 (Decyzja Nr 14/99 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 4.01.1999 r.).
- d) **lasy na stałych powierzchniach naukowo-badawczych** - Nadleśnictwo Szczecinek , obręb leśny Wierzchowo, oddz. 25-39 (Zarządzenie Nr 71 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 10.03.1995 r.).

Szczegółowe powierzchnie i lokalizacje lasów ochronnych określone są w planach urzędzeniowych lasów.

Istnieje możliwość zmiany lokalizacji i powierzchni lasów chronionych, zgodnie z aktualnym stanem środowiska, szczególnie w obrębie obszarów projektowanych do objęcia przyrodniczą ochroną prawną.

13.1.10. Korytarze ekologiczne

Jako niezwykle ważną strukturę środowiska należy uznać korytarze ekologiczne, które nie są prawną formą ochrony, ale stanowią niezwykle ważną informację w procesie planistycznym i realizacyjnym. Większość korytarzy ekologicznych pokrywa się z istniejącymi lub projektowanymi formami ochrony.

Najważniejsze korytarze ekologiczne przebiegają wzdłuż dolin rzek: Parsęty, Trzebiegoszczy, Perznicy, Leśnicy, Łozicy i Raduszy .

Istotą korytarzy ekologicznych jest sprzyjanie przemieszczaniu się wzdłuż nich powietrza, wody, ryb, awifauny, ssaków, płazów, gadów oraz innych składników środowiska, dla których dolina rzeczna w naturalnej postaci stanowi najcenniejszy zestaw biotopów i biocenoz.

Dążyć należy do takich działań, ażeby w obrębie dolin rzecznych nie zostały naruszone naturalne lub zbliżone do naturalnych ekosystemy. Chodzi o takie negatywne procesy jak budowa przegród w rzece, likwidacja naturalnych koryt i nadrzecznych zadrzewień i zakrzaczeń, budowę stawów rybnych, zabudowę dolin obiektami kubaturowymi itp.

13.1.11. Ochrona krajobrazu

Ochrona krajobrazu jest niezwykle ważnym elementem ochrony środowiska. Zagadnienie to zostało przeanalizowane wspólnie w ramach prac nad środowiskiem przyrodniczym i kulturowym

gminy. Cały obszar gminy został podzielony na jednostki krajobrazowe usystematyzowane w oparciu o syntetyczną waloryzację środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Zostały one wydzielone na obszarze całej gminy w celu usystematyzowania wartości krajobrazowych wszystkich obszarów.

1. Jednostki o najwyższej wartości (krajowej):
 - Dolina Parsęty.
2. Jednostki o bardzo wysokiej wartości (regionalnej):
 - Dolina Trzebiegoszczy (część);
 - Dolina Perznicy (część).
3. Jednostka o wysokiej wartości:
 - Wysoczyzna czołowo-morenowa położona na SE od Grzmiącej (projektowany obszar chronionego krajobrazu);
 - Wysoczyzna morenowa położona na NE od wsi Mieszatki (obejmuje źródłowy odcinek rzeki Trzebiegoszchy).
4. Jednostka o średniej wartości:
 - obszar cenny przyrodniczy położony wzdłuż doliny pomiędzy Grzmiącą a Iwinem.
5. Pozostałe obszary rolno-leśne:
 - tereny zalesione;
 - tereny użytkowane rolniczo.

Jednostki zostały wydzielone na obszarze całej gminy w celu usystematyzowania wartości krajobrazowych wszystkich obszarów.

13.1.12. Ochrona zasobów wodnych

W celu ograniczenia zagrożenia dla wód gruntowych związanego z nieszczelnymi zbiornikami bezodpływowymi lub ich brakiem, wspierano finansowo montaż przydomowych oczyszczalni ścieków. Na dzień 31 grudnia 2018 roku zaewidencjonowanych zostało 54 oczyszczalnie przydomowe.

13.1.13. Ochrona przed substancjami niebezpiecznymi

Na terenie gminy istnieją jeszcze gospodarstwa, które posiadają wyroby zawierające azbest. Mieszkańcy zainteresowani są pozyskiwaniem funduszy na usuwanie azbestu, jednakże budżet gminy nie zakładał dofinansowania dla tego przedsięwzięcia. Również w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie brak jest środków finansowych na realizację zadania.

Dużym problem na terenie gminy jest porastająca i zalegająca roślina Barszcz Sosnowskiego. Szacunkowa powierzchnia wynosi ok. 10 ha i położona jest na terenach gminnych oraz prywatnych. Corocznie przeprowadza się mechaniczne wycinanie rośliny na terenach gminnych oraz zobowiązuje się pozostałych właścicieli gruntów do jej usuwania.

W następnych latach planuje się pozyskanie dofinansowania w wysokości 75% z WFOŚiGW na walkę z tą rośliną zabezpieczając wkład własny w budżecie gminy.

13.1.14. Edukacja ekologiczna

W 2018 roku odbyły się następujące akcje o tematyce ekologicznej:

- „Zbieraj z klasą” – projekt edukacyjno – ekologiczny polegający na zbiórce zużytych baterii oraz sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
- „Wszystkie dzieci zbierają elektrośmieci” – akcja ogólnopolska, której celem jest podniesienie świadomości ekologicznej wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz mieszkańców na temat zasad postępowania z zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym oraz praktyczne przeciwdziałanie zanieczyszczeniu ziemi tym sprzętem poprzez organizację zbiórki zużytego sprzętu;
- „Sprzątanie świata 2018” – ogólnopolska akcja pod hasłem „Akcja – Segregacja! 2 x więcej, 2 x częściej”, której celem było przeprowadzenie działań z lokalną społecznością;
- „Dzień Ziemi 2018” – akcja o charakterze ogólnie ekologicznym pod hasłem walki z plastikowymi odpadami poprzez m.in. ponowne wykorzystywanie i recykling opakowań wykonanych z tworzyw sztucznych, a także rezygnowanie lub ograniczanie korzystania z plastikowych opakowań, gdy jest taka możliwość;
- „Pomagamy zwierzętom” – coroczny konkurs o zasięgu szkolnym polegający na zbiórce żołądki i kasztanów w celu przekazania dla Wojskowego Koła Łowieckiego „Ryś” ze Szczecinka na dokarmianie zwierząt zimą;
- „Konkurs wiedzy przyrodniczej” – konkurs realizowany jest co roku, obejmuje uczniów klas IV – VI. Jego celem jest rozwijanie uzdolnień i zainteresowań przyrodniczych oraz integracja uczniów w działaniach na rzecz podniesienia jakości uczenia się;
- „Las Niebieskich Mundurków” – sadzenie lasu we współpracy z Nadleśnictwem Szczecinek;
- „Serce w Nakrętce” – zbieranie plastikowych nakrętek, z których dochód został przeznaczony na wsparcie rehabilitacji dziecka z Gminy Grzmiąca.

13.2. Gospodarka komunalna

13.2.1. Gospodarka odpadami

Strefa gospodarki komunalnej w Gminie Grzmiąca obejmuje m.in. gospodarkę odpadami, oczyszczanie gminy, utrzymanie porządku i czystości, zarządzanie placami zabaw i cmentarzami.

Z wyżej wymienionych zadań gospodarka odpadami oraz zarządzanie placami zabaw i cmentarzami są realizowane przedmiot wyłoniony w przetargu. Pozostałe zadania są wykonywane przez Gminę we własnym zakresie.

W okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r. zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach odbiór odpadów komunalnych i ich zagospodarowanie od właścicieli nieruchomości zamieszkałych realizowane było przez firmę: ATF sp. z o.o. sp. k. Firma ta została wybrana w trybie przetargu. Umowa została zawarta dnia 16.12.2016 r. na okres od 01.01.2017 r. do dnia 31.12.2018 r.

W wyniku przeprowadzonego przetargu w grudniu 2018 roku została podpisana umowa z nową firmą obsługującą teren gminy, na podstawie której zostały wyliczone nowe opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Odpady komunalne z terenu Gminy Grzmiąca odbierane były w postaci zbiórki nieselektywnej oraz selektywnej. Sелеktywna zbiórka jest prowadzona w systemie workowym i pojemnikowym z podziałem na frakcje: papier, tworzywa sztuczne, szkło oraz odpady ulegające biodegradacji.

Odpady te były transportowane przez firmę ATF sp.z o.o. sp. k. do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych - ATF sp. z o.o. sp. k. Chojnica 2. 78-650 Mirosławiec.

Tabela 15. Całkowity tonaż odebranych odpadów w 2018 roku [Mg]

Kod odpadu	Rok 2018
15 01 01 Opakowania z papieru i tektury	2,528
15 01 06 Zmieszane odpady opakowaniowe	123,640
15 01 07 Opakowania ze szkła	82,100
16 01 03 Zużyte opony	2,940
17 01 02 Gruz ceglany	9,760
17 01 07 Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	0,000
17 03 80 Odpadowa papa	0,000
17 06 04 Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	0,660
17 09 04 Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	10,860
20 01 32 Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,026

20 02 01 Odpady ulegające biodegradacji	25,30
20 03 01 Nie segregowane (zmieszane) odpady komunalne	1091,285
20 03 07 Odpady wielkogabarytowe	102,040
RAZEM	1451,139

Osiągnięte poziomy recyklingu dla Gminy Grzmiąca za rok 2018 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 16. Osiągnięte poziomy recyklingu dla Gminy Grzmiąca za rok 2018

	Poziom zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministerstwa Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. poz. 2167)	Poziom osiągnięty przez gminę Grzmiąca
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła	Co najmniej 30 %	43,64 %
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	Co najmniej 50 %	86,28 %
	Poziom zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017r. (Dz. U. 2017 r. poz. 2412)	
Dopuszczalny poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.	Nie więcej niż 40 %	0,00%

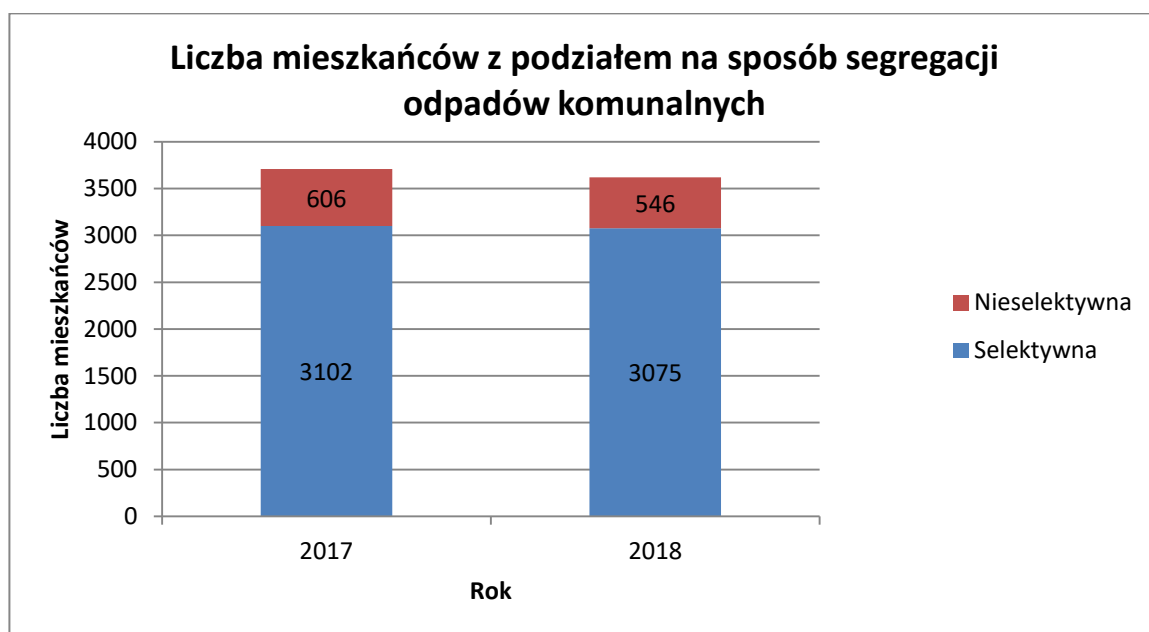
Jak wynika z powyższego w roku 2018 Gmina Grzmiąca osiągnęła wymagane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami co jest dowodem na to, że nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi przynosi zamierzone efekty.

13.2.2. Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Dokonując analizy należy wziąć pod uwagę liczbę osób zameldowanych na terenie Gminy Grzmiąca oraz sumaryczną liczbę osób ujętych w deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie gminy. Na dzień 31 grudnia 2018 r. liczba osób zameldowanych na terenie Gminy Grzmiąca wynosiła 4855. Natomiast zadeklarowana przez właścicieli nieruchomości sumaryczna liczba osób zamieszkujących nieruchomości położone na terenie gminy wynosiła 3621.

Różnica w wysokości wynika z faktu, iż osoby zameldowane na terenie gminy faktycznie zamieszkują na terenie innej gminy bądź za granicą kraju jak również, młodzież ucząca się przebywa w akademikach i w internatach.

W porównaniu z rokiem 2017 ilość osób zainteresowanych segregacją wzrasta. Jest to dobry znak, który pozwoli stworzyć szczelny system gospodarowania odpadami na terenie Gminy Grzmiąca.

Wykres 17. Liczba mieszkańców z podziałem na sposób segregacji odpadów komunalnych

W roku 2018 obowiązywała następująca stawka za gospodarowanie odpadami komunalnymi:

- zbiórka selektywna – 10,00 zł od osoby zamieszkującej daną nieruchomość;
- zbiórka nieselektywna – 15,00 zł od osoby zamieszkującej daną nieruchomość.

Na dzień 31.12.2018 roku należności z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wynosiły 552.889,65 zł, natomiast zaległości w opłacie kształtowały się na poziomie 99.628,84 zł.

13.2.3. Utrzymanie porządku

W celu trzymania czystości i porządku na terenie gminy zatrudniani są pracownicy w ramach robót publicznych do wykonywania różnego rodzaju prac porządkowych, wykaszania zieleni i placów rekreacyjnych, placów zabaw i przy chodnikach oraz bieżącej naprawy chodników i dróg.

Do zimowego utrzymania dróg i chodników ogłaszane są przetargi na wykonywanie zakresu prac związanego z usuwaniem śniegu z chodników i dróg gminnych. W roku 2018 ogłoszono jeden przetarg, który okazał się nieskuteczny ze względu na brak ofert.

13.2.4. Pozostałe usługi komunalne

Utrzymanie cmentarza

Gmina Grzmiąca jest właścicielem i zarządcą 4 cmentarzy komunalnych, położonych na terenie miejscowości Grzmiąca, przy ul. Bobolickiej, Krosino przy ul. Spacerowej, Mieszalki i Nosibądy. W 2018 roku na cmentarzu komunalnym w Grzmiącej wykonano prace inwestycyjne, polegające na budowie alei cmentarnej o powierzchni 427 m² wraz z przebudową punktów czerpalnych. Ponadto przez cały rok na wszystkich cmentarzach były prowadzone prace porządkowe.

Obrazek 15. Aleja cmentarna w Grzmiącej

14. Kultura

14.1. Gminna Biblioteka Publiczna w Grzmiącej

Gminna Biblioteka Publiczna w Grzmiącej stanowi samodzielną jednostkę organizacyjną działającą na podstawie aktu o utworzeniu biblioteki oraz statutu nadanego przez organizatora.

Do podstawowych zadań biblioteki należy:

- gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych;
- obsługa użytkowników, przede wszystkim udostępnianie zbiorów oraz prowadzenie działalności informacyjnej, zwłaszcza informowanie o zbiorach własnych, innych bibliotek, muzeów i ośrodków informacji naukowej, a także współdziałanie z archiwami w tym zakresie;
- zaspokajanie potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa oraz uczestniczenie w upowszechnianiu wiedzy i kultury;

- zapewnienie mieszkańcom dogodnego dostępu do materiałów bibliotecznych i informacji.

14.1.1. Sieć biblioteczna (status formalno-prawny bibliotek)

- Filia biblioteczna w Czechach
- Filia biblioteczna w Krosinie
- Filia biblioteczna w Nosibądach
- Filia biblioteczna w Wielawinie

14.1.2. Zbiory biblioteczne

Podstawowym istnieniem i prawidłowym funkcjonowaniem biblioteki jest księgozbiór. Systematycznie zakupowane są książki ze środków budżetu biblioteki, ze środków wypracowanych, oraz z dotacji celowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Biblioteka otrzymuje również książki przekazane w darze od czytelników. Decyzją wszystkich pracowników została złożona rezygnacja z zakupu czasopism na koszt zakupu książek dla dorosłych, a przede wszystkim z przeznaczeniem na zakup lektur.

Na dzień 31.12.2018 roku księgozbiór gminnej biblioteki przedstawia poniższa tabela:

Tabela 17. Zbiory biblioteczne

Zbiory biblioteczne	2018
Liczba zbiorów bibliotecznych	35941
Liczba nabytków- książek	994
Liczba nabytków- zakup książek	587
Liczba ubytków	690

14.1.3. Czytelnicy

Na dzień 31.12.2018 liczba czytelników wynosiła 735 osób. Są to mieszkańcy gminy w różnym przedziale wiekowym. Największą grupę stanowią czytelnicy w wieku 25-44 lat. Podział wszystkich czytelników na poszczególne biblioteki przedstawia poniższa tabela:

Tabela 18. Czytelnicy według wieku w 2018 roku

Rok 2018									
	Razem	do 5 lat	6 -12 lat	13-15	16-19	20-24	25-44	45-60	powyżej 60
Czechy	65	1	16	6	6	8	16	10	2
Grzmiąca	387	8	66	35	40	39	83	55	61
Krosino	139	4	27	17	10	13	36	25	7
Nosibądy	91	6	17	7	9	5	22	19	6
Wielawino	53	1	12	7	9	6	8	4	6
Razem	735	20	138	72	74	71	165	113	82

14.1.4. Działalność edukacyjna, kulturalno-oświatowa i promocja biblioteki

Jednym z największych zadań stojących przed biblioteką jest propagowanie książki i czytelnictwa. Szczególną uwagę poświęca się dzieciom i młodzieży. Znajduje to swój wyraz w szeregu imprez kulturalnooświatowych. Pragnąc zachęcić do biblioteki młodych czytelników organizowane są dla nich atrakcyjne zajęcia, a także liczne wystawy i ekspozycje związane z obchodami rocznic literackich, świąt narodowych. Biblioteka corocznie współpracuje z Zespołem Szkół w Grzmiącej.

W roku 2018 odbyły się następujące działania kulturalne:

- wycieczki dla przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, którym głównym celem jest zapoznanie się z zasadami korzystania z biblioteki oraz nabycia umiejętności posługiwania się warsztatem informacyjnym biblioteki;
- organizacja wieczorków literackich oraz wspólne spotkania z seniorami;
- organizowanie zajęć plastycznych;
- udział w dożynkach gminnych i powiatowych, udział w konkursie tenisa stołowego;
- organizacja wyjazdów na basen dla najmłodszych czytelników w nagrodę za czytelnictwo (najaktywniejszych czytelników);
- zorganizowanie jubileuszu Filii Bibliotecznej w Krosinie, oraz jubileuszu Zespołu Ludowego Krosinianki;
- organizacja ogólnopolskiej akcji „Noc Bibliotek”;
- organizacja wieczoru angielskiego wspólnie z Zespołem Szkół w Grzmiącej;
- organizacja wieczoru rosyjskiego wspólnie z Zespołem Szkół w Grzmiącej.

14.1.5. E-usługi bibliotek

W 2018 roku Biblioteka przystąpiła do Projektu „Kodowanie w bibliotece - II edycja” wraz z darowizną sprzętu – trzy tablety Huawei Media Pad T3 7 , trzy gry Scottie Go (wersja edukacyjna), trzy roboty Photon EDU z fiszkami i scenariuszami, trzy Magic Dongle oraz jedna mata edukacyjna o łącznej wartości 2.740,92 netto. Celem programu było wsparcie bibliotek publicznych z Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego z siedzibą w Warszawie. Na rok 2019 zaplanowano cykl szkoleń z zakresu obsługi robotów.

W bibliotekach na terenie gminy funkcjonują pracownie komputerowe wyposażone łącznie w 13 stanowisk komputerowych z dostępem do internetu z programu „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie gmin zrzeszonych w Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty”.

Biblioteka posiada katalog on-line, dzięki któremu można sprawdzić dostępność książek w wybranej bibliotece, również na terenie całego kraju. Katalog dostępny jest na stronie internetowej Gminnej Biblioteki Publicznej w Grzmiącej pod adresem www.bibliotekagrzm.lh.pl.

Wszystkie placówki wypożyczają książki przy użyciu elektronicznych kart czytelniczych.

Obrazek 16. Sprzęt wygrany w konkursie "Kodowanie w bibliotece"

14.1.6. Finansowanie działalności biblioteki

Gminna Biblioteka Publiczna finansowana jest z budżetu gminy, który w roku 2018 wynosił 408.136,66 zł.

Biblioteka co roku składa również wniosek o udzielenie dofinansowania na zakup nowości wydawniczych ze środków finansowanych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z budżetu państwa. W roku 2018 uzyskano 5.410,00 zł dotacji.

14.1.7. Wskaźniki

Wskaźniki osiągnięte w roku 2018 kształtują się następująco:

Tabela 19. Wskaźniki Gminnej Biblioteki Publicznej w Grzmiącej

L.p.	Nazwa	2018
1	Liczba zbiorów bibliotecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	7760
2	Liczba zakupionych książek w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	125,7
3	Liczba nabytków w stosunku do liczby zbiorów bibliotecznych w %	2,74
4	Liczba ubytków w stosunku do liczby zbiorów bibliotecznych w %	1,92
5	Zbiory opracowane komputerowo w stosunku do ogólnej liczby zbiorów w %	100,00
6	Powierzchnia biblioteki dostępna dla użytkowników w przeliczeniu na mieszkańca	0,07
7	Liczba publicznie dostępnych stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	4,93
8	Liczba godzin w tygodniu, w których dostępne są usługi biblioteczne	45,0
9	Personel w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	1,07
10	Wypożyczenia w przeliczeniu na mieszkańca	2,4
11	Wykorzystanie zbiorów w bibliotece w przeliczeniu na mieszkańca	1,1
12	Aktywność wykorzystania zbiorów (obrót)	0,4

13	Odwiedziny fizyczne w bibliotece w przeliczeniu na mieszkańca	5,4
14	Odwiedziny wirtualne w przeliczeniu na mieszkańca	0,4
15	Udział użytkowników w imprezach bibliotecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	574
16	Liczba uczestników szkoleń dla użytkowników w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	25
17	Procent populacji docelowej objętej usługami	16
18	Koszt w przeliczeniu na odwiedziny w bibliotece	16,6
19	Stosunek wydatków na gromadzenie zbiorów do kosztów personelu	0,06
20	Wydatki biblioteki w przeliczeniu na użytkownika	544,8
21	Wydatki na zbiory biblioteczne w przeliczeniu na mieszkańca	3,17
22	Procent budżetu organizatora przeznaczony na bibliotekę	1,9
23	Procent budżetu biblioteki uzyskany ze specjalnych grantów lub dochodów własnych	0,6

14.2. Świetlice wiejskie

Na terenie gminy Grzmiąca znajduje się 13 świetlic wiejskich. Są one zlokalizowane w niżej wymienionych miejscowościach:

1. Grzmiąca
2. Sucha
3. Krosino
4. Wielanowo
5. Nosibądy
6. Godziszew
7. Mieszatki
8. Czechy
9. Przystawy
10. Lubogosz
11. Przeradz
12. Storkowo
13. Wielawino

Stan obiektów i wyposażenia określa się na dobry z uwagi na przeprowadzanie w latach ubiegłych licznych remontów i doposażeń. Większość obiektów korzystała ze środków zewnętrznych i dofinansowań na doposażenie i wyposażenie oraz była finansowana z funkcjonującego w latach 2013-2016 funduszu sołectwa. W 5 miejscowościach świetlice połączone są z bibliotekami. Są one zlokalizowane w miejscowościach:

1. Grzmiąca
2. Krosino
3. Nosibądy
4. Czechy
5. Wielawino

14.3. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi

Corocznie uchwalany jest roczny Program współpracy Gminy Grzmiąca z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Celem głównym dokumentu jest realizacja jednego z zadań własnych gminy – współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – na rzecz wszechstronnego rozwoju społeczno-gospodarczego i kulturowego gminy, podnoszenia standardu i jakości życia wspólnoty samorządowej oraz promowania Gminy Grzmiąca jako miejsca, w którym chce się żyć, inwestować i które warto odwiedzić. Współpraca pomiędzy Gminą Grzmiąca, a organizacjami pozarządowymi ma charakter finansowy i pozafinansowy. Finansowa współpraca obejmuje zlecenie realizacji zadań publicznych w formie wspierania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji. Pozafinansowa współpraca obejmuje m.in. konsultowanie projektów uchwał; wzajemne informowanie o kierunkach planowanej działalności; udzielanie informacji i pomocy merytorycznej przez pracowników urzędu; użyczanie, wynajmowanie i udostępnianie lokali i budynków komunalnych na cele statutowe; promocję działalności i osiągnięć organizacji pozarządowych; przekazywanie materiałów informacyjno-promocyjnych; obejmowanie patronatem władz samorządowych i prowadzenie bazy danych o organizacjach pozarządowych.

Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy:

- Gminny Ludowy Zespół Sportowy „Zawisza” w Grzmiącej
- Grupa Działań Lokalnych „Godzisław”
- Klaster NGO Powiatu Szczecineckiego
- Ludowy Zespół Sportowy „Drzewiarz” Krosino
- Ochotnicza Straż Pożarna w Grzmiącej
- Ochotnicza Straż Pożarna w Krosinie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Storkowie
- Stowarzyszenie mieszkańców i sympatyków wsi Nosibądy „Nasze Nosibądy”
- Stowarzyszenie Nasze Krosino
- Stowarzyszenie Przyjaciele Czech
- Stowarzyszenie Przyjaciół Gimnazjum im. ks. Jana Twardowskiego
- Stowarzyszenie Rodzice Dzieciom
- Stowarzyszenie Wspólnie
- Stowarzyszenie „Aktywni dla Grzmiącej”
- Stowarzyszenie rozwoju oświaty i inicjatyw społeczno-gospodarczych w Krosinie
- Uczniowski Klub Sportowy "Twardek"
- Uczniowski Klub Sportowy "Zawisza"
- Uczniowski Klub Sportowy B- MAX Zespół Szkół w Grzmiącej
- Uczniowski Klub Sportowy „UNI - HOK - GRZMIĄCA”

W roku 2018 ogłoszono jeden otwarty konkurs ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej. W odpowiedzi na ogłoszony konkurs do Urzędu Gminy Grzmiąca wpłynęło łącznie 5 ofert realizacji zadań. Cztery oferty otrzymały dofinansowanie, a jedna z przyczyn formalnych została odrzucona.

Na realizację zadań publicznych w budżecie gminy na rok 2018 zaplanowano kwotę 40.000,00 zł. Dotacja w wysokości 39.000,00 zł została podzielona na 4 oferentów. Z pozostałej puli środków przyznano dotację pozakonkursowo w formie małego grantu dla jednej organizacji w wysokości 1.000,00 zł. Szczegółowy podział środków finansowych dla organizacji zawiera poniższa tabela:

Tabela 20. Wykaz przekazanych dotacji w 2018 roku

DZIAŁ	ROZDZIAŁ	§	NAZWA ZADANIA:	WSPIERANIA I UPOWSZECHNIANIE KULTURY FIZYCZNEJ	
			NAZWA OFERENTA	WYSOKOŚĆ PRYZNANYCH ŚRODKÓW PUBLICZNYCH (zł)	TYTUŁ ZADANIA
926	92605	2820	Uczniowski Klub Sportowy „UNI-HOK GRZMIĄCA”	3.000,00	„Ogólnopolska liga unihokeja”
926	92605	2820	Gminny Ludowy Zespół Sportowy „ZAWISZA” Grzmiąca,	21.000,00	„Piłka nożna – gramy dalej”
926	92605	2820	UKS B-MAX ZS GRZMIĄCA	10.000,00	„Promocja piłki nożnej poprzez udział w treningach, turniejach i rozgrywkach ligowych”
926	92605	2820	Ludowy Zespół Sportowy „DRZEWIARZ” Krosino,	5.000,00	„Gramy w piłkę w Krosinie”
Dotacja w formie małego grantu			Stowarzyszenie Rodzice Dzieciom	1.000,00	„Organizacja zajęć sportowych Taekwondo dla dzieci i młodzieży”
ŁĄCZNIE				40.000,00	

15. Pomoc społeczna

Efektywna realizacja usług społecznych i ich sprawne funkcjonowanie wymaga dopasowania oraz dostosowania działań z wielu obszarów do rzeczywistych potrzeb mieszkańców gminy. Usługi społeczne w Gminie Grzmiąca przyczyniają się do zwalczania dyskryminacji, zapewnienia równości płci, poprawy warunków życia, tworzenia równych szans dla wszystkich i uczestnictwa w życiu społecznym.

15.1. Ośrodek Pomocy Społecznej

Kluczową instytucją przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu na terenie Gminy Grzmiąca jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Celem działalności jest organizowanie i wykonywanie zadań z zakresu pomocy społecznej, w szczególności poprzez doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia potrzebujących osób i rodzin oraz zintegrowanie ich ze środowiskiem. Do zadań pomocy społecznej należy przyznawanie i wypłacanie świadczeń, prowadzenie pracy socjalnej, rozwój i prowadzenie niezbędnej infrastruktury socjalnej czy rozwijanie nowych form pomocy.

Ośrodek znajduje się przy ul. 1 Maja 7 w miejscowości Grzmiąca i obejmuje swoim działaniem teren całej gminy.

15.1.1. Strategia rozwiązywania problemów społecznych

Każdego roku gmina przygotowuje ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Ocena jest materiałem poglądowym mającym ułatwić podejmowanie decyzji związanych z planowaniem budżetu w kolejnym okresie. Zawiera informacje o aktualnym stanie pomocy społecznej w Gminie Grzmiąca. Z jednej strony z jakich powodów mieszkańcy najczęściej korzystają ze wsparcia systemu, jaki rodzaj świadczeń pobierają, jaki jest wiek oraz płeć klientów, ilu spośród nich to klienci długotrwale korzystający z pomocy. Z drugiej strony, jakim zasobem instytucjonalnym dysponuje gmina, jakie środki finansowe wydatkowane są na niektóre zadania pomocy społecznej.

Ocena zasobów pomocy społecznej dla gminy Grzmiąca za rok 2018 została przygotowana na podstawie danych zebranych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grzmiącej za pośrednictwem systemu Centralnej Aplikacji Statystycznej MRPiPS. Zawarte w niej informacje są materiałem poglądowym, mającym ułatwić władzom gminy podejmowanie decyzji związanych z planowaniem budżetu w zakresie polityki społecznej w kolejnym roku i stały się podstawą do sformułowania poniższych wniosków i rekomendacji.

Zakłada się tworzenie sprzyjających warunków do poprawy życia osób i rodzin. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji, patologii społecznej, minimalizowanie negatywnych zachowań, a zwiększanie poczucia bezpieczeństwa socjalnego poprzez tworzenie skutecznego systemu wsparcia dla potrzebujących. Działania te będą skoncentrowane między innymi na:

1. Systematycznym monitoringu problemów społecznych, realizowanym przez pracowników socjalnych.
2. Systematycznej analizie zasobów finansowych, przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych gminie.
3. Stałej współpracy z powiatowym urzędem pracy w zakresie aktywnego rozwiązywania problemów bezrobocia.
4. Współudziale w programach z Europejskiego Funduszu Społecznego.
5. Systematycznej pracy socjalnej z rodzinami, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze.

15.1.2. Gminny Program Wspierania Rodziny

W ramach realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Grzmiąca rodzinom z dziećmi udzielana była pomoc w formie finansowej, rzeczowej, dożywiania dzieci oraz wsparcia w postaci pracy socjalnej. Dzieci z rodzin, w których występowały problemy opiekuńczo - wychowawcze korzystały z różnych form zajęć w ramach działalności świetlic wiejskich. Gmina corocznie organizowała dzieciom wypoczynek letni. W szkołach odbywały się warsztaty profilaktyczne z zakresu promowania zdrowego trybu życia, radzenia sobie w trudnych sytuacjach i pierwszej pomocy. Rozszerzono ofertę i zwiększono możliwość uczestnictwa dzieci i młodzieży

w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i rekreacji poprzez wzbogacenie zajęć pozaszkolnych. Rozbudowano infrastrukturę sportowo-rekreacyjną.

Na terenie gminy funkcjonuje 7 siłowni zewnętrznych i 15 placów zabaw. Realizowano projekty skierowane do dzieci i rodziców: „Bezpieczny Internet”, „Ciekawość nie zawsze się opłaca”, „Przyjazna zabawa to fajna sprawa”, „Akademia Puchatka”, „Podwórkowe zabawy naszych rodziców”. Odbływały się cykliczne spotkania z Policją w ramach programu prewencyjnego „Przyjaciele Gryfusia”.

15.1.3. System zabezpieczenia społecznego – instrumenty

System świadczeń rodzinnych ma na celu pomoc rodzinom, które nie są w stanie zaspokoić wszystkich własnych potrzeb związanych z ponoszeniem wydatków na utrzymanie dzieci oraz wydatków związanych z niepełnosprawnością. Liczba osób korzystających z systemu świadczeń rodzinnych stanowi 11,13% mieszkańców Gminy Grzmiąca.

W celu płynnego wykonania obowiązku alimentacyjnego funkcjonuje system **funduszu alimentacyjnego**. Liczba korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego to 0,9% mieszkańców gminy.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje rządowy program „**Rodzina 500+**”. Ze świadczenia wychowawczego korzysta 279 rodzin, a świadczenie wychowawcze wypłacane jest na około 470 dzieci. Wśród rodzin pobierających świadczenie wychowawcze dominują rodziny wychowujące jedno lub dwoje dzieci. Stanowią one 82,44% wszystkich rodzin pobierających świadczenie wychowawcze.

Rodziny wielodzietne wychowujące, co najmniej troje dzieci stanowią 17,56% ogółu wszystkich rodzin. Świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko wypłacane jest 69,89 % ogółu rodzin korzystających z programu **Rodzina 500+**.

W 2018 roku Ośrodek Pomocy Społecznej realizował rządowy program „**Dobry start**”. Jest to program, który zakłada wypłatę jednorazowego świadczenia w wysokości 300 zł na dziecko, które w danym roku będzie rozpoczynało rok szkolny. Świadczenie przysługuje w kwocie 300 zł i przyznawane jest na każde uczące się dziecko, raz w roku, bez względu na dochód rodziny. Świadczenie „Dobry Start” przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 20 roku życia (24. roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności). Z programu skorzystało 355 rodzin, a świadczenie wypłacone zostało 519 dzieciom w wysokości 155.400,00 zł łącznie.

Dodatki mieszkaniowe - świadczenie pieniężne wypłacane przez gminę, mające na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W gminie Grzmiąca w 2018 roku z dodatku mieszkaniowego skorzystało około 5% rodzin.

Dodatki energetyczne - świadczenie pieniężne - to pewna forma rekompensaty kosztów ponoszonych z tytułu opłat za energię elektryczną. Przysługuje osobom korzystającym z dodatku mieszkaniowego. Dodatek energetyczny jest finansowany z budżetu państwa. W gminie Grzmiąca korzysta z niego około 4% rodzin.

15.1.4. System pomocy społecznej

Ośrodek Pomocy Społecznej wspiera osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, osoby ubogie i osoby podwyższonego ryzyka. System pomocy społecznej w gminie obejmuje wsparciem niepełna 20% ogółu mieszkańców gminy.

Pracownicy socjalni udzielali specjalistycznego poradnictwa, informowali o przysługujących formach pomocy, motywowali do podejmowania działań w kierunku przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej poprzez mobilizowanie do aktywności zawodowej, odbudowywania więzi rodzinnych, dbałości o higienę osobistą i wygląd zewnętrzny oraz zachęcali do leczenia odwykowego.

Przyczyny trudnej sytuacji życiowej rodzin, które zwróciły się o pomoc finansową do tutejszego ośrodka to m. in.:

- bezrobocie – 105 rodzin,
- ubóstwo – 68 rodzin,
- niepełnosprawność – 43 rodziny,
- długotrwała lub ciężka choroba – 9 rodzin,
- alkoholizm – 3 rodziny,
- wielodzietność – 29 rodzin,
- przemoc w rodzinie – 2 rodziny.

15.1.4.1. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa (FEAD)

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ) jest krajowym programem operacyjnym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. PO PŻ przyczynił się do ograniczenia ubóstwa poprzez zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego osób najbardziej potrzebujących i realizację działań na rzecz włączenia społecznego.

W roku 2018 otrzymano transporty z następującymi artykułami żywnościowymi: mleko, makaron, ser żółty, ryż, kasza jęczmienna, olej, koncentrat pomidorowy, groszek z marchewką, cukier, dżem, mielonka wieprzowa, buraczki wiórki, herbatniki, pasztet wieprzowy, mielonka drobiowa, fileć z makreli, kabanosy, miód oraz jabłka. Z tej formy pomocy skorzystało 285 rodzin.

Dla osób zakwalifikowanych do otrzymania Pomocy Żywnościowej w ramach PO PŻ realizowane są warsztaty kulinarne przy współpracy z Bankiem Żywności w Nowych Bielicach. . Tematem warsztatów były: prawidłowe zasady przechowywania żywności, planowania zakupów, posiłków oraz jak oszczędzać w gospodarstwie domowym. Przygotowano „Tłusty czwartek”, gdzie podopieczni ośrodka wspólnie przygotowali pączki i faworki. Zorganizowana została świąteczna zbiórka żywności w dwóch sklepach. Zebraną żywność przekazano 3 rodzinom z terenu naszej gminy.

15.1.4.2. Wieloletni Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Wieloletni Program "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014–2020 to wsparcie dla najuboższych mieszkańców, dzięki któremu OPS zapewnił potrzebującym gorący posiłek. Wkład własny Gminy Grzmiąca wynosił ponad 20% ogólnego kosztu programu, tj. 48.000,00 zł. W ramach programu z dożywiania korzystało ponad 300 osób (157 dzieci) i wydanych zostało ponad 20.000 posiłków.

15.1.5. Aktywna polityka społeczna

Najbardziej skuteczną metodą pomocy są formy aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej oraz zdrowotne formy wsparcia poszczególnych kategorii osób i środowisk rodzinnych w kryzysie. Realizując założenia systemu lokalnej polityki społecznej gmina za priorytet uznaje współpracę, współdziałanie i partnerstwo w tworzeniu i realizacji programów z obszaru polityki społecznej.

15.1.5.1. Polityka prorodzinna

Gmina Grzmiąca realizuje wielowymiarowe działania skierowane na profilaktykę oraz na wszechstronną pomoc dla rodzin. Polityka rodzinna określona została w Programie Wspierania Rodziny na lata 2017-2019.

Realizowane działania:

1. We współpracy z Kuratorium Oświaty, skierowano 13 dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym na wypoczynek letni.
2. We współpracy z PCPR Szczecinek, 20 osób skorzystało z możliwości pobytu w okresie letnim w Kołobrzegu, mając do dyspozycji ośrodki z udogodnieniami sanitarnymi.
3. W grudniu 2018 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grzmiącej zorganizował spotkanie wigilijne dla osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych z terenu gminy. Wzięło w nim udział ponad 50 osób. Wszyscy przełamali się opłatkiem i nawzajem złożyli świąteczne życzenia Bożonarodzeniowe. Świąteczną atmosferę podkreślały potrawy wigilijne znajdujące się na stołach udekorowanych stroikami, które przygotowali uczestnicy warsztatów kulinarnych organizowanych we współpracy z Bankiem Żywności w Nowych Bielicach oraz pracownicy naszego ośrodka pomocy społecznej. Spotkanie umilił występ dzieci z zaprzyjaźnionego Przedszkola Zespołu Szkół w Grzmiącej.
4. W okresie świątecznym, klientom ops zostały przekazane paczki z żywnością, którą pozyskaliśmy ze zbiórki żywności ze sklepów na terenie miejscowości Grzmiąca – 3 paczki oraz przekazano 25 paczek dla dzieci otrzymanych ze Związku Ewangelickiego ze Szczecinka.
5. Pracownicy socjalni wraz z asystentem rodziny uczestniczyli w trzech sprawach sądowych jako świadkowie o ograniczenie władzy rodzicielskiej.
6. Uruchomiony został Punkt Nieodpłatnej Pomocy Psychologicznej i Wsparcia Psychicznego, w ramach którego mieszkańcy naszej gminy skorzystali z:
 - pomocy i wsparcia psychologicznego,
 - psychoterapii,
 - konsultacji psychiatrycznych dla dorosłych i dzieci.

Docelowo punkt prowadzony jest w Szczecinku w siedzibie Fundacji Drzwi Otwarte. Każdy mieszkaniec gminy mógł skorzystać nieodpłatnie z 5 godzin psychoterapii i pomocy psychologicznej oraz 2 konsultacji psychiatrycznych. W siedzibie Urzędu Gminy Grzmiąca raz w miesiącu w wymiarze 3 godzin dostępny był psycholog lub terapeuta.

15.1.5.2. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny

Od 2014 roku, zgodnie z ustawą o Karcie Dużej Rodziny, Gmina Grzmiąca realizuje zadanie związane z jej obsługą. Jest to system zniżek dla rodzin liczących przynajmniej troje dzieci. Posiadacze kart mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Do dnia 31 grudnia 2018 r. wydano 310 kart dla 62 rodzin.

15.1.5.3. Zachodniopomorska Karta Rodziny i Zachodniopomorska Karta Seniora

Od czerwca 2018 roku, Gmina Grzmiąca realizuje program „Zachodniopomorska Karta Rodziny” i „Zachodniopomorska Karta Seniora”. Karty te wydawane są bezpłatnie. Wsparciem objęte są rodziny z minimum dwojgiem dzieci oraz osoby starsze. Osoby te, będą mogły skorzystać na preferencyjnych warunkach z katalogu ofert: kultury, edukacji, rekreacji, transportu i usług.

O wydanie Zachodniopomorskiej Karty Rodziny mogą ubiegać się:

- rodzice prowadzący wspólne gospodarstwo domowe z minimum dwojgiem dzieci,
- rodziny zastępcze zamieszkałe pod wspólnym adresem,
- rodzinne domy dziecka.

W przypadku rodzica, karta wydawana jest na czas nieokreślony, natomiast dla dzieci karta wydawana jest na czas określony, tj. do osiągnięcia przez dziecko 18 roku życia.

W przypadku dzieci, które po 18 roku życia kontynuują naukę, możliwe jest na ich wniosek wydanie kolejnej karty ważnej do ukończenia 26 roku życia dziecka.

O wydanie Zachodniopomorskiej Karty Seniora mogą ubiegać się osoby, które ukończyły 60 lat. Karta wydawana jest na czas nieokreślony.

Do dnia 31 grudnia 2018 roku nie wydano żadnej karty.

15.1.5.4. System przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W swoich działaniach pracownicy socjalni mają styczność również ze zjawiskiem przemocy domowej. Skuteczne pomaganie ofiarom przemocy domowej wymaga uwzględnienia różnych aspektów życia rodziny. Ofiary przemocy potrzebują pomocy psychologicznej, socjalnej, często medycznej. Swoje działania w tych rodzinach pracownicy wspierają specjalistami, którzy mają nie tylko kwalifikacje zawodowe, ale także kompetencje, predyspozycje psychiczne, możliwości stosowania różnych narzędzi badawczych, umiejętności wspierania rodziny. W roku 2018 założono 8 niebieskich kart. Pracownicy socjalni w ramach swoich obowiązków służbowych biorą czynny udział w spotkaniach grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Grzmiącej.

System przeciwdziałania przemocy w rodzinie koncentruje się wokół obszarów: profilaktyka, edukacja społeczna, ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, oddziaływanie na osoby stosujące przemoc. Działania w zakresie zapobiegania przemocy w rodzinie realizowane są poprzez opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

15.1.5.5. Asystentura rodziny

W roku 2018 r. pracę socjalną z rodziną kontynuowano wsparciem asystenta rodziny – 16 rodzin. Funkcjonowanie rodzin monitorowane było również w godzinach popołudniowych oraz w dniach wolnych od pracy i nauki szkolnej.

15.1.5.6. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Realizowane jest również świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w środowisku zamieszkania osób starszych i niesamodzielnych z uwzględnieniem stanu zdrowia i zdolności psychofizycznych. Usługami opiekuńczymi objętych było 5 osób. Specjalistyczne usługi opiekuńcze udzielone były 2 osobom. Wsparcie udzielane jest w miejscu zamieszkania osoby potrzebującej, z uwzględnieniem jej stanu zdrowia i zdolności psychofizycznych.

15.1.6. Instrumenty i zasoby lokalnej polityki seniorskiej

Gmina Grzmiąca dysponuje nielicznymi instrumentami wyrównującymi szanse osób starszych na zdrowe i godne życie oraz wspomagającymi zaspokojenie potrzeb przez osoby starsze. Kierunki działań polityki senioralnej to:

- tworzenie warunków ukierunkowanych na utrzymanie i poprawę zdrowia seniorów;
- zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego;
- wzrost jakości i dostosowanie usług do potrzeb osób starszych;
- zwiększenie aktywności społecznej, kulturalnej i zawodowej osób starszych;
- rozwój współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych oraz wzmocnienie więzi międzyludzkich i integracji międzypokoleniowej.

W ramach powyższych działań realizowany był projekt „Żyjemy Wśród Was”, którego głównym celem było podniesienie aktywności społecznej osób starszych i samotnych z terenu Gminy Grzmiąca i polepszenie ich integracji ze środowiskiem lokalnym. W ramach działań projektowych beneficjenci mieli okazję skorzystać między innymi z cyklicznych spotkań tematycznych o charakterze informacyjno - edukacyjnym dla środowiska osób w wieku poprodukcyjnym (np. zdrowie, bezpieczeństwo, międzypokoleniowa wymiana wiedzy, spotkania autorskie z ciekawymi osobowościami itp.).

W trakcie zajęć uczestnicy poszerzyli umiejętności komunikacyjne i interpersonalne, zgłębili przyczyny powstawania konfliktów i sposoby ich rozwiązywania, a także poznali metody radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. W ramach kampanii ogólnopolskiej Bezpieczny Senior - zajęcia zostały przeprowadzone przez panią profilaktyk szczecińskiej policji. Zwrócono seniorom uwagę m.in. na wykorzystywane przez przestępców metody „na wnuczka”, „na gazownię”, „na perfumy”, „na policjanta”.

Beneficjenci mieli również okazję bezpośredniego spotkania z dzielnicowym Posterunkiem Policji z Barwic, zaznajomili się z tematyką prozdrowotną, ogólnymi zasadami prawidłowego i zdrowego sposobu odżywiania, diety, walki z otyłością, prawidłowo zaplanowanym codziennym jadłospisem w zależności od wieku, płci i zapotrzebowania kalorycznego. Zajęcia prowadził pracownik Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Szczecinku. Na zakończenie projektu zostały przeprowadzone

ankiety ewaluacyjne, z których wynika potrzeba kontynuowania projektu. Będzie on obejmował inne działania, dostosowane do potrzeb rozeznaczonych wśród uczestników.

15.2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Program, jak w latach poprzednich, realizowany był przy współpracy z jednostkami gminnymi i podmiotami, które organizacyjnie i merytorycznie przygotowane były do wykonywania zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

W celu realizacji zadań z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii podejmowane były poniżej przedstawione działania:

Tabela 21. Podejmowane działania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii

Lp.	Nazwa działania	Podmiot realizujący	Liczba uczestników	Dofinansowanie
1.	Spektakl „Magiczny Kapelusz”	Zespół Szkół w Grzmiącej Filia w Mieszałkach	100 60	380,00
2.	Program edukacyjny „Beznikotynek”	Zespół Szkół w Grzmiącej Filia w Mieszałkach	90 60	1700,00
3.	Prezentacja profilaktyczna „Labirynt”	Szkoła Podstawowa Iwin	41	380,00
4.	Spektakl „Niebezpieczna sieć”	Zespół Szkół w Grzmiącej	162	Płatne w 2019 r.
5.	Program profilaktyczny „Zapobieganie agresji w szkole”	Zespół Szkół w Grzmiącej	130	Koszty w 2017r.
6.	Program profilaktyczny „Domowi Detektywi”	Zespół Szkół w Grzmiącej Filia w Mieszałkach	36 17	1118,26
7.	Zajęcia profilaktyczne „Żyję zdrowo, nałogom mówię NIE”	Szkolne Koło PTTK	21	600,00
8.	Piknik Rodzinny „Rodzina – najlepsze miejsce pod słońcem”	Zespół Szkół w Grzmiącej	160	1100,00
9.	Zajęcia profilaktyczne „Uzależnienia i Zagrożenia XXI w.”	Zespół Szkół w Grzmiącej	150	360,00
10.	Program edukacyjny „Razem łatwiej mówimy nie uzależnieniom”	Szkoła Podstawowa Iwin	76	1239,00
11.	„Wspólne kolędowanie”	Rada Sołecka Grzmiąca	100	200,00
12.	Gminny konkurs „Profilaktyka Uzależnień”	Wszystkie szkoły	70	1558,94
13.	Szkolenia; -nauczycieli (Fantastyczne Możliwości)	Wszystkie szkoły	14	1700,00
14.	Szkolenie terenowe sprzedawców alkoholu oraz zakup kontrolowany	Wszystkie punkty sprzedaży	20	2400,00

15.2.1. Działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin

Do zadań Punktu należy: informowanie o chorobie alkoholowej i narkomanii, o możliwościach leczenia osób uzależnionych i ich rodzin, diagnozowanie problemów rodziny i zaplanowanie pomocy, motywowanie osób uzależnionych oraz współuzależnionych do podjęcia psychoterapii, a po jej ukończeniu do korzystania z pomocy w grupie wsparcia, edukacja, rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie wsparcia i informacji o możliwościach pomocy, gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach realizujących programy terapeutyczne związane z leczeniem uzależnień i pomocą dla rodziny uzależnionej.

Do 31 grudnia 2018 roku odbyło się 50 dyżurów, każdy po 3,5 godziny. W tym okresie specjalistka terapii uzależnień udzieliła 345 porad. W Punkcie Konsultacyjnym spotyka się grupa wsparcia dla osób uzależnionych oraz osobno grupa wsparcia dla osób współuzależnionych (ich rodzin). Udzielane są też porady indywidualne. Z porad Punktu Konsultacyjnego w ciągu roku skorzystało 52 osoby.

Osobom o niskich dochodach, które po zakończeniu programu psychoterapii podstawowej jeździły na zjazdy do ośrodka odwykowego w Szczecinku lub w Stanominie pokrywane były koszty pobytu na tych zjazdach. W 2018 roku dofinansowano pobyt na zjeździe 3 razy - dla 2 osób.

Od sierpnia do listopada w Punkcie Konsultacyjnym pani specjalistka przeprowadziła dodatkowo cztery treningi psychoterapeutyczne każdy po cztery godziny, w sumie 16 godzin zajęć. Uczestniczyło w nich 10 osób.

15.2.2. Punkt Konsultacyjny Dla Rodziny

W związku z tym, że mieszkańcy gminy tylko sporadycznie korzystali z porad, specjalistki od spraw przemocy i innych problemów związanych z relacjami w rodzinie, od 2016 roku zrezygnowano z tej usługi. W Punkcie dla Rodziny doraźnie dyżurowała pani pełnomocnik wójta ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, która jest także członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przemocy w rodzinie. Może ona udzielić pierwszej pomocy w ramach swoich możliwości lub pokierować potrzebującą pomocy osobę do specjalistów w Szczecinku. W 2018 roku odbyły się 4 dyżury, każdy po 2,5 godziny. W tym czasie nikt nie zgłosił się po poradę.

15.2.3. Realizacja programu edukacyjno-profilaktycznego

W celu ograniczenia sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim oraz podniesienia świadomości sprzedawców została przeprowadzona kampania informacyjno-profilaktyczna „Masz Wpływ”. Sprzedawcom zostały przekazane materiały w postaci plakatów i naklejek. Organizatorami kampanii było Stowarzyszenie Diakonia Ruchu Światło-Życie a materiały dydaktyczne finansowane były ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020.

Nadal rekomendowana jest dalsza edukacja i uświadamianie tej grupy zawodowej i to nie tylko o skutkach prawnych lecz także o zagrożeniach zdrowotnych i społecznych.

15.2.4. Działalność gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

GKRPA została powołana na podstawie art. 41 ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Realizowała zadania wyznaczone w ww. ustawie, zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 oraz Krajowym Programem Przeciwdziałania Narkomanii.

Działania podejmowane przez GKRPA przedstawia poniższa tabela:

Tabela 22. Działania podejmowane przez GKRPA

Lp.	Podjęmowane działania GKRPA	Rok 2018
1.	Liczba posiedzeń	12
2.	Liczba wydanych postanowień administracyjnych w sprawie wydania opinii dot. zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	7
3.	Liczba przeprowadzonych rozmów	78
4.	Liczba osób skierowanych na badania przez biegłych sądowych	2
5.	Liczba wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego w sprawie leczenia odwykowego	2
6.	Liczba otrzymanych wniosków w sprawie podjęcia leczenia odwykowego	9
7.	Liczba osób, które podjęły i ukończyły terapię w ośrodku uzależnień	1
8.	Liczba kontroli punktów sprzedaży pod względem przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	9

W ramach inicjowania i realizacji zadań ustawowych dotyczących rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy, Komisja współpracowała z lokalnymi instytucjami: szkoły, policja, ZOZ, GOPS oraz specjalistą ds. uzależnień z Punktu Konsultacyjnego.

15.2.5. Finansowanie programu

Program finansowany jest z budżetu gminy. Na zadania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz narkomanii w 2018 roku ogółem wydatkowano kwotę w wysokości 64.447,75 zł.

15.3. Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym

Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym są stypendium szkolne i zasiłek szkolny.

W roku 2018 na wypłatę świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym wydatkowano kwotę 60.128,37 zł, z czego 48.058,70 zł stanowiła dotacja celowa, a kwotę 12.069,67 zł środki własne.

15.3.1. Stypendium szkolne

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Wnioski o przyznanie stypendium składa się do 15 września każdego roku. Kryterium dochodowe dla osoby w rodzinie, uprawniające do otrzymania stypendium szkolnego w roku 2018 wynosiło: 514 zł (w przypadku rozpatrzenia wniosku i wydania decyzji po 1 października 2018 r. – 528 zł). Na wypłatę stypendiów z budżetu gminy przeznaczono kwotę 58.833,37 zł.

15.3.2. Zasiłek szkolny

Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Zasiłek szkolny może być przyznany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, raz lub kilka razy w roku, niezależnie od otrzymywanego stypendium szkolnego. W roku 2018 na ten cel wydatkowano 1.295,00 zł.

Tabela 23. Statystyki - stypendia szkolne i zasiłki szkolne

Okres I-VI 2018 r.				Okres IX-XII 2018 r.			
Liczba złożonych wniosków o przyznanie stypendium szkolnego	Liczba przyznanych stypendiów	Liczba złożonych wniosków o przyznanie zasiłku szkolnego	Liczba przyznanych zasiłków	Liczba złożonych wniosków o przyznanie stypendium szkolnego	Liczba przyznanych stypendiów	Liczba złożonych wniosków o przyznanie zasiłku szkolnego	Liczba przyznanych zasiłków
111	98	1	1	90	74	1	1

15.4. Dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników

Pracodawcom, którzy zawarli z młodocianymi pracownikami umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego, przysługuje dofinansowanie kosztów kształcenia.

Wysokość kwoty dofinansowania kosztów kształcenia jednego młodocianego pracownika wynosi w przypadku nauki zawodu – do 8.081,00 zł przy okresie kształcenia wynoszącym 36 miesięcy, w przypadku przyuczenia do wykonywania określonej pracy – do 254 zł za każdy pełny miesiąc kształcenia. Dofinansowanie przyznaje wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania młodocianego pracownika, w drodze decyzji. Dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników jest finansowane ze środków Funduszu Pracy.

W roku 2018 do Wójta Gminy Grzmiąca wpłynęły trzy wnioski od pracodawców o dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników zamieszkałych na terenie gminy. Przyznano dofinansowanie na łączną kwotę 19.622,00 zł, z czego 16.162,00 stanowiło dofinansowanie nauki zawodu, a 2.540,00 zł przyuczenia do wykonywania określonej pracy.

16. Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie Gminy Grzmiąca swoje siedziby mają:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Grzmiącej
- Ochotnicza Straż Pożarna w Krosinie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Storkowie
- Straż Gminna (finansowana ze środków budżetu Gminy Grzmiąca).

16.1. Straż Gminna

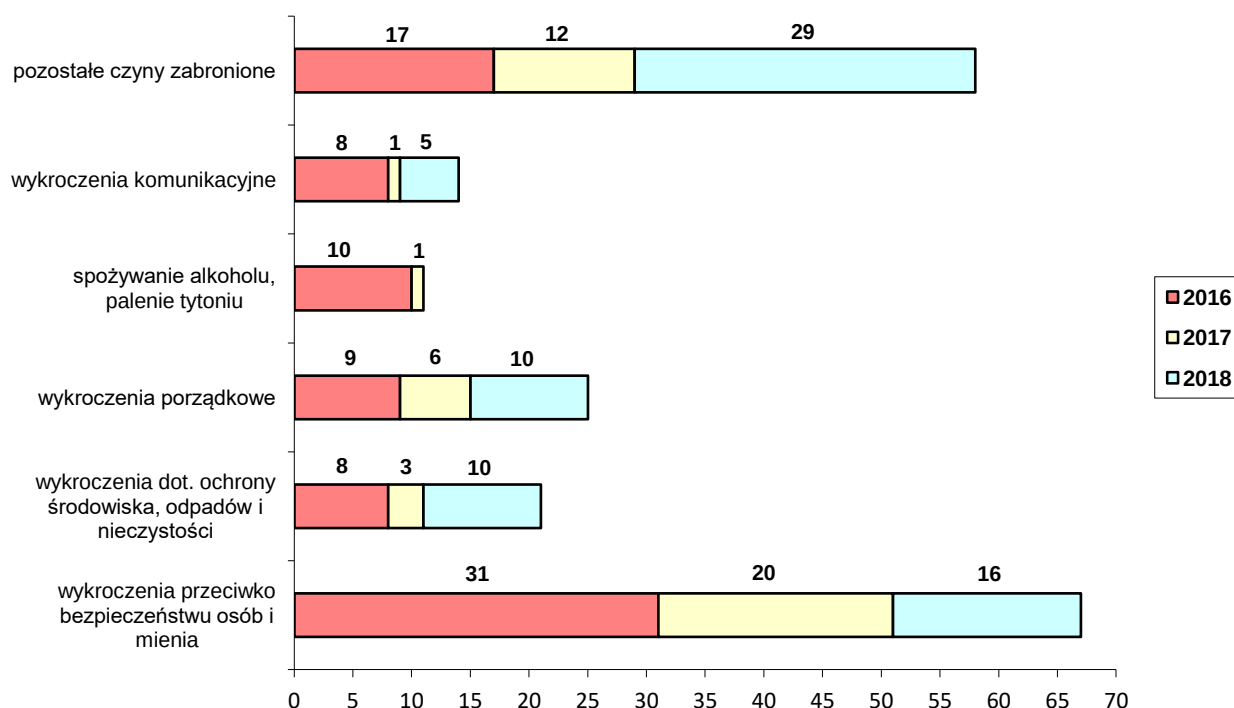
Straż Gminna w Gminie Grzmiąca działa od 2009 roku. Stan osobowy i etatowy w 2018 roku uległ zmianie. W marcu odszedł strażnik gminny. Na koniec 2018 roku zatrudniony był tylko 1 funkcjonariusz – Komendant Straży Gminnej na 3/5 etatu.

Straż Gminna na swoim wyposażeniu posiada między innymi 19 – letni samochód osobowy oraz fotoradar typu Multa Radar C.

Do głównych działań Straży Gminnej w Grzmiącej należy zaliczyć:

- patrole na terenie gminy;
- przyjmowanie zgłoszeń od mieszkańców i podejmowanie interwencji w tym zakresie;
- kontrola miejsc przebywania młodzieży szkolnej, doprowadzenia wagarowiczów do szkół;
- asysta dla pracowników GOPS-u w przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych.

Interwencje Straży Gminnej w roku 2018 przedstawiono poniżej:

Wykres 18. Interwencje Straży Gminnej w roku 2018

16.2. Ochotnicza Straż Pożarna

Obrazek 17. Lokalizacje jednostek OSP na mapie gminy

Wszystkie jednostki zrzeszone są w Oddziale Gminnym Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej. Natomiast jednostki OSP Grzmiąca i OSP Krosino włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Jednostki OSP skupiają w sumie w swoich szeregach: 73 członków czynnych, 17 - wspierających, 14 – honorowych oraz 34 członków Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych. Wszystkie jednostki są wyposażone w pojazdy przygotowane do działań ratowniczo-gaśniczych. OSP Grzmiąca oraz OSP Krosino posiadają wysoki stopień przygotowania do akcji ratowniczych i zobowiązane są do utrzymywania wymaganej gotowości operacyjnej do walki z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi oraz realizacji zadań związanych z ratownictwem technicznym, chemiczno – ekologicznym, poszukiwawczo - ratowniczym, wodnym i medycznym.

Tabela 24. Członkowie Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie gminy Grzmiąca

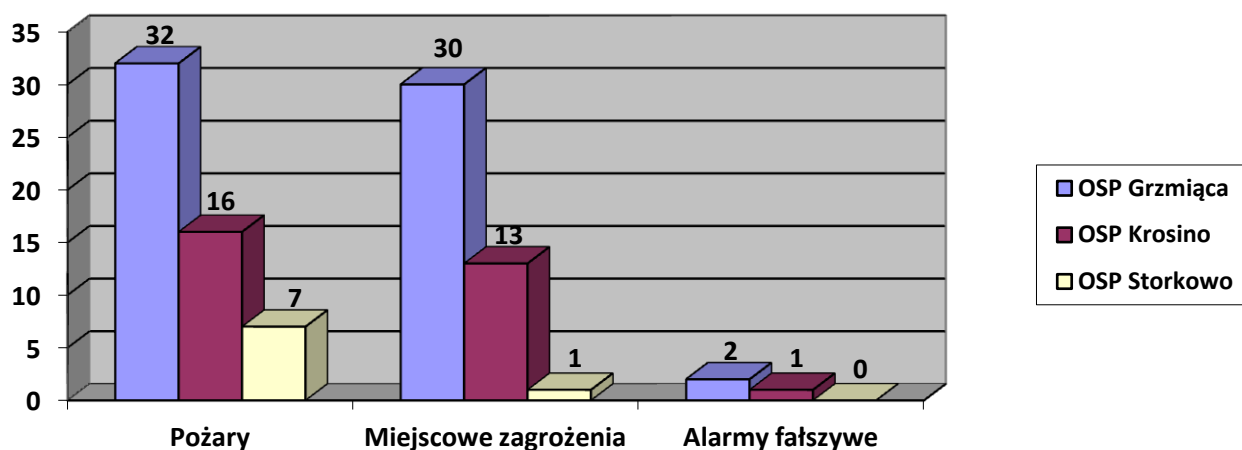
	OSP Grzmiąca	OSP Krosino	OSP Storkowo
Członkowie czynni	35	22	16
Członkowie wspierający	10	7	0
Członkowie honorowi	4	10	0
Członkowie Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych	10	16	8
RAZEM	59	55	24

Zgodnie z zaleceniami Wojewody Zachodniopomorskiego w 2018 roku w Gminie Grzmiąca przeprowadzane były akcje „Bezpieczne Ferie Zimowe” i „Bezpieczne Wakacje”, których celem było zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa osób przebywających na terenie gminy, w tym w szczególności dzieci i młodzieży uczestniczących w organizowanych formach zimowego i letniego wypoczynku. W 2018 r. była prowadzona także akcja MSWiA „Czad i ogień. Obudź czujność”, mająca na celu wyjaśnienia uczestnikom czym jest czad, jak powstaje i w których miejscach w domach może on wystąpić.

Udział poszczególnych jednostek OSP w akcjach ratowniczo-gaśniczych w roku 2018 przedstawia się następująco:

Tabela 25. Udział jednostek OSP w akcjach ratowniczo-gaśniczych

Lp.	Rodzaj zagrożenia	OSP Grzmiąca	OSP Krosino	OSP Storkowo
1	Pożary	32	16	7
2	Miejscowe zagrożenia	30	13	1
3	Alarmy fałszywy	2	1	0

Wykres 19. Ilość interwencji jednostek OSP z terenu gminy z podziałem na rodzaj zagrożenia

17. Współpraca gminy

17.1. Członkostwo gminy

Gmina Grzmiąca jest członkiem stowarzyszenia i związków skupiających samorządy o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim:

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Związek Gmin Wiejskich RP to największa ogólnopolska organizacja skupiająca gminy wiejskie i miejsko-wiejskie. Związek jest bezpośrednim kontynuatorem tradycji przedwojennej organizacji o tej samej nazwie. Podstawowym celem Związku jest integracja samorządów wiejskich i rozwiązywanie typowych problemów tego środowiska. Wspólne działania za pośrednictwem Związku pomagają w sposób zorganizowany walczyć o interesy członków. Działania ZGW RP są prowadzone na wielu płaszczyznach. Dotyczą zarówno negocjacji z Rządem, konsultacji w Parlamencie, wymiany doświadczeń pomiędzy członkami, jak i działań w celu gospodarczego i kulturalnego rozwoju gmin wiejskich. Związek od lat działa skutecznie w wielu sferach broniąc spraw gmin wiejskich. Dzięki naszemu zaangażowaniu i lobbingowi wiele złych z punktu widzenia samorządów wiejskich rozwiązań proponowanych przez Rząd lub Parlament zostało oprotestowanych i tym samym skutecznie zablokowanych. Związek tworzy szeroką platformę współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy gminami (kongresy, konferencje, grupy wymiany doświadczeń, baza dobrych praktyk, różnorodne formy współdziałania z wykorzystaniem technologii informatycznych).

Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty

Związek zrzesza Miasto Kołobrzeg, Szczecinek, Białogard, gminy miejsko-wiejskie: Barwice, Biały Bór, Bobolice, Borne Sulinowo, Gościno, Karlino, Połczyn-Zdrój oraz gminy wiejskie: Białogard, Biesiekierz, Dygowo, Grzmiąca, Gmina Kołobrzeg, Rąbino, Rymań, Siemyśl, Stawoborze, Szczecinek, Tychowo, Ustronie Morskie. Celem działania związku jest wspólna polityka ekologiczna gmin, promocja gmin, pozyskiwanie funduszy na inwestycje, budowa oraz pomoc w budowie i modernizacji oczyszczalni ścieków i urządzeń kanalizacyjnych, podejmowanie wspólnych przedsięwzięć w zakresie ochrony wód, ziemi, powietrza i krajobrazu jako podstawy dla rozwoju rekreacji oraz turystyki, koordynacja działań z zakresu ochrony przyrody i ochrony różnorodności biologicznej, ukierunkowywanie rozwoju gospodarczego terenu w oparciu o naturalne walory przyrodnicze i środowiskowe z jednoczesną dbałością o zachowanie naturalnych ekosystemów, edukacja ekologiczna. Ponadto związek zajmuje się przygotowaniem dokumentacji technicznych na zagospodarowanie wód dorzecza Parsęty i rozwiązaniem problemów gospodarki wodno-ściekowej oraz opracowywaniem wniosków do różnych funduszy i fundacji o przyznanie środków finansowych na realizację swoich celów statutowych.

Lokalna Grupa Działania Pojezierze Razem

Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem jego członków, w tym osób fizycznych oraz osób prawnych, mającym na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, działającym jako Lokalna Grupa Działania (LGD). Działając na rzecz rozwoju obszarów wiejskich uwzględnia potrzeby związane z ochroną oraz promocją środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych, uwzględnia rozwój turystyki oraz popularyzację i rozwój produkcji wyrobów regionalnych oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Celem Stowarzyszenia jako Lokalnej Grupy Działania (LGD), jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich Gmin wchodzących w skład LGD POJEZIERZE RAZEM, tj. gmina Grzmiąca, Barwice, Szczecinek, Borne Sulinowo, Biały Bór.

Wykaz tabel

Tabela 1. Skład Rady Gminy Grzmiąca w poszczególnych kadencjach	7
Tabela 2. Skład Komisji Rewizyjnej	8
Tabela 3. Skład Komisji Budżetowo-Finansowej	8
Tabela 4. Skład Komisji Rolnictwa, Gospodarki i Bezpieczeństwa Publicznego	8
Tabela 5. Skład Komisji Oświaty, Kultury i Spraw Socjalnych	8
Tabela 6. Skład Komisji Skarg, Wniosków i Petycji	9
Tabela 7. Wykaz sołectw oraz sołtysów	10
Tabela 8. Analiza zadłużenia gminy	21
Tabela 9. Stopień realizacji założeń programu postępowania naprawczego Gminy Grzmiąca za cztery kwartały 2018 roku	22
Tabela 10. Podsumowanie efektów finansowych działań naprawczych	23
Tabela 11. Porównanie wyników egzaminu gimnazjalnego	31
Tabela 12. Drzewa objęte ochroną prawną w formie pomników przyrody	57
Tabela 13. Zabytkowe parki gminy Grzmiąca	58
Tabela 14. Gatunki ptaków chronionych strefowo	59
Tabela 15. Całkowity tonaż odebranych odpadów w 2018 roku [Mg]	63
Tabela 16. Osiągnięte poziomy recyklingu dla Gminy Grzmiąca za rok 2018	64
Tabela 17. Zbiory biblioteczne	67
Tabela 18. Czytelnicy według wieku w 2018 roku	67
Tabela 19. Wskaźniki Gminnej Biblioteki Publicznej w Grzmiącej	69
Tabela 20. Wykaz przekazanych dotacji w 2018 roku	72
Tabela 21. Podejmowane działania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii	79
Tabela 22. Działania podejmowane przez GKRPA	81
Tabela 23. Statystyki - stypendia szkolne i zasiłki szkolne	82
Tabela 24. Członkowie Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie gminy Grzmiąca	84
Tabela 25. Udział jednostek OSP w akcjach ratowniczo-gaśniczych	85

Wykaz wykresów

Wykres 1. Liczba ludności na przełomie lat 2016 - 2018	16
Wykres 2. Podział mieszkańców ze względu na wiek i płeć w Gminie Grzmiąca w roku 2018	17
Wykres 3. Kształtowanie się dochodów i wydatków na przestrzeni lat 2016-2018	18
Wykres 4. Struktura dochodów gminy	19
Wykres 5. Struktura wydatków gminy	20
Wykres 6. Wskaźnik zadłużenia gminy na przełomie lat 2016-2018	21
Wykres 7. Finansowanie oświaty w latach 2016-2018	28
Wykres 8. Stopnie awansu zawodowego nauczycieli	28
Wykres 9. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjum	29
Wykres 10. Liczba dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych	30
Wykres 11. Wartość mienia Gminy Grzmiąca w porównaniu do lat ubiegłych	37
Wykres 12. Struktura udziału wartości aktywów trwałych dla poszczególnych grup podmiotów	38
Wykres 13. Struktura udziału wartości aktywów obrotowych dla poszczególnych grup podmiotów ..	39
Wykres 14. Podział nieruchomości gminnych ze względu na jej przeznaczenie	43

Wykres 15. Sprzedaż nieruchomości gminnych w latach 2016-2018	43
Wykres 16. Dochody z tytułu dzierżawy i opłat za użytkowanie wieczyste	44
Wykres 17. Liczba mieszkańców z podziałem na sposób segregacji odpadów komunalnych	65
Wykres 18. Interwencje Straży Gminnej w roku 2018	83
Wykres 19. Ilość interwencji jednostek OSP z terenu gminy z podziałem na rodzaj zagrożenia	85

Wykaz rysunków

Obrazek 1. Mapa Gminy Grzmiąca z usytuowaniem poszczególnych miejscowości	17
Obrazek 2. Zdjęcia z zawodów strażackich.....	24
Obrazek 3. Rozpoczęcie Dożynek powiatowo-gminnych 2018.....	25
Obrazek 4. Występ zespołu ludowego „Krosinianki”	26
Obrazek 5. Wieńce dożynkowe	27
Obrazek 6. Procentowe bezrobocie w gminach powiatu szczecineckiego	35
Obrazek 7. Przykładowy teren inwestycyjny.....	36
Obrazek 8. Mapa Gminy Grzmiąca	42
Obrazek 9. Lokalizacja Gminy Grzmiąca na mapie Polski w stosunku do przebiegu sieci gazowniczej średniego i wysokiego ciśnienia	47
Obrazek 10. Widok z lotu ptaka biogazowni w Grzmiącej	48
Obrazek 11. Altana rekreacyjna w miejscowości Radomyśl.....	50
Obrazek 12. Wyposażenie kuchni w świetlicy wiejskiej w miejscowości Lubogoszcz.....	51
Obrazek 13. Widok pomieszczenia świetlicy wiejskiej w Storkowie w trakcie prac remontowych	52
Obrazek 14. Nosibądy - aleja lipowa	58
Obrazek 15. Aleja cmentarna w Grzmiącej	66
Obrazek 16. Sprzęt wygrany w konkursie "Kodowanie w bibliotece"	69
Obrazek 17. Lokalizacje jednostek OSP na mapie gminy	84